

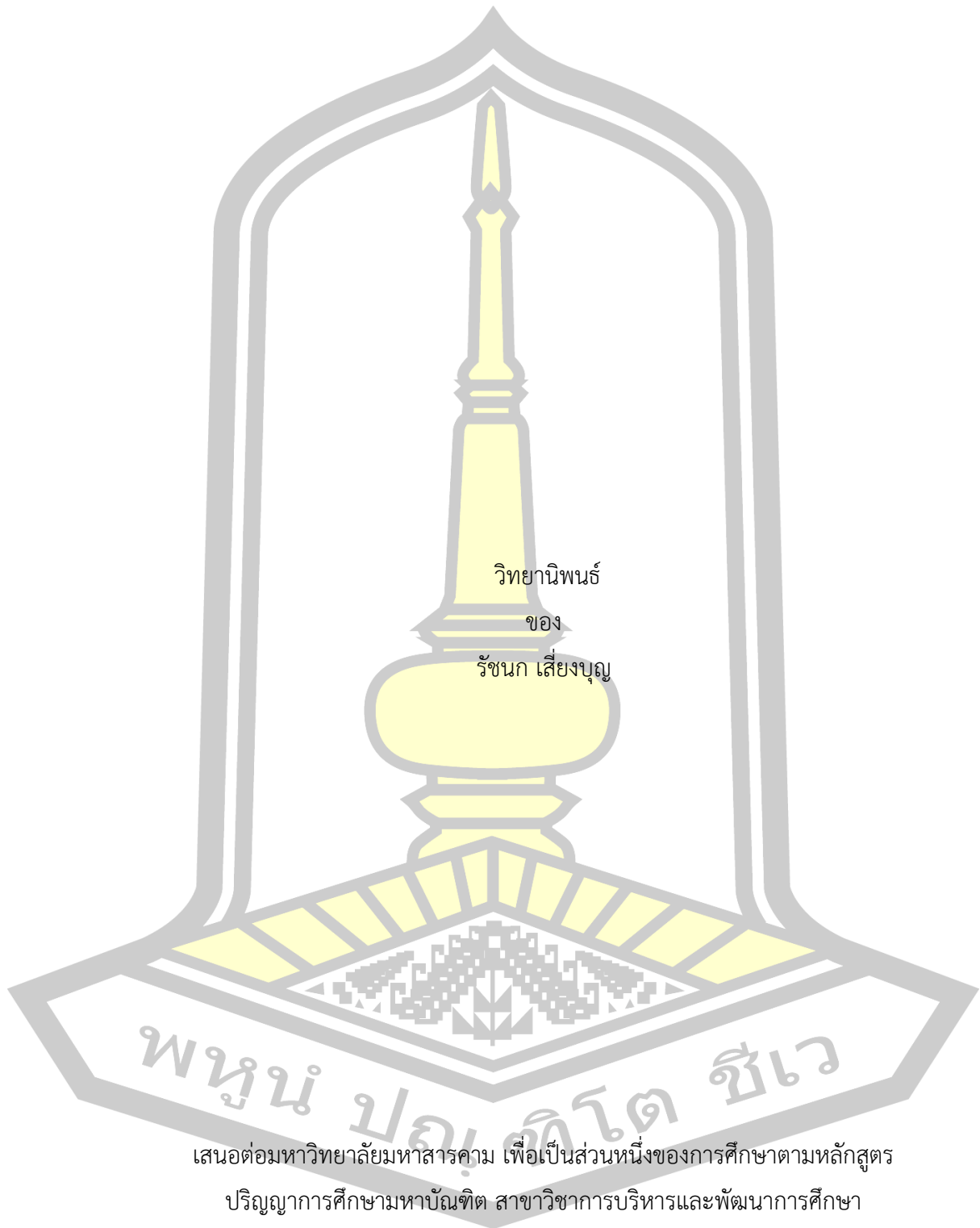
การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์
ของ
รัชชก เสี่ยงบุญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
พฤษภาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

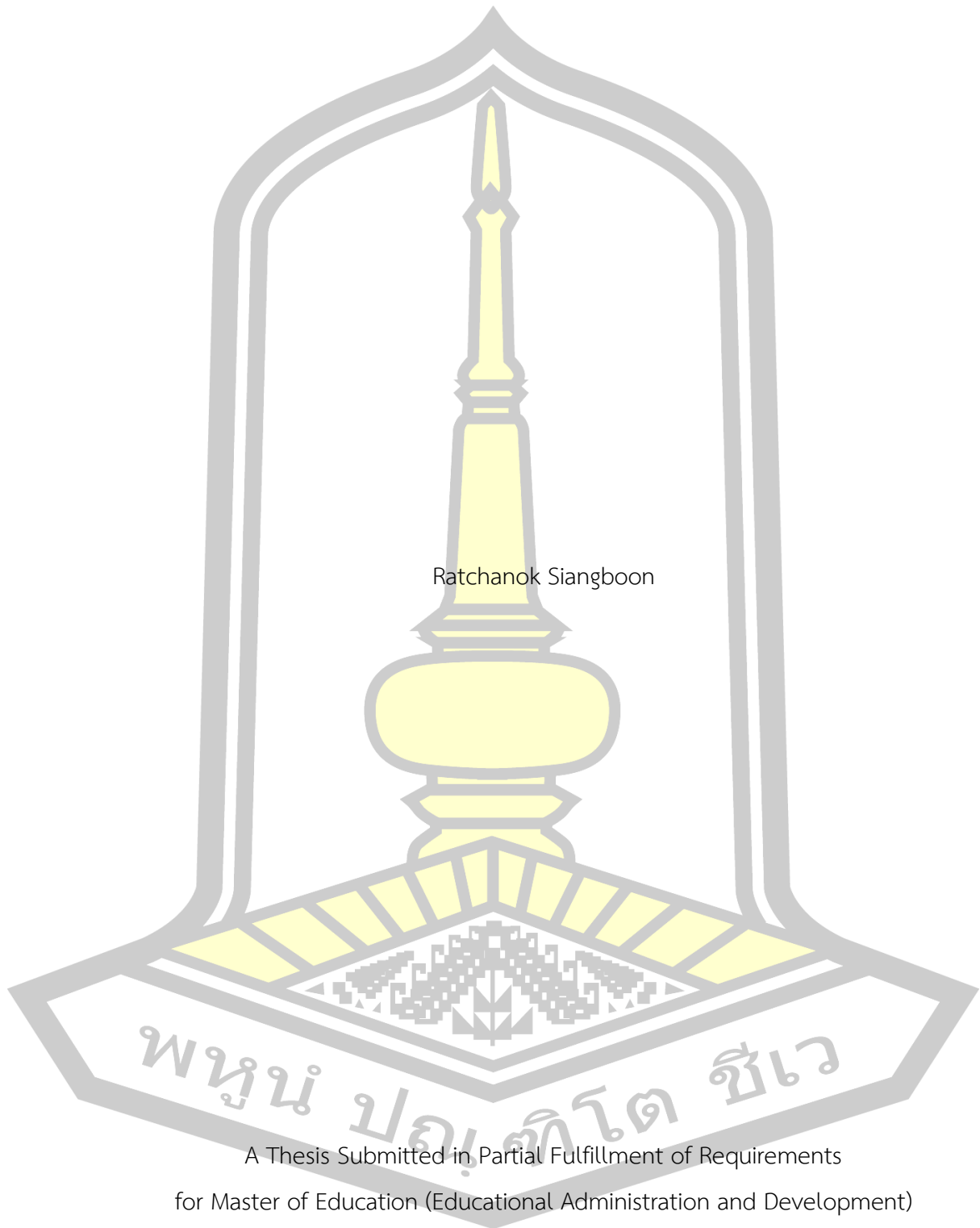

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Developing Guidelines of Administration to The Basic Education Standards

Ratchanok Siangboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

May 2021

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวรัชชก เสี่ยงบุญ
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. สาคร อัมจักร)

กรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ปิยะธิดา ปัญญา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ผู้วิจัย	รชนก เสียงบุญ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาคร อัจฉกร		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

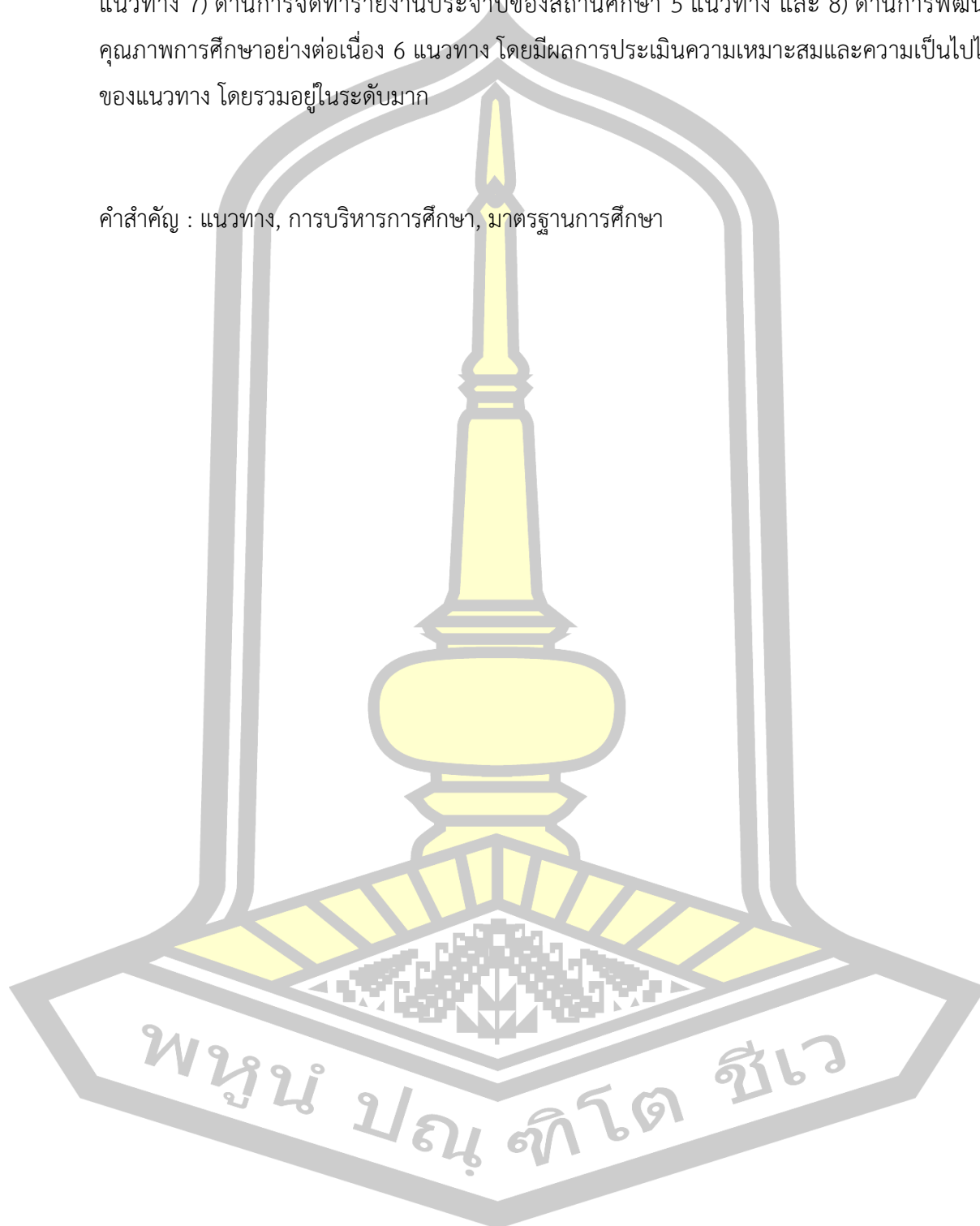
การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) การพัฒนาแนวทางการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5 แนวทาง 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 9 แนวทาง 3) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 5 แนวทาง 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5 แนวทาง 5) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ

การศึกษา 5 แนวทาง 6) ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5 แนวทาง 7) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา 5 แนวทาง และ 8) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6 แนวทาง โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวทาง, การบริหารการศึกษา, มาตรฐานการศึกษา

TITLE	Developing Guidelines of Administration to The Basic Education Standards		
AUTHOR	Ratchanok Siangboon		
ADVISORS	Assistant Professor Sakorn Atthajakara , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

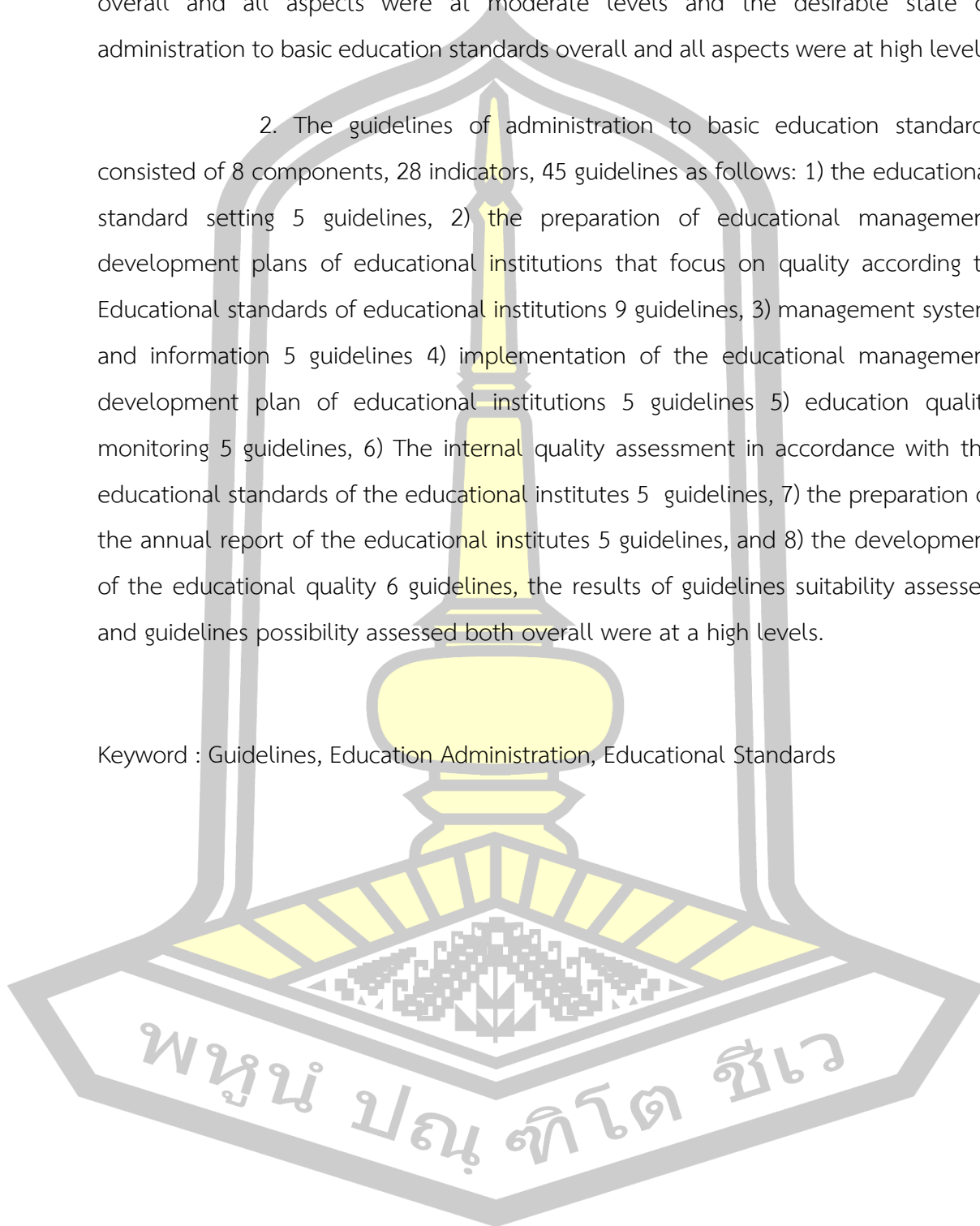
ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the current and desirable conditions of the administration to the basic education standards, and 2) develop the guidelines of administration to the basic education standards. The research divided into 2 phases as follows: Phase 1: study the current state and the desirable state of the administration to basic education standards. The samples were administrators and teachers from schools under the Office of Secondary Educational Service Area 20, Academic Year 2019, the researcher determined the sample size by using the Krejci and Morgan table. The samples were 346 persons and used a stratified random sampling method to selected the sample group. The research instrument used to collect data were questionnaires of current and desirable conditions. Phase 2: develop the guidelines of administration to the basic education standard. Key informants consisted of the administrators from 3 pilot schools and 5 luminaries selected by purposive sampling. The research instruments for this phase were semi-structured interviews and an assessment form of guidelines on suitability and possibility. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and priority needs index. The research results were as follows:

1. The current state of administration to the basic education standards overall and all aspects were at moderate levels and the desirable state of administration to basic education standards overall and all aspects were at high levels.

2. The guidelines of administration to basic education standards consisted of 8 components, 28 indicators, 45 guidelines as follows: 1) the educational standard setting 5 guidelines, 2) the preparation of educational management development plans of educational institutions that focus on quality according to Educational standards of educational institutions 9 guidelines, 3) management system and information 5 guidelines 4) implementation of the educational management development plan of educational institutions 5 guidelines 5) education quality monitoring 5 guidelines, 6) The internal quality assessment in accordance with the educational standards of the educational institutes 5 guidelines, 7) the preparation of the annual report of the educational institutes 5 guidelines, and 8) the development of the educational quality 6 guidelines, the results of guidelines suitability assessed and guidelines possibility assessed both overall were at a high levels.

Keyword : Guidelines, Education Administration, Educational Standards

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร อัฒจักร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ กรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาตรวจสอบ และให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาการทำวิจัย และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา และคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่แรกเข้าศึกษา และขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่คณะศึกษาศาสตร์ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ จนเสร็จเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณ คณะผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และประเมินแนวทาง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ เพื่องานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.29 ศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานีทุกคน ที่เป็นกำลังใจมิตร เป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำที่ดีเสมอมา และขอขอบพระคุณ กำลังใจที่ดีจากครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ และญาติ ๆ ทุกท่าน คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง หน้าที่การงานและประเทศชาติต่อไป

รัชชก เลี้ยงบุญ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การบริหารการศึกษา.....	9
การบริหารสถานศึกษา.....	11
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	62
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานโดยใช้ PDCA.....	70
การประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment).....	91

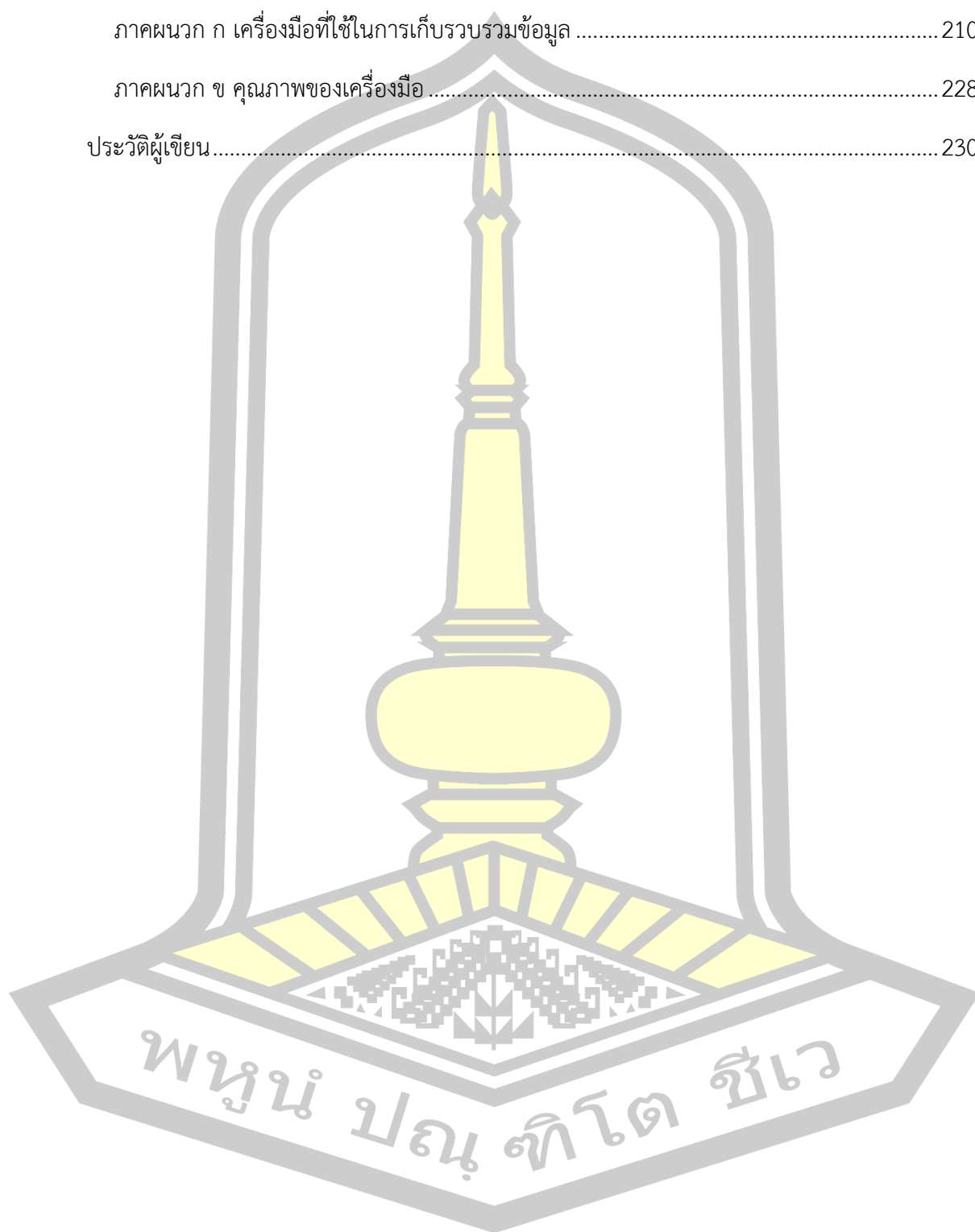
การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)	96
บริบทของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20	103
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	107
1. งานวิจัยในประเทศ	107
2. งานวิจัยต่างประเทศ	114
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	118
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	119
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	124
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	128
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	128
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	128
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	129
1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	129
2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ...	141
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	190
ความมุ่งหมายของการวิจัย	190
สรุปผล	190
อภิปรายผล	197
ข้อเสนอแนะ	200
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	200
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	201
บรรณานุกรม	202

ภาคผนวก.....209

 ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล210

 ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือ.....228

ประวัติผู้เขียน.....230

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	43
ตาราง 2 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	45
ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	47
ตาราง 4 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	48
ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา.....	52
ตาราง 6 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา.....	54
ตาราง 7 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา.....	55
ตาราง 8 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	58
ตาราง 9 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา.....	59
ตาราง 10 แสดงข้อมูลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามขนาด.....	106
ตาราง 11 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน	120
ตาราง 12 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	129
ตาราง 13 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	132
ตาราง 14 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน.....	132
ตาราง 15 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา.....	133
ตาราง 16 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	134
ตาราง 17 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	136

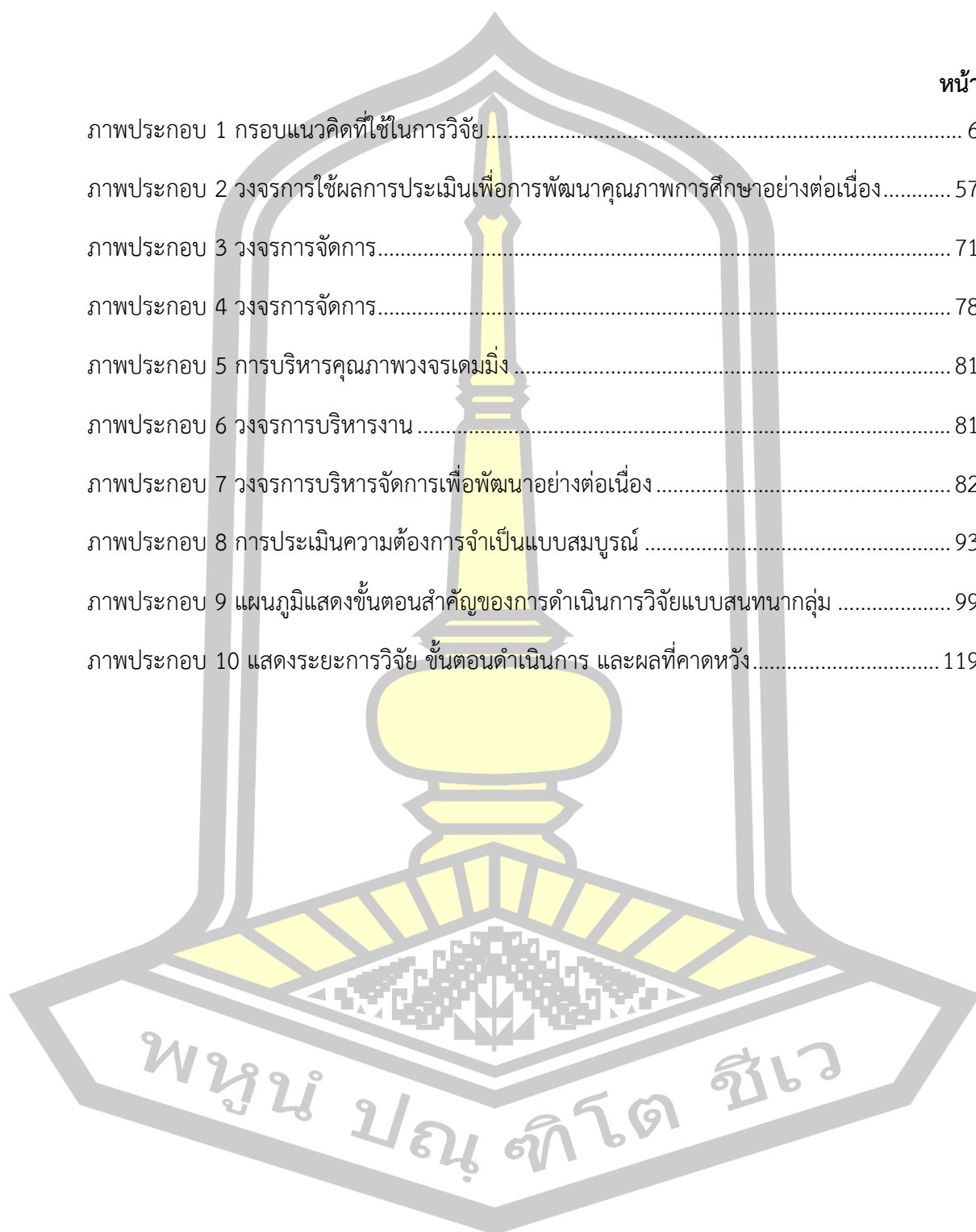
ตาราง 18 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา.....	137
ตาราง 19 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา.....	138
ตาราง 20 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	139
ตาราง 21 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐาน.....	140
ตาราง 22 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	141
ตาราง 23 ยกร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	152
ตาราง 24 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน	159
ตาราง 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา.....	160
ตาราง 26 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	161
ตาราง 27 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	164
ตาราง 28 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา.....	166
ตาราง 29 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา.....	168
ตาราง 30 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	169
ตาราง 31 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา	171

ตาราง 32 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	172
ตาราง 33 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	175
ตาราง 34 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	176
ตาราง 35 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ.....	177
ตาราง 36 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	178
ตาราง 37 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา.....	179
ตาราง 38 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา.....	180
ตาราง 39 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา.....	181
ตาราง 40 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	182
ตาราง 41 ค่า IOC ค่า อำนาจจำแนกรายชื่อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์.....	229

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ภาพประกอบ 2 วงจรการใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	57
ภาพประกอบ 3 วงจรการจัดการ.....	71
ภาพประกอบ 4 วงจรการจัดการ.....	78
ภาพประกอบ 5 การบริหารคุณภาพวงจรเดิมมีง.....	81
ภาพประกอบ 6 วงจรการบริหารงาน.....	81
ภาพประกอบ 7 วงจรการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง.....	82
ภาพประกอบ 8 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์.....	93
ภาพประกอบ 9 แผนภูมิแสดงขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม.....	99
ภาพประกอบ 10 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	119

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 3) สถานศึกษาจึงต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม โดยในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การบริหารการศึกษาจึงเป็นภารกิจหนึ่งของหลายฝ่ายที่ต้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพในหลายด้าน ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน หากจะบริหารการศึกษาให้ได้คุณภาพนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาโดยผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2552: 219)

การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องยึดหลักที่สำคัญข้อหนึ่ง คือ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยกำหนดให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 4)

การศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบัน ยังคงมีปัญหาคความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เด็กไทยไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากพอที่จะสนับสนุนการทำงานในอนาคต และมีทักษะไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ ที่มากกว่าแค่คุณภาพของการเรียนการสอน แต่ครอบคลุมไปถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่ปัจจัยเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน ปัจจัยทางด้านครอบครัวไปจนถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา (นณริฎ พิศลยบุตร, 2559: 2) ความคาดหวังด้านการศึกษาของคนไทยและสังคมไทยก็คือ อยากเห็นโรงเรียนที่มีคุณภาพเกิดขึ้นทั่วประเทศ เป็นโรงเรียนที่ให้บริการทางการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ในการประกอบการชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อมบรรยากาศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข (อำรุง จันทวานิช, 2547: 2-3)

จากผลการประเมินนักเรียนไทย โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme For International Student Assessment หรือ PISA) ซึ่งทำการประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ การประเมินของ PISA เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน หรือเรียกว่า “ความฉลาดรู้” (Literacy) ได้แก่ ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy) ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) การประเมินนักเรียนจะวัดทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวไปพร้อมกัน แต่จะเน้นหนักในด้านใดด้านหนึ่งในแต่ละรอบการประเมิน ซึ่งความฉลาดรู้ทั้งสามด้านนี้ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นสิ่งที่ประชากรจำเป็นต้องมีเพื่อการพัฒนาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับรอบการประเมิน PISA 2018 เน้นการประเมินด้านการอ่าน มีนักเรียนเข้าร่วมการประเมินประมาณ 600,000 คน ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของนักเรียนอายุ 15 ปี จำนวนประมาณ 32 ล้านคนทั่วโลก จาก 79 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดสอบเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมา มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8,633 คน จาก 290 โรงเรียนในทุกสังกัดการศึกษาเข้าร่วมการประเมินในรอบนี้ จากการประเมิน PISA ที่ผ่านมา มีข้อสังเกตที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ผลการประเมินชี้ว่า ระบบการศึกษาไทยมีส่วนหนึ่งที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในระดับสูงได้ หากกระบวนนโยบายสามารถสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยขยายระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึง ประเทศไทยก็จะสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้ ประการที่สอง นักเรียนไทยทั้งกลุ่มที่มีคะแนนสูงและกลุ่มที่มีคะแนนต่ำมีจุดอ่อนอยู่ที่ด้านการอ่าน ซึ่งใน PISA 2018 เป็นการประเมินการอ่านเนื้อหาสาระที่มาจากทั้งแหล่งข้อมูลเดียวและหลายแหล่งข้อมูล อีกทั้งสื่อที่นักเรียนได้อ่านส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงธรรมชาติของการอ่านที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของโลกและสอดคล้องกับการใช้ข้อมูลในชีวิตจริงของผู้คนทั่วโลก ดังนั้น ระบบการศึกษาไทยจึงควรส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความคุ้นเคยและยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนในยุคดิจิทัลต่อไป และประการที่สาม แนวโน้มคะแนนการอ่านของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง และความฉลาดรู้ด้านการอ่านมีความสัมพันธ์กับความฉลาดรู้ด้าน

คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ระบบการศึกษาไทยจึงต้องยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนอย่างเร่งด่วน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562: 33) ผลการประเมินดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การศึกษาไทยยังต้องการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก และเร่งด่วน เป็นหน้าที่ของหน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ที่จะต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้มีมาตรฐานและสามารถเทียบเท่าได้กับนานาชาติ

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก โรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์การทางการศึกษาหรือหน่วยงานหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทที่สำคัญ ในการผลิตบุคลากรซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนนั้นสิ่งสำคัญมากคือ ต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี เป้าหมายสำคัญคือ การที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพมาตรฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นเท่าเทียมหรือใกล้เคียงนานาชาติ ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนทั้งระบบคุณภาพของโรงเรียน จึงเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพมีความพร้อมในการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้พร้อมรับมือกับภาวะการณ์ต่างๆ มีนักเรียนที่มีคุณภาพสามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบในการบูรณาการพัฒนาศึกษา มีระบบการเรียนการสอนที่ดีมีอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุด มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีบุคลากรครูที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความอบอุ่นมีกระบวนการคิดด้วยตนเองกล้าถามกล้าพูดกล้าแสดงออก มีมารยาทที่ดีงาม มีศีลธรรมอันดี มีคุณธรรม เพื่อพร้อมนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป ดังนั้น บุคลากรครูที่ดีจะต้องเอาใจใส่สอดส่องดูแลทุกข์สุขช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความเต็มใจเป็นผู้ปลูกฝังคุณธรรมสิ่งที่ดีต่างๆ ให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีสิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องกล่อมเกลานักเรียนเป็นคนดีพร้อมก้าวสู่การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (ดิเรก วรรณเศียร, 2545: 105)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานคุณภาพการศึกษากลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนกู่แก้ววิทยา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่สนใจพัฒนาสู่โรงเรียนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและเกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการศึกษาหรือการพัฒนาต่อไป
2. ได้แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 (2561: 68) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
 - 1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
 - 1.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.7 การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา
 - 1.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,084 คน จากโรงเรียน จำนวน 63 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 90) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้เกี่ยวข้องจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จาก 3 โรงเรียน จำนวนผู้ให้ข้อมูล รวม 3 คน

2. การประเมินแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาวิจัยภายใต้กรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา ใช้กรอบแนวคิดตาม กฎกระทรวง การประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 (2561: 68) ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

1.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.7 การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. การบริหารศึกษาสู่มาตรฐาน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Deming, 1986: 3; ปิทธิพรศน์ พันธุ์บรรจง, 2545: 53-54; Hitoshi, 1996: 106; เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545: 98-99; สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย, 2542: 188-190; ถวัลย์ มาศรัส, 2546: 16; กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 2-4; สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์, 2544: 7-8; กรมวิชาการ, 2545: 20-21; จำรัส นองมาก, 2545: 115-127) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

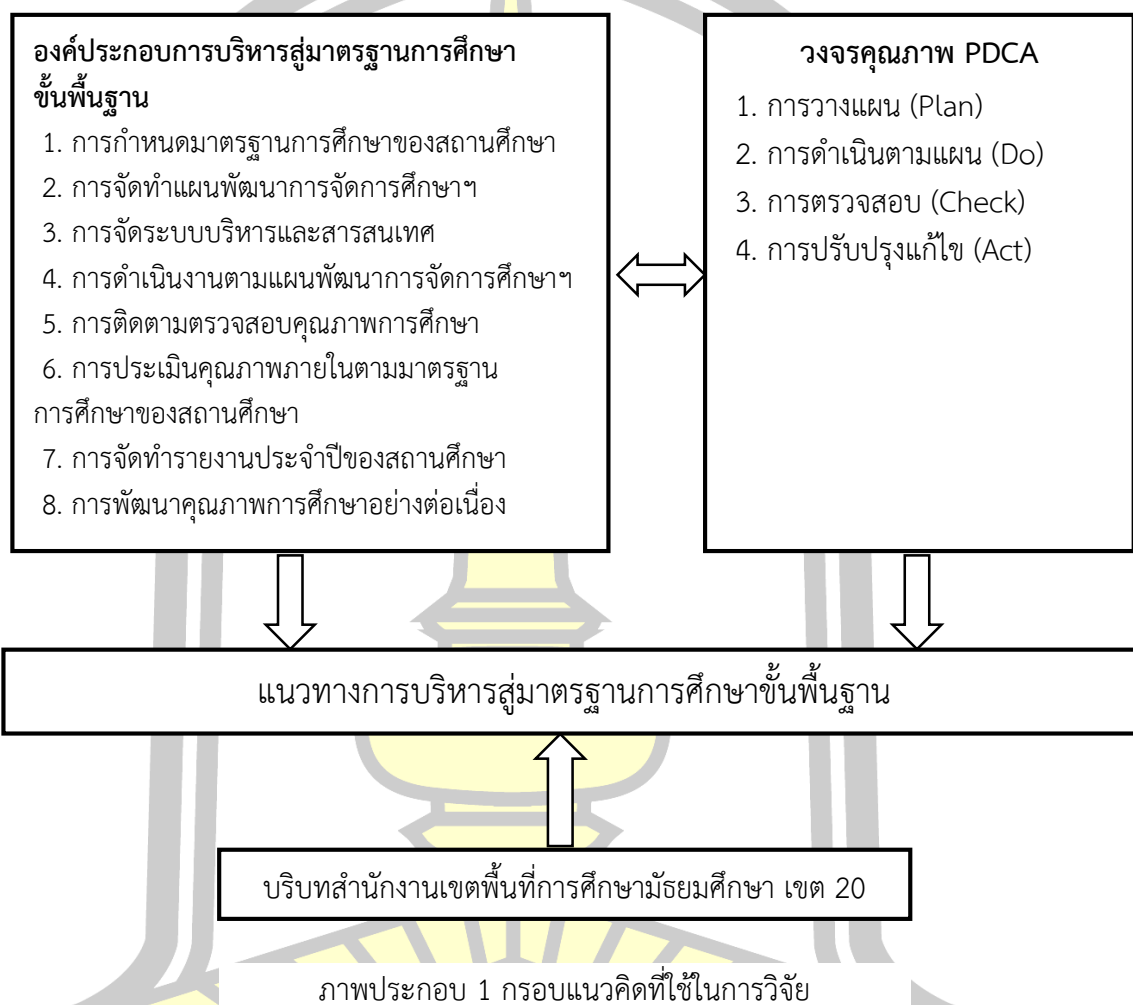
2.1 การวางแผน (Plan)

2.2 การดำเนินการตามแผน (Do)

2.3 การตรวจสอบ (Check)

2.4 การปรับปรุงแก้ไข (Act)

จากการประมวลองค์ประกอบข้างต้น สามารถนำสู่การกำหนดแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในภาพประกอบ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างวิธีการบริหาร หรือวิธีการปฏิบัติสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเป็นต้นแบบหรือเป็นแนวปฏิบัติ
2. การบริหาร หมายถึง การจัดการบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงและสายการกำกับดูแลสถานศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและทุกฝ่ายในสถานศึกษาได้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ
3. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง วิธีการบริหารจัดการด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการด้านการบริหารสู่มาตรฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำการศึกษาตาม กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (2561: 68) 8 ด้าน ดังนี้

3.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์มาตรฐาน และตัวชี้วัด สาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ ประกาศค่าเป้าหมาย ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่างๆ กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก กำหนดบทบาทหน้าที่ อย่างชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เสนอแผนปฏิบัติการ ประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความชอบ

3.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดโครงสร้างหรือระบบการ บริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศนำ ข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา

3.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การนำ แผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนด ไว้มีผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนด อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบในการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

3.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง ให้มี คณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา ดำเนินการ ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่ หลากหลายและเหมาะสม

3.7 การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การสรุปและจัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด นำเสนอ รายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การส่งเสริมแนวคิดเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินคุณภาพ ภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

4. วงจรคุณภาพ (PDCA) หมายถึง การบริหารโดยใช้กระบวนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดคุณภาพ และเกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วงจรคุณภาพตามแนวคิดของ Deming แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนตามเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และการประเมินผล

4.2 การดำเนินการตามแผน (Do) หมายถึง การดำเนินงานต่อเนื่องจากการวางแผน โดยมีการอบรม ประชุมชี้แจง มอบหมายผู้รับผิดชอบ และให้การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร และดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับติดตาม เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนที่กำหนด

4.3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน โดยจัดให้มีการประเมินผลตามแผนที่กำหนด วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการเปรียบเทียบระหว่าง เป้าหมายกับการดำเนินการตามแผน เพื่อจะทราบว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

4.4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไข และหากผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสมในการวางแผนระยะต่อไป แต่ถ้าผลการประเมินพบว่า งานสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการวางแผนครั้งต่อไปต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนา และจัดทำรายงานไว้เป็นหลักฐาน

5. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่ดำเนินการในปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

6. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

7. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาราชการแทน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

8. ครู หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

9. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระดับก่อนอุดมศึกษา ครอบคลุม 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยการวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาวิจัยในระดับมัธยมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำเสนอดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.3 ทักษะทางการบริหารสถานศึกษา
 - 2.4 บทบาทของผู้บริหาร
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 หลักการและความสำคัญการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 3.3 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.4 กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศึกษาสู่มาตรฐานโดยใช้ PDCA
6. การประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment)
7. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)
8. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พ.ศ. 2553

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา
นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาดังนี้
ภาวนิดา ธาราศรีสุทธิ (2542: 6) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาไว้ว่า

กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

หวน พินธุพันธ์ (2545: 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้าน การสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและที่ประสิทธิภาพทางสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

ธีระ รุญเจริญ (2550: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554: 16) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี ที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคล มาดำเนินการหรือมาทำการสอน ในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ผ่านการฝึก การอบรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการหลายคนได้ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545: 26) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารมีความสำคัญ คือ เพื่อความอยู่รอดขององค์กร การเรียนรู้เรื่องการบริหารองค์กรจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของงาน บุคลากร ตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 52) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า ความสำคัญบทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงงานด้านวิชาการ งานด้านการเงิน งานด้านบุคคล และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2552: 219) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการจัดการศึกษาที่ให้ได้คุณภาพต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาโดยผู้บริหารและ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและ สามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

สรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การจัดการภายในสถานศึกษาให้มีการ ดำเนินกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเรียน การส่งเสริมทักษะต่างๆ และการ ประสานสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะนำสถานศึกษานั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้โดยทั้งนี้ เป็น กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพได้มีผู้ให้ความหมายของการ บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

ธวัชชัย เปรมปรีดี (2543: 88) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายๆ คนร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและ ผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถเจตคติค่านิยมพฤติกรรมและคุณธรรม ต่างๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 22-28) ให้ความหมายการบริหารจัดการในระบบ สถานศึกษาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์และกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้ทั้งในด้านการวางแผนการบริหารงานธุรการการเงินอาคารสถานที่งานบริการต่างๆ และงาน อื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดย บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงาน จัดการศึกษาได้ครบถ้วนตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก (2546: 8) สรุปไว้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การ บริหารการศึกษาของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งเสริมให้การ บริหารงานสถานศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผลมีประสิทธิภาพประกอบด้วยส่วนสำคัญได้แก่คณะกรรมการ สถานศึกษาการบริหารงานบุคคลการบริหารงานวิชาการการบริหารงานธุรการการบริหารงานกิจการ นักเรียนการบริหารอาคารสถานที่และบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

กิตติ เฟิงชู (2549: 9) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารงาน กลุ่มบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ตั้งแต่งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียนนักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับ

ชุมชน อันส่งผลให้เกิดการปรับปรุง พัฒนา ควบคุมดูแล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554: 18) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดีที่หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคล มาดำเนินการหรือมาทำการสอน ในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงและสายการกำกับดูแล สถานศึกษาโดยมุ่งส่งเสริมให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและทุกฝ่ายในสถานศึกษาได้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันไว้ดังนี้

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545: 9) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและเพื่อความอยู่รอดขององค์กร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 8) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ระบบการบริหารงานที่ไม่ดีจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งการบริหารสถานศึกษานั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการเพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จได้

สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์ (2552: 10) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า มีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวางรากฐานชีวิตให้กับผู้เรียนได้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน เป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยมุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของรัฐ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผน กำหนดวิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุปการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และเพื่อความอยู่รอดของสถานศึกษา กำหนดวิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

3. ทักษะทางการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารแล้วองค์ประกอบ

หนึ่งซึ่งส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาคือทักษะของผู้บริหารมีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารไว้ ดังนี้

ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว (2542: 44-45) ได้สรุปว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและการตัดสินใจที่ถูกต้องและในฐานะที่เป็นผู้ตัดสินใจผู้บริหารจึงต้องมีทักษะขั้นพื้นฐานที่สำคัญ 3 อย่างคือ

1. ทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skills) คือ ความสามารถในการใช้วิธีการ อุปกรณ์และเทคนิคต่างๆ สำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะทักษะนี้มาจากทั้งประสบการณ์และการศึกษา
2. ทักษะทางด้านมนุษย์ (Human Skills) ได้แก่ความสามารถที่เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ความสามารถจูงใจคนให้ทำงานการสร้างความรู้สึกรักภักดีต่อองค์กร
3. ทักษะทางด้านความคิด (Conceptual Skills) คือความสามารถของผู้บริหารในการมองเห็นองค์กรโดยรวมสามารถเข้าใจปัญหาต่างๆ เข้าใจระบบต่างๆ ขององค์กรเพื่อการตัดสินใจแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

ถวิล มาตรฐาน (2544: 71) ได้สรุปการศึกษาของ Sergiovanni เกี่ยวกับเทคนิคของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษา 5 ประการ คือ

1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Leadership) เป็นภาวะผู้นำที่เกี่ยวกับการบริหารงาน เช่น การวางแผนการจัดองค์การประสานงานการสื่อสารความการประเมินผลงาน เป็นต้น
2. ทักษะด้านมนุษย์ (Human Leadership) เป็นภาวะผู้นำเกี่ยวกับการจัดการสรรหาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในด้านการพัฒนาการบำรุงรักษาการให้ขวัญกำลังใจกระตุ้นให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน
3. ทักษะด้านการศึกษา (Educational Leadership) เป็นภาวะผู้นำเกี่ยวกับการใช้ความรู้ความสามารถด้านการศึกษาและระบุงการจัดการสถานศึกษาเช่นสมรรถนะในการตรวจวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนการพัฒนาหลักสูตรการนิเทศการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น
4. ทักษะด้านการเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Leadership) เป็นภาวะผู้นำเกี่ยวกับการรวมความตั้งใจความสนใจของบุคลากรหรือบุคลากรอื่นๆ ในเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมสำคัญที่มีต่อสถานศึกษาเป็นตัวแทนหรือผู้นำปฏิบัติในเรื่องที่สำคัญ
5. ทักษะด้านวัฒนธรรม (Cultural) เป็นภาวะผู้นำด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับการสร้างเอกลักษณ์ของสถานศึกษาซึ่งมีผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่าสถานศึกษาที่มีวัฒนธรรมเข้มแข็งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการยอมรับของสังคม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546: 5) สรุปทักษะการบริหารว่ามีผู้จำแนกไว้ที่สำคัญ 3 ทักษะคือ ทักษะเชิงเทคนิค (Technical Skills) ทักษะเชิงมนุษย์ (Human Skills) และทักษะเชิงโนทัศน์ (Conceptual Skills) โดยแต่ละทักษะมีลักษณะดังนี้

1. ทักษะเชิงเทคนิคหมายถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะ
2. ทักษะเชิงมนุษย์หมายถึงความสามารถที่จะทำงานกับคนอื่นหรือเข้ากับ

คนอื่นได้ดีสังเกตได้ว่าทักษะเชิงเทคนิคจะเป็นการทำงานกับ “สิ่งของ” ในขณะที่ทักษะเชิงมนุษย์ เป็นการทำงานกับ “คน”

3. ทักษะเชิงมนโทัศน์หมายถึงความสามารถในการมององค์กรโดยภาพรวมกับความสัมพันธ์ภายนอกความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ขององค์กรและการส่งผลต่อกัน และความรู้ที่สามารถจะวินิจฉัยและประเมินปัญหาต่างๆ เป็นต้น

พรหมเมตร์ คำผาบ (2550: 13-14) ได้สรุปการศึกษาของ Anthony เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เพื่อให้เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถไว้ 9 ประการดังนี้

1. การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) เป้าหมายของงานที่มีคุณค่าจะต้องเกิดจากการร่วมกันกำหนดระหว่างบุคคล 3 ฝ่ายคือผู้บริหารผู้บังคับบัญชาของผู้บริหารและผู้ใต้ บังคับบัญชาของผู้บริหารผู้บริหารจะต้องทำงานในฐานะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมในการตั้งเป้าหมายให้เป็นที่เข้าใจและยอมรับทุกฝ่าย

2. ภาวะผู้นำ (Leadership) ภาวะผู้นำคือการทำให้คนอื่นทำในสิ่งที่เขาอยากจะทำแบบภาวะผู้นำมีอยู่หลายแบบแต่ไม่มีแบบใดที่ดีที่สุดในทุกสถานการณ์ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพควรพยายามเปลี่ยนแปลงแบบของภาวะผู้นำจากความเผด็จการไปสู่แบบมีส่วนร่วมหรือแบบประชาธิปไตย

3. การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (Problem Solving and Decision Making) ผู้บริหารจะต้องรับรู้ถึงสิ่งที่จะต้องตัดสินใจต้องสามารถเข้าถึงปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงแก่นของปัญหาเพื่อพัฒนาการตัดสินใจที่เหมาะสมผู้บริหารจะต้องไม่เสียเวลากับการแก้ปัญหาเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็จะไม่ให้ความสนใจเฉพาะปัญหาที่สำคัญเท่านั้นผู้บริหารจะต้องไม่เลื่อนการแก้ปัญหาออกไปและจะต้องตัดสินใจในแนวที่มุ่งหวังว่าจะได้ดีที่สุดผู้บริหารไม่ควรมอบอำนาจการตัดสินใจทั้งหมดให้แก่คณะกรรมการ

4. การติดต่อสื่อสาร (Communication) การติดต่อสื่อสารก็คือการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารและความเห็นจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดีมี 3 องค์ประกอบ คือ ความเข้าใจผู้อื่น (Empathy) การใช้สื่อที่เหมาะสม (Appropriate Media) และทักษะในการฟัง (Listening Skills) ผู้บริหารที่ขาดทักษะเหล่านี้จะพบความยุ่งยากในการบริหาร

5. การเสนอแนะและการให้คำปรึกษา (Coaching and Counseling) ผู้บริหารต้องเป็นผู้เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่สมาชิกในองค์กรเพราะในภารกิจของการบริหารย่อมมี ปัญหาเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำทั้งปัญหาระหว่างบุคคลและปัญหาในการปฏิบัติงานโดยปกติแล้วทักษะที่ใช้ในการให้คำปรึกษาควรจะได้ใช้เฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับงานผู้บริหารที่ดีจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การเสนอแนะผู้ใต้บังคับบัญชาในลักษณะของการแนะแนวและการกระตุ้นจะต้องให้คำชมเชยและให้ สิ่งจูงใจอื่น ๆ เมื่อเขาปฏิบัติงานดีและต้องคัดค้านหรือต่อต้านเมื่อการปฏิบัติงานเกิดปัญหาขึ้น

6. การจัดการเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้ง (Managing Change and Conflict) การเปลี่ยนแปลงนั้นมีอยู่ในเกือบทุกบทบาทของการบริหารผู้บริหารที่มีความสามารถ จะต้องตระหนักในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างดีและจะต้องหาทางจัดการกับความ เปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะขัดขวางและต่อต้านการทำงานผู้บริหารควรใช้วิธีการชี้แนวทางและกำกับ

การเปลี่ยนแปลงการจัดการเปลี่ยนแปลงควรมุ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรของผู้บริหาร และบรรลุความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงจำนวนมากมักกลายมาเป็นความขัดแย้ง ผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ดีสำหรับองค์กรผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องจัดการความขัดแย้งในแนวทางที่สร้างสรรค์มากกว่าการเหมินเฉยหรือการขจัดมันออกไป

7. ทักษะทางการเมือง (Political Skills) เป็นการเตรียมพร้อมให้ผู้บริหารเพื่อการหลบหลีกลดความล่าช้าและการทำงานให้เร็วขึ้นทักษะดังกล่าวนี้มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการขององค์กรทุกชนิดตัวอย่างทักษะทางการเมืองบางอย่างเช่นการตัดสินใจร่วมกับการเจรจาต่อรองการประนีประนอมการล้างแค้นการข่มขวัญให้กลัว เป็นต้น

8. การบริหารเวลา (Managing Time) เวลาอาจถูกมองว่าเป็นทรัพยากรที่จำเป็นหรืออาจถูกมองว่าเป็นข้อจำกัดที่น่ากลัวต่อการปฏิบัติงานทางการบริหารผู้บริหารจะต้องสามารถจัดการเวลาของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารจะต้องเอาจริงเอาจังกับการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

9. การประเมินผลและการให้รางวัล (Evaluation Rewarding) ผู้บริหารที่ตระหนักในเรื่องนี้จะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินผลและการให้รางวัล

โดยสรุปผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะทางการบริหารด้วยซึ่งผู้บริหารแต่ละระดับจำเป็นต้องใช้ทักษะทางการบริหารแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปริมาณงานขนาดของหน่วยงาน เช่น ผู้บริหารระดับสูงควรมีทักษะทางการจัดการให้มากกว่าด้านอื่นๆ ส่วนทักษะด้านเทคนิคและทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ก็มีความสำคัญน้อยลง ตรงกันข้ามกับผู้บริหารระดับปฏิบัติการจะต้องมีทักษะทางด้านเทคนิคให้มากกว่าทักษะด้านอื่นๆ เป็นต้น

4. บทบาทของผู้บริหาร

จากผลการวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่นของกระทรวงศึกษาธิการ” ทำให้พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จได้แสดงบทบาทเด่นๆ ไว้หลายประการ เช่น วันทนา เมืองจันทร์, 2543: 41-42)

4.1 บทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการจัดให้สถานศึกษามีปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติระดับกระทรวงเพื่อเป็นการชี้แนะแนวทางการทำงานการกำหนดยุทธวิธีและวิธีปฏิบัติงานเป็นผู้มีอุดมการณ์ในการทำงานรู้วิธีนำเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษามาพัฒนาการเรียนการสอน เป็นผู้นำทางวิชาการรวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจตลอดจนจูงใจประสานงานให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

4.2 บทบาทในการดำเนินการเริ่มตั้งแต่การยึดนโยบายเป็นหลักในการจัดการศึกษาการกำหนดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้เรียน คำนึงถึงหลักสูตรการเรียนการสอนดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาชุมชนอาจารย์บุคลากรผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมรับรู้นโยบายของหน่วยเหนือมีการจัดทำธรรมนูญของสถานศึกษาและจัดให้มีการจัดทำแผนหรือมีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบใช้หลักการบริหารงานแบบประชาธิปไตยมีการกระจายงานกระจายอำนาจมอบหมายโดยเน้นการทำงานเป็นทีม

4.3 บทบาทในการปรับปรุงเสริมแต่งให้ก้าวหน้าผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จทุกคน จะมีคุณธรรมประจำใจเสมอ ยึดมั่นแน่วแน่ในสุจริตและพัฒนาอาชีพสุจริตตนแก่นักเรียนนักศึกษาให้การ ทำงานสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษาปลูกฝังความสามัคคีในหมู่คณะ

4.4 บทบาทในฐานะนักพูด เป็นนักพูดที่มีศิลปะและเป็นนักฟังที่ดีที่ทักษะการพูดของ ผู้บริหารเป็นสิ่งจำเป็นเพราะสัมพันธ์กับการสื่อความหมายซึ่งมีทักษะการพูดเพื่อประสานงานการ บรรยายการสอนการนิเทศการให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหา รวมทั้งทักษะการพูดเพื่อสร้างขวัญ และกำลังใจ

4.5 บทบาทในฐานะผู้เข้าสังคมได้ดีผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ากับสังคมได้ อย่างเหมาะสมผู้บริหารจะต้องสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนมีมารยาทงามอย่างไทยซึ่งเป็นที่สามารถ สร้างความประทับใจเมื่อแรกเห็นก็ได้

4.6 บทบาทในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ร่วมงานด้วยการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจความเป็นเพื่อนมนุษย์ผู้ร่วมทุกข์ด้วยกัน

4.7 บทบาทในการสร้างศรัทธาค่านิยมการสร้างศรัทธานั้นทำยากผู้บริหารจะต้อง สร้างศรัทธาความเชื่อมั่นความไว้วางใจในตัวผู้บริหารให้ครูอาจารย์นักเรียนรวมทั้งผู้ปกครองชุมชน ศรัทธายกย่องโดยการสร้างผลงานให้เกิดกับนักเรียนผลที่ตามมาคือการได้รับความร่วมมือในการ พัฒนาสถานศึกษาทั้งจากชุมชนภาคเอกชนและประชาชน

4.8 บทบาทนักริเริ่มและสร้างสรรค์ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จส่วนมากจะเป็น นักริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารเหล่านี้จะเพียรพยายามสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แก่การสนับสนุนและส่งเสริมสิ่งใหม่ๆ ขึ้นภายในสถานศึกษา เช่น การ ค้นคว้าวิจัยด้านสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาตลอดจนสร้างรูปแบบการจัดการบริหาร การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

4.9 บทบาทในการเป็นนักเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเป็นบทบาทที่ผู้บริหารต้องใช้ ความอดทนใช้จิตวิทยาสูงในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคลากรในสถานศึกษาไปในทางบวก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรโดยการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ที่ดีให้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน

4.10 บทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จจะเป็นบุคคลที่มอง การณ์ไกลกล้าเสี่ยงเพื่อความเจริญและเอาชนะอุปสรรคเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยอาศัยความฉับไว กระตือรือร้นที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวไกลนำหน้าอยู่ตลอดเวลา

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546: 5-7) ได้สรุปว่าการศึกษาของ Mintzberg ที่พบว่า ผู้บริหาร ส่วนใหญ่จะแสดงบทบาทออกมา 10 บทบาทย่อย ภายใต้บทบาทหลัก 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มบทบาทเชิงสัมพันธ์บุคคล (Interpersonal Roles) เป็นบทบาทที่เกิดขึ้น จากอำนาจและสถานะตำแหน่งแบบเป็นทางการเป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “ศูนย์รวม ประสาท” (Nerve Center) ขององค์การประกอบด้วย

1.1 บทบาทเป็นสัญลักษณ์ขององค์การ (Symbolic or Figurehead) ปฏิบัติ ตามระเบียบแบบแผนประเพณีหรือพิธีการขององค์การเช่นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ มอบวุฒิบัตรแก่ผู้จบการศึกษา เป็นต้น

1.2 บทบาทเป็นผู้นำองค์กร (Leader) มุ่งการอำนวยความสะดวกการจูงใจการติดต่อสื่อสารและการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

1.3 บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ (Liaison) กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. กลุ่มบทบาทเชิงสารสนเทศ (Informational Roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารทั้งในฐานะผู้รับและผู้ส่งประกอบด้วย

2.1 บทบาทเป็นผู้กำกับติดตามผล (Monitor) ให้ได้ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

2.2 บทบาทเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (Dissemination) ที่ได้รับทั้งภายในและภายนอกให้แก่บุคลากรในองค์กร

2.3 บทบาทเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ (Spokesperson) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กรต่อบุคคลภายนอกองค์กร

3. กลุ่มบทบาทเชิงตัดสินใจ (Decisional Roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็น “นักตัดสินใจ” (Decision Maker) อันสืบเนื่องจากบทบาทสองกลุ่มแรกประกอบด้วย

3.1 บทบาทเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มุ่งการริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในองค์กรอยู่เสมอ

3.2 บทบาทเป็นผู้ขจัดสิ่งรบกวน (Disturbance Handier) โดยแก้ปัญหาเมื่อองค์กรเผชิญสิ่งรบกวนที่ไม่คาดหวังอย่างฉับไวแต่ได้ผล

3.3 บทบาทเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร (Allocator) ให้แก่ส่วนต่างๆ ในองค์กร

3.4 บทบาทเป็นนักเจรจาต่อรอง (Negotiator) กับบุคคลอื่นหรือองค์กรอื่นเพื่อให้ได้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

4. กระบวนการบริหาร

ในการบริหารสถานศึกษาซึ่งดำเนินงานต่างๆ โดยกลุ่มบุคคลเพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นจึงต้องจัดในรูปของกระบวนการคือมีการจัดลำดับขั้นตอนกิจกรรมรวมทั้งบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างเหมาะสมชัดเจนและเป็นระบบการบริหารสถานศึกษาที่ดีจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหาร ซึ่งมีนักบริหารได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้หลายทัศนะดังนี้

Gulick และ Urwick (1937: 13) แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดโครงการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร

2. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงานโดยการจัดแบ่งงานขององค์กรหรือของหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อยพร้อมกำหนดวัตถุประสงค์กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) หมายถึง การดำเนินงานบริหารบุคคลเป็นการสรรหาคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าสู่หน่วยงาน

4. การอำนวยการ (Directing) การสั่งการเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหารและเป็นบทบาทของผู้บริหาร

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องรวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานและการประชาสัมพันธ์องค์การ

7. การจัดงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การบริหารงบประมาณเป็นการวางแผนในการใช้เงินล่วงหน้าและดำเนินการใช้เงินตามงบประมาณที่ได้รับ

เจริญผล สุวรรณโชติ (2544: 234-235) ได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การศึกษาอนาคตและการจัดแผนงานเพื่อการปฏิบัติงาน

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การดำเนินการทั้งในเรื่องของวัสดุและของบุคคลที่อยู่ในองค์การนั้นการจัดการจะต้องทำด้วยกันทั้งวัสดุและบุคคล

3. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การที่จะทำให้ผู้ร่วมงานทำงาน

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมเข้าด้วยกันและจัดการให้มีความสัมพันธ์ต่อกันในกิจกรรมที่จัดขึ้นในองค์การทุกอย่าง

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่มองเห็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นองค์การที่ปฏิบัติตามกฎที่ได้วางไว้และกำหนดขึ้นตามที่หมู่คณะได้ตกลงกันไว้

สมยศ นาวิการ (2540: 19) กล่าวถึง ตราการบริหารส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะกล่าวถึงกระบวนการบริหารต่างๆ ไปไว้ 4 อย่าง คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายและการกำหนดวิธีการหรือแผนงานขึ้นมาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นกระบวนการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการมอบหมายงานการรวมกลุ่มงานเป็นแผนงานและการจัดสรรทรัพยากรไปยังแผนงาน

3. การสั่งการ (Directing) เป็นกระบวนการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจการเป็นผู้นำและการติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานบังคับบัญชาเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์การ

4. การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการบริหารเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบกิจกรรมขององค์การเพื่อที่จะให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

กระบวนการบริหาร 4 อย่าง ดังกล่าวสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2544: 73) ที่กล่าวว่านักวิชาการทางการบริหารส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวความคิดและสรุปว่า กระบวนการจัดการควรมีเพียง 4 ขั้นตอน คือ PODC ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

2. การจัดองค์การ (รวมทั้งการจัดคนเข้าทำงานด้วย) (Organizing)

3. การอำนวยการหรือการชี้แนะ (Directing)

4. การควบคุมติดตามผลการทำงาน (Controlling)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2546: 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การนำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)

สมชาย วงศ์เกษม (2547: 309) ได้กำหนดลักษณะการบริหาร โดยทั่วไปใช้หลักดำเนินการ 9 ประการ คือ

1. การกำหนดนโยบายรวมถึงวัตถุประสงค์เป้าหมายทิศทางการผลิตและการบริการ
 2. การจัดแบ่งและใช้อำนาจหน้าที่เพื่อการบังคับบัญชาวินิจฉัยสั่งการตัดสินใจ
 3. การวางแผนกำหนดผลที่ต้องการของผลผลิตหรือการบริการนำมากำหนดกิจกรรมและวิธีดำเนินการระยะเวลาปัจจัยที่ต้องใช้และผู้รับผิดชอบ
 4. การจัดองค์การจัดกลุ่มงานตามโครงสร้างขององค์การให้การดำเนินงานมีความสัมพันธ์กัน
 5. การจัดบุคลากรเข้าหน่วยงานหรือเข้ากลุ่มต่างๆ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน กำหนดสายงานการบังคับบัญชาและการควบคุมงานการพัฒนาบุคลากร การสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ
 6. การสั่งการเป็นการใช้อำนาจและอิทธิพลโดยผู้บริหารต่อผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนจนบรรลุตามเป้าหมาย
 7. การประสานงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลรวมถึงการสื่อสารในองค์กร
 8. การประเมินและการรายงานการใช้ปัจจัยการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานได้มาตรฐานและผลผลิตของการดำเนินงานที่แสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การนำผลการปฏิบัติและผลที่ได้มาเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน
 9. การจัดงบประมาณปัจจัยทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน
- ครอบคลุมถึงงบประมาณที่จะใช้ในการลงทุนและการพิจารณาจัดรายได้เข้ามาตอบแทนแก่บุคลากร
- สรุป การบริหารสถานศึกษาเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และกระบวนการจัดกิจกรรมในทางการบริหารต่างๆ นำมาใช้ในการบริหารงานได้ในทุกระดับองค์การ
- ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่หลัก คือ การให้มีกระบวนการและกิจกรรมทางการศึกษา และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ส่วนในการปฏิบัติการบริหารงานในความรับผิดชอบนั้นผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำในการระดมและใช้ทรัพยากรทั้งหลายเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้หลายแนวคิด ดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในไว้ว่าเป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

รุ่ง แก้วแดง (2543: 1) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาคุณภาพปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2542: 2) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ และสืบเนื่องจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายบทบาทการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยรับผิดชอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่นและเป็นที่พอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ดังนั้นหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามภาระงานรับผิดชอบอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 3) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้รับบริการ ทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินการของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนดการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตทางการศึกษามีประสิทธิภาพตามเป้าประสงค์ และเป็นที่ยอมรับและต้องการของสังคม

2. หลักการและความสำคัญการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

หลักการและกระบวนการสำคัญของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 9) หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 3 ประการคือ

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคคลากรทุกคนใน สถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดย สถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาแผนและแผนปฏิบัติการที่เป้าหมายที่ชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบ ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่โปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพ การทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์และบุคคลากรอื่นๆในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน ให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองสังคม และประเทศชาติ

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและ ทางการบริหารจัดการ ที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์กันเป็นระบบ เพื่อที่จะ สร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่า ผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การออกแบบและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาจะยึดหลักการต่อไปนี้

1. คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครทั้งภายในและภายนอก คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และ คุณลักษณะของผู้เรียน ที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับมห ภาค ซึ่งหมายถึงความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอดและการ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศชาติ ในการแข่งขันทางธุรกิจ การค้า ทางเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและ ระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของ สถานศึกษาและเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก ที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหา จะเกิดขึ้นไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริง ที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกะ และ ความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัดและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวางแผน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องมิใช่การจับผิดหรือการตัดสินให้รางวัล หรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรและแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษา เน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจ แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษา ให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด

8. ภาวะผู้นำและความเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษาและการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การออกแบบและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จะยึดหลักการร่วมพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องวางแผนพัฒนาแผน และแผนปฏิบัติการที่เป้าหมายที่ชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบที่โปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 47 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่า การกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิก

1. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

2. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546

ข้อ 2 ในกฎกระทรวงนี้

“การประเมินคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นหรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

“การประเมินคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งกระทำโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือผู้ประเมินภายนอก

“การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

“การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 3 ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

1. การประเมินคุณภาพภายใน
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

1. การประเมินคุณภาพภายนอก
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ข้อ 5 ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ 6 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชน

ข้อ 7 สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไป
ประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

หมวด 2 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 8 การประกันคุณภาพภายในที่กำหนดในส่วนนี้ ให้ใช้บังคับแก่การจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน แต่ไม่รวมถึงการจัดการอาชีวศึกษา

ข้อ 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ประกอบด้วย

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (3) ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นประธานกรรมการ
2. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรองประธานกรรมการ
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการจัด
การศึกษาการบริหารสถานศึกษา หรือการประเมินการจัดการศึกษา จำนวนไม่เกินเก้าคนเป็น
กรรมการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัยที่มี
ตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งดูแลงานด้านการ
ประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
3. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ
สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
4. ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรค
การเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

ข้อ 11 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีในกรณีที่
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้แต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทนเว้นแต่วาระของ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้และให้ผู้ได้รับ
แต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้
แต่งตั้งไว้แล้วในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการ
แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ใน
ตำแหน่ง เพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 12 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก
ตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ

หย่อนความสามารถ

4. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ 10

ข้อ 13 คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วางระเบียบหรือออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยให้นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย

ข้อ 14 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งได้ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติและวางแผนทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นแล้วรายงานให้รัฐมนตรีทราบ

ข้อ 15 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อ 15 (1) ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดและต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย

ข้อ 16 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อ 14 (2) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม
3. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้
4. กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
5. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดาผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน
7. กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
8. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ข้อ 17 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนและร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ข้อ 18 ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบรวมทั้งให้เปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

หมวด 3 การประกันคุณภาพภายนอก

- ข้อ 37 การประกันคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการ ดังต่อไปนี้
1. เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้
 3. สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
 4. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษา ของรัฐเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

6. ความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

ข้อ 38 ในการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานทหาการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
2. มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา
3. มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทหาการประเมินคุณภาพภายนอกจากมาตรฐานอื่น เพิ่มเติมจากมาตรฐาน ที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานประกาศกำหนดมาตรฐานอื่นได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ข้อ 39 วิธีการในการประกันคุณภาพภายนอก ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงาน กำหนด

ข้อ 40 ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแสดงว่า ผลการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาได้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแสดงเหตุผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานแก่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษานั้น และให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไข โดยจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินการตามแผน เพื่อขอรับการประเมินใหม่ภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับ แจ้งผลการประเมินครั้งแรกให้สถานศึกษาเสนอแผนพัฒนาคุณภาพต่อสำนักงานเพื่อพิจารณาอนุมัติ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินตามวรรคหนึ่ง

ข้อ 41 ในกรณีที่สถานศึกษาไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลา

ข้อ 40 ให้สำนักงานรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการ การอาชีวศึกษาหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น แล้วแต่กรณี เพื่อ พิจารณาสั่งการต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 36)

4. กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 7) กล่าวถึง การประกันคุณภาพ การศึกษา เป็นกระบวนการเชิงระบบที่ครบวงจร โดยระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษามี แนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนา สถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาเข้าสู่ มาตรฐานการศึกษา

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน

ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และการกำหนดมาตรฐานการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

กล่าวโดยสรุป กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การดำเนินงานตาม 3 ขั้นตอน ดังนี้ การควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษา

1. การดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักให้มีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และได้ให้ความหมายในเรื่องมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ตลอดจนกำหนดเรื่องที่ต้องดำเนินการในมาตรา 4 และหมวด 6 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553: 22-34) คุณภาพการศึกษาเป็นคำที่ทุกฝ่ายในสังคมได้เรียกร้องให้ภาคการศึกษาของรัฐได้ดำเนินการพิจารณาทบทวนเป็นลำดับแรกของการดำเนินงานตามภารกิจที่รัฐบาลหรือสังคมไทยมอบหมาย เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า

1. สังคมเห็นว่าผลการดำเนินงานของภาคการศึกษาของรัฐที่ได้ดำเนินการมานั้นไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพของเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาหรือผ่านกระบวนการผลิตจากหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ

2. ผลการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุมากกว่าการพัฒนาคนจนก่อให้เกิดสิ่งที่เป็นปฏิถัมภ์ต่อสังคมชนิดและประเภทต่างๆ อย่างมากมาย

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารการศึกษาและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไม่สามารถที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าวได้

2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้หลายแนวคิดดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 มาตรา 48 ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า ให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการ

ติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายในซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2554: 14) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า เป็นระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดโดยสถานศึกษา และ/หรือหน่วยงานต้นสังกัดต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการประเมินคุณภาพภายในเป็นตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (มาตรฐานและตัวบ่งชี้) ของสถานศึกษา และหรือหน่วยงานต้นสังกัดด้วย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550: 24) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า กระบวนการบริหารที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผน ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพและจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ

2.2 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการที่ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวังสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสมด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และประกาศกฎกระทรวง ดังนั้น การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาจึงยึดหลักการ 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอน จัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคมได้มากที่สุด

2. การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ ราษฎร ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งในฐานะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะทำงานในส่วนอื่นๆ ของสถานศึกษาโดยมีการร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา

3. การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย (Goals) ที่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องได้รับรู้เพื่อการพัฒนา ร่วมกันและเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าสามารถนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ได้กำหนดร่วมกันไว้หรือไม่จากเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาดังกล่าว สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) เลือกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน จากหลักการดังกล่าวข้างต้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 3 ชั้น คือ

3.1 การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลจากการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนากิจกรรม/โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นจึงตั้งอยู่บนฐานความเป็นจริง มีความเป็นไปได้และสำเร็จผลในเวลาอันเหมาะสม

3.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อจะตรวจสอบความก้าวหน้าสถานศึกษาจะต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่แสดงแนวโน้มผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนและการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปีวิธีการเก็บข้อมูลที่ไม่ยุ่งยากและเกิดจากการปฏิบัติจริง ข้อมูลสารสนเทศที่จะแสดงแนวโน้มผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาได้ไม่ควรจะน้อยกว่า 3 ปีการศึกษา ดังนั้นครูทุกคนต้องสามารถแสดงข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล รายห้องเรียน รายชั้น รายกลุ่มสาระ จนเป็นข้อมูลรวมระดับสถานศึกษาได้หรือโครงการอื่นๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการก็จะต้องสามารถตอบได้ว่าเหตุใดจึงเพิ่มกิจกรรมใหม่ขึ้นหรือปรับลดกิจกรรม

บางอย่างลง ข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้จะถูกนำไปสรุปรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนาต่อไป

3.3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้ง “สร้างจิตสำนึก” ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็น “ความรับผิดชอบ ร่วมกัน” ของทุกคน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นคำที่มีความหมายกว้างมากแต่ในระดับสถานศึกษานั้น แท้จริงแล้ว คือ หน้าที่หลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนโดยมีคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นเป้าหมายซึ่งในปัจจุบันกำหนดในรูปของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ฉะนั้นในการคิดกิจกรรม/ โครงการหรือพัฒนานวัตกรรมใดต้องสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียนได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องเกิดจากผู้ปฏิบัติงานทุกคนทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานร่วมกันได้ดี รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน เลือกแนวทางที่ดีที่สุด ยอมรับผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน และพร้อมที่จะแก้ไขให้ดีขึ้น

การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพ คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความอุ่นใจและเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพ กระบวนการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีม และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ โดยเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบมาตรฐานการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินตามมาตรฐานการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมิน และการเขียนรายงานผล การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขั้นการดำเนินงาน เป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของเดมมิ่ง ซึ่งวงจรของเดมมิ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Act) โดยมีลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง

2.1 การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์/ เป้าหมายให้ชัดเจนจากมาตรฐาน (มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือมาตรฐานตัวบ่งชี้ ระดับสถานศึกษา) กำหนดคุณลักษณะที่ใช้ในการควบคุม (ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ) จากมาตรฐาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องการใช้

2.2 การดำเนินการตามแผน (D) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ ผู้บริหารควรให้การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานและให้การนิเทศ

2.3 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา (C) โดยวาง กรอบการประเมินมาตรฐานการศึกษา สร้างเครื่องมือการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา กำหนดเกณฑ์ การประเมินตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน สรุปผลการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา

2.4 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาปรับปรุง (A) สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษามาวิเคราะห์ แล้วดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อนำไป วางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานในระยะต่อไป สำหรับงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาให้พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ขั้นการจัดทำรายงาน เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาเสร็จแล้วจะจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน การศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนตามความเหมาะสม หลักเกณฑ์ และ วิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพทั้งภายในให้สถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 3.4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 3.6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา
- 3.7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
- 3.8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้ เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการ

ประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลายระดับ เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีการกำหนดมาตรฐานชั้นหลายประเภท เช่น มาตรฐานการแนะแนว มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานลูกเสือและเนตรนารี มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นต้น แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจะเห็นว่ามาตรฐานทั้งหลายนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะและมีเป้าหมายคือคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนั้น (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 14) ตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งระดับปฐมวัยมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษานโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง คุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนที่สถานศึกษา ท้องถิ่นและชุมชนคาดหวังเช่น ความมีสำนึกรักบ้านเกิด การเป็นยุวเกษตรกร การอนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น/พื้นบ้าน การมีทักษะในอาชีพ (อาชีพใดอาชีพหนึ่ง) ความสามารถเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น นำมาสังเคราะห์หลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามสถานศึกษาต้องพึงตระหนักเสมอว่า มาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กล่าวโดยสรุปได้ว่าระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายใน คือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพซึ่งต้องพัฒนาโดยการยึดหลักการ 3 ประการคือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงการรับผิดชอบที่ตรวจสอบไว้อย่างต่อเนื่องกัน คือ การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาคือคุณภาพของผู้เรียน

3. การประเมินคุณภาพภายนอก

3.1 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอกไว้หลายแนวคิด ดังนี้

กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือผู้ประเมินภายนอก

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 ได้ให้ความหมายการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษาซึ่งกระทำโดยสำนักงานหรือผู้ประเมินภายนอก แล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ความหมายการประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินการจัดการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพโดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดียิ่งขึ้นในทิศทางเดียวกัน เพราะต่างมุ่งสู่มาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

3.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอกดังนี้

3.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

3.2.1.1 เพื่อให้ทราบระดับคุณภาพของสถานศึกษาในการดำเนินพันธกิจด้านต่างๆ

3.2.1.2 เพื่อกระตุ้นเตือนให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

3.2.1.3 เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2.1.4 เพื่อรายงานระดับคุณภาพและพัฒนาการในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

3.2.2.1 เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และกรอบแนวทาง วิธีการที่ สมศ. กำหนด และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

3.2.2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยสะท้อนความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ รวมทั้งมาตรการส่งเสริมและการขึ้นำสังคมของสถานศึกษา

3.2.2.3 เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยพิจารณาจากผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ

3.2.2.4 เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

3.2.2.5 เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีทิศทางที่สอดคล้องกันในการประเมินคุณภาพภายนอกกับการประเมินคุณภาพภายใน

3.2.2.6 เพื่อสร้างความร่วมมือและเป้าหมายร่วมกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเป็นการเชื่อมโยงการดำเนินงานสู่การพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

3.2.2.7 เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

3.2.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3.2.3.1 การบริหารจัดการรวมถึงการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำให้การผลิตกำลังคนทุกระดับ การสร้างผลงานวิจัย และการให้บริการวิชาการเกิดประโยชน์สูงสุด และตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศ

3.2.3.2 สถานศึกษา หน่วยงานบริหารการศึกษ และรัฐบาล มีข้อมูลที่ต้องและเป็นระบบในการกำหนดนโยบาย วางแผน และบริหารจัดการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3.2.3.3 สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากลและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามจุดเน้นและอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุปวัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงาน รายงานผลการประเมินคุณภาพและเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ในขณะที่มาตรา 49 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุถึงการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา”

เมื่อสถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้วจำเป็นต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นผลจากการประกันคุณภาพภายในหรือเรียกว่ารายงานการประเมินตนเอง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เอกสารดังกล่าวจะเป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบโดยต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่มีความลุ่มลึกสะท้อนภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาในทุกองค์ประกอบคุณภาพ

5. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารการศึกษสู่มาตรฐานการศึกษา

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561: 68) ซึ่งได้ปรับปรุงจากกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ได้กำหนดไว้ 8 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เรียกว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“มาตรฐานการศึกษา” เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลายระดับ เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้ง ยังมีการกำหนดมาตรฐานขึ้นหลายประเภท เช่น มาตรฐานการแนะแนว มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานลูกเสือและเนตรนารี มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นต้น แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วน จะเห็นว่ามาตรฐานทั้งหลายนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะและมีเป้าหมายคือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนั้น

ตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณะของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับปฐมวัย มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา นโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง คุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนที่สถานศึกษา ท้องถิ่นและชุมชนคาดหวัง เช่น ความมีสำนึกรักบ้านเกิด การเป็นยุวเกษตรกร การอนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น/พื้นบ้าน การมีทักษะในอาชีพ (อาชีพใดอาชีพหนึ่ง) ความสามารถเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น นำมาสังเคราะห์หลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างไรก็ตามสถานศึกษาต้องพึงตระหนักเสมอว่า มาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดขึ้นนั้นควรมีการระบุตัวชี้วัดที่เป็นองค์ประกอบของมาตรฐานนั้นๆ ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและความเข้าใจตรงกันในการวัดและประเมิน และการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานนั้น ควรประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแห่งนั้นๆ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย/แหล่งความรู้ใกล้เคียง เจ้าของกิจการ/สถานประกอบการในชุมชน บุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันในคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนด จึงมีความเต็มใจและยินดีที่จะผลักดัน สนับสนุนและทำงานร่วมกับสถานศึกษาให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ในเวลาอันรวดเร็วและยั่งยืน

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แผน (Plan) เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ กิจกรรม วิธีการที่ได้ผ่านการคิดมาแล้วล่วงหน้า โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันคิดและพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ สำหรับเป็นเครื่องชี้้นำการดำเนินการใดๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร การวางแผนมักมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกรอบเวลาของการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจน

ในสถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผน 2 ประเภท คือ

2.1 แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนที่มีรอบระยะเวลาการพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นแผน 3 ปี แผน 4 ปี หรือแผน 5 ปี แล้วแต่ความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา แผนประเภทนี้จะสะท้อนกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่วางไว้ (Strategic Plan/Improvement Plan)

2.2 แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan/Operation Plan) ซึ่งแตกออกมาจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานเป็นรายปี แผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมนอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลา สถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแล้ว สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรม การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพปราบรื่น คล่องตัว มีการประเมินตนเอง อันนำไปสู่การได้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปเขียนรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านการคิดและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์มาแล้วอย่างรอบด้านและรอบคอบโดยอาจใช้วิธี SWOT Analysis, Balanced Scorecard หรือวิธีการอื่นๆ ที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเป็นเข็มทิศชี้้นำการดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ ส่วนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีการระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากรและกรอบเวลาของการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่าเป็นแผนพัฒนาที่มีคุณภาพหรือไม่โดยพิจารณาจากประเด็นที่กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดการจัดการเรียนรู้อะไร การเรียนรู้อย่างไร การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ กำหนด บทบาท หน้าที่ ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครองและองค์กรชุมชนกำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทศวรรษหน้านั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเข้าใจบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ ทั้งผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายนอก ผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษาผลการทดสอบระดับชาติ รวมทั้งผลการวิจัยจากการทำวิจัยชั้นเรียนของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน โครงการ/กิจกรรมหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและ

ความต้องการใช้แหล่งวิทยาการที่อยู่ใกล้เคียงให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่ง คือ บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตสำนึกร่วมในการจัดการศึกษาให้ถึงเป้าหมายที่หวังไว้ร่วมกัน

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดระบบการบริหารสถานศึกษาและระบบสารสนเทศเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การจัดระบบบริหารสถานศึกษาสถานศึกษาสามารถจัดระบบบริหารโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA : Plan Do Check Act) ของเดมिंग (Deming Cycle) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (TQM) เป็นต้น การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการแบ่งงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้ การบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษาสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษจำเป็นต้องมีคณะกรรมการหลายระดับ หลายฝ่ายนับตั้งแต่ระดับบริหาร/อำนวยการ ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้น หรือมีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานเป็นคราวๆ ไป สถานศึกษาขนาดกลางซึ่งดูจะมีความคล่องตัวมากที่สุดก็จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่เหมาะสม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมให้มากที่สุด สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการ เช่น รวมงานวิชาการและงานงบประมาณไว้ด้วยกันเพราะทุกงานต้องเกี่ยวข้องกับการใช้เงิน หรือรวมงานวิชาการกับงานบุคคลเพราะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับครู ครูทุกคนต้องทำงานบริหารทั่วไปได้ เป็นต้น การทำงานในรูปคณะกรรมการอาจมีความจำเป็นน้อยมากสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กเพราะบุคลากรมีอยู่เพียงไม่กี่คน ดังนั้นทุกคนจึงต้องมีแผนการทำงานของตนเองควบคู่กับแผนการสอนด้วยเพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานเป็นระยะตามวงจรคุณภาพมีการปรับปรุงงานทันทีที่ไม่ทำงานคั่งค้าง จึงมีเวลาให้กับการพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มที่

3.2 การจัดระบบสารสนเทศ

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบโดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นวางแผนการเก็บข้อมูลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ถูกต้องข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนต้องได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องการได้มาซึ่งข้อมูลก็จะมีคุณภาพถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เช่น ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน วิธีการ/รูปแบบ/นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการ/รูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สถิติและผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษาวิธีการ/จำนวนครั้ง/

จำนวนโครงการที่สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้นแต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและสารสนเทศที่นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่สุดคือ ข้อและสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและต้องทำให้เป็นปัจจุบันในทุกภาคเรียนเพื่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันเหตุการณ์ การมีระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงจะนับว่าได้ประโยชน์อย่างแท้จริง การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศสามารถจัดเก็บในรูปของแฟ้มเอกสารหรือจัดเก็บโดยใช้ระบบต่างๆ จากคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษาปัจจุบันสถานศึกษาขนาดใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกข้อมูลประมวลผล แล้วสรุปเป็นสารสนเทศ เพื่อการใช้งานได้ทันที เช่นเดียวกันสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรไม่เพียงพอควรใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเช่นเดียวกันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยลดภาระในเรื่องนี้ได้อย่างมาก

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น เปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทางการทำงานเพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกัน แต่แผนจะไม่มี ความหมาย ถ้าการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรม ย่อมสร้าง คนที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนักผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตามและนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่ กำหนดไว้ให้ความสำคัญการดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย ครูต้องทำ หน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการ ปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างเหมาะสม และบรรลุผลสำเร็จตามแผนทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทของ ตนเองอย่างดีที่สุดและภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นหัวใจ สำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม ที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากร ทุกคน/ทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการจัดทำรายงาน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นแนวโน้ม การปฏิบัติงานว่าดีขึ้นหรือกำลังถดถอยลงและควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเร่งพัฒนาในเรื่องใดบ้าง การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงควรกระทำทุกปี ถือเป็นภาระประเมิ นตนเองของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องการดำเนินงานทำได้ทั้งระหว่างและ

หลังการดำเนินงานโดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนเป็นอันดับแรกและ เชื่อมโยงถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในด้านอื่นๆ รวมถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาด้วย ผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหาร จัดการเพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษ่อีกทางหนึ่งด้วย โดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่าง น้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีทั้งนี้ ในส่วนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาภายใน เขตการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพและได้รับประโยชน์จากการ ติดตามตรวจสอบครบถ้วน กรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาใดมีสถานศึกษาในความดูแลรับผิดชอบจำนวน ไม่มากควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาอยู่ใน ความดูแลรับผิดชอบจำนวนมาก ไม่สามารถตรวจสอบให้ครบได้ภายใน 3 ปี ก็ควรมีการประสานงาน โดยอาศัยบุคลากร/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถมาร่วมปฏิบัติการได้ ควรมีการแต่งตั้ง คณะทำงานในการออกติดตามตรวจสอบ มีการกำหนดกรอบการตรวจสอบที่ชัดเจน ซึ่งประเด็น การตรวจสอบต้องสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษามีการแจ้งผลการตรวจสอบให้สถานศึกษาทราบ เปิดเผยผลการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชนทราบด้วยประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา โดยเขตพื้นที่การศึกษาอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือแม้แต่ผู้เรียนเอง รับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาและหาทางปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน รวมทั้งนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือ แผนปฏิบัติการประจำปีและใช้เป็นข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อที่จะได้ทราบ ซิตความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาหรือไม่นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การประเมินภายในถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของ สถานศึกษาหรือการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มี

ความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อันนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกตการสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

จากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาสถานศึกษาสามารถสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและถือว่าเป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาต้องมีภาระในการจัดทำรายงานหลายเล่ม การจัดทำรายงานประจำปีถือเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องจัดทำหลังการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้ นอกจากเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สถานศึกษาต้องเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชนด้วย รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย สถานศึกษาสามารถการกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสมโดยใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่ายนำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สารสำคัญอาจแบ่งออกเป็น ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แผนการพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา และ 4) สรุปผลการพัฒนาและการนำไปใช้

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในผลการตรวจสอบคุณภาพ ผลประเมินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระยะหรือทุกรอบการพัฒนา กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นสถานศึกษาต้องยึดคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเองจัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนด้วยจิตสำนึกที่ว่า “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานปกติที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน การดำเนินงานมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนทั้งสถานศึกษา” การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นสถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. สร้างจิตสำนึก การพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา

2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างเด่นชัด เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกันจัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม

วางแผนและดำเนินงานตามแผนโดยเน้นระบบคุณภาพมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3. นำผลประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างชาญฉลาด

4. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเองใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ตลอดเวลา เกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลาย จนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรอื่นๆ มีนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

จากการศึกษา กฎกระทรวง การประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 (2561: 68) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นองค์ประกอบหลักของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับแต่ละองค์ประกอบ และได้สังเคราะห์ตัวชี้วัดสำหรับแต่ละองค์ประกอบ ตามลำดับดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินการศึกษา (2547: 44) ได้กล่าวถึงมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาประกาศใช้

2. พิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

3. กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

4. ประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546: 89) ได้กล่าวถึงมาตรฐานการศึกษาว่าเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล (2559: 65) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาว่า เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ			
	สมศ. (2553)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาภิราช (2546)	มหาวิทยาลัยมหิดล (2559)	ความถี่
1. วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด	✓	✓	✓	3
2. สาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน	✓	✓	✓	3
3. กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ	✓	✓	✓	3
4. ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	✓	✓	✓	3

จากตาราง 1 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่ามี 4 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดมีความถี่มากที่สุด 4 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัดของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ดังนี้

1. วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด
2. สาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน
3. กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ
4. ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 3) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจ ล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตกรรมประสงคหรือวิธีการกระทำโดยทั่วไปจะเป็การตอบคำถามต่อไปนี คือ จะทำอะไร (What) ทำไมจึงต้องทำ (Why) ใครบ้างที่จะเป็ผู้กระทำ (Who) จะกระทำเมื่อใด (When) จะกระทำกันที่ไหนบาง (Where) และจะกระทำกันอย่างไร (How)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 44) ได้กล่าวถึง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น
2. กำหนดเป้าหมายด้านต่างๆ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
3. กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลที่อ้างอิงได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

4. กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
5. กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนร่วมรับผิดชอบ และดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง องค์กร หน่วยงาน ชุมชนและท้องถิ่น
7. กำหนดการใช้งบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับกิจกรรม โครงการ
8. เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ
9. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
10. กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน
11. เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี (2556: 58) สถานศึกษาจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนของครูผู้สอน ผู้แทนของกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนของผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้แทนขององค์กรหน่วยงานและสถาบัน ตลอดจนสถานประกอบการต่างๆ ในชุมชนให้เข้ามาร่วมคิด ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เงื่อนไข และภาพแห่งความสำเร็จที่ครอบคลุมภารกิจและความรับผิดชอบในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาดังกล่าว ต้องมุ่งเน้นกระบวนการสร้างคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ สถานศึกษา หรือระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกัน

ธงชัย สันติวงษ์ (2540: 1) ได้กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง (1) ความหมายในแง่ของงานที่ต้องปฏิบัติของผู้บริหารแต่ละคน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจูงใจและสื่อความ การวัดผล และการพัฒนาบุคคล (2) ความหมายที่มี ขอบเขตกว้างกว่าที่คลุมถึงการบริหารทั้งหมด คือ กระบวนการบริหารที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมถึงทุกกิจกรรมของงานและมุ่งสู่ออนาคต

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 2) ให้คำอธิบายความหมายของการวางแผนไว้ แตกต่างออกไปจากท่านอื่นๆ โดยให้ความหมายถึง วิธีการที่จำเป็นของการทำให้การตัดสินใจก้าวหน้า และเป็นสิ่งที่จะต้องมียู่ก่อนการกระทำการวางแผนจะต้องหาคำตอบ 2 ประการนี้ ให้ได้ คือ

1. ความมุ่งหมายขององค์กรหรือแผนงานคืออะไร
2. อะไรคือวิธีการที่ดีที่สุดจะทำให้บรรลุผลสำเร็จของความมุ่งหมายนั้น

ยิ่งกว่านั้น ยังเน้นอีกต่อไปว่า การวางแผนเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอและสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ					ความถี่
	อนันต์ เกตุวงศ์ (2541)	สมศ. (2553)	สพป.สุราษฎร์ธานีเขต 3 (2556)	Wohlsetter (2541)	Simmons (2540)	
1. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น		✓		✓	✓	3
2. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่างๆ		✓	✓	✓	✓	4
3. กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5
4. กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก		✓	✓			3
5. กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน	✓	✓	✓		✓	4
6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม	✓	✓	✓		✓	4
7. ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ		✓	✓			2
8. เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ	✓	✓	✓	✓		4
9. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี	✓	✓		✓	✓	4
10. กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน		✓		✓		2
11. เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ	✓	✓	✓	✓		4

จากตาราง 2 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่ามี 11 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้ทำ
การเลือกมาเพื่อศึกษา คือ ตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 2 ลำดับแรก จำนวน 7 ตัวชี้วัด ซึ่งผู้วิจัยนำมา
เป็นตัวชี้วัดของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้อย่างนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่างๆ
 2. กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา
 3. กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน
 4. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม
 5. เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
 6. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
 7. เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 21) ได้กล่าวถึง การบริหารและสารสนเทศ ไว้ว่า เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อให้การดำเนินการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นไปอย่างมีระบบ มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการได้วางนโยบายในด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน ตลอดจนสถานศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

1. เร่งรัดดำเนินการ พัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้าเทียบทัน ประสาน สัมพันธ์กับแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. จัดระบบสารสนเทศเพื่อบริการประชาชนให้รับรู้ รับทราบ และสามารถ ตรวจสอบ ข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและการดำรงชีวิต
3. เร่งดำเนินการพัฒนางานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ การบริการ การติดตามแผนงาน/โครงการ งบประมาณ พัฒนาและบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและ การกีฬา
4. จัดให้มีองค์การรับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศที่ให้ข้อมูลโดยตรงต่อ ผู้บริหาร สูงสุดของแต่ละหน่วยงาน ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรสารสนเทศทุก ส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ
5. จัดให้มีระบบการทำงานที่ประสานสัมพันธ์ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ และ เครื่องช่วย เพื่อใช้ร่วมกันในส่วนกลาง เขตการศึกษา จังหวัด และอำเภออย่างเหมาะสม
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลที่กระจุกกระจายใน หน่วยงานต่างๆ ให้มีโครงสร้างที่สามารถประมวลผลในภาพรวมของกระทรวงได้อย่างเป็นระบบ เป็น มาตรฐานเดียวกัน
7. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในทุกรูปแบบ เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพทักษะ และประสิทธิภาพให้ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและครอบคลุมที่จะ รองรับบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในระดับปฏิบัติและระดับบริหาร

สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2546: 8) ได้ให้ความหมายของ การบริหารจัดการระบบ สารสนเทศว่าเป็น การผลิต จัดเก็บ ประมวลผล ค้นหา และเผยแพร่สารสนเทศโดยจัดให้มีระบบ สารสนเทศ และการจัดการกระแสของสารสนเทศ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 54) ได้ กล่าวถึง การบริหารและสารสนเทศ ไว้ว่า

1. จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการหรือการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัด

3. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนา

เอเบลล์ และออกซโบล (Abell and Oxbrow, 2011: 265-266) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการระบบสารสนเทศว่า เป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่การผลิต การประสานงาน การจัดเก็บ การค้นคืน และการเผยแพร่ สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าสารสนเทศจะมีรูปแบบใดอยู่ภายในหรือมาจากภายนอกองค์การ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้องค์การสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ				ความถี่
	กระทรวงศึกษาธิการ (2543)	สมพร พุทธิพิทักษ์ผล (2546)	สมศ. (2553)	Abell and Oxbrow (2011)	
1. จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ	✓	✓	✓	✓	4
2. กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ	✓	✓	✓	✓	4
3. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา	✓	✓	✓	✓	4

จากตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่ามี 3 ตัวชี้วัดตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 3 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ
2. กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ
3. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 44) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้

2. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

โรงเรียนปรีณรอแยลส์วิทยาลัย (2553: 16) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแลกำกับ ติดตาม และนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ให้ความสำคัญการดำเนินงานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย ครูต้องทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างเหมาะสม และบรรลุผลสำเร็จตามแผน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามหน้าที่ และบทบาทของตนเองอย่างดีที่สุด และภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ	สมศ. (2553)	โรงเรียนปรีณรอแยลส์วิทยาลัย (2553)	ความถี่
1. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้		✓	✓	2
2. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด		✓	✓	2

จากตาราง 4 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่ามี 2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 2 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัดของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้

2. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ประจักษ์ บุญยัง (2540: 9-19) การตรวจสอบการดำเนินงานสามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ คือ

1. การวางแผนการตรวจสอบ (Planning) ขั้นตอนของการวางแผนเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในหลายๆ ช่วงของการดำเนินงาน และยังเกี่ยวเนื่องไปถึงการคาดการณ์หรือการกำหนดแผนหรือแนวการตรวจสอบอีกด้วย ซึ่งถ้าหากตัดสินใจด้วยข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เพียงพอแล้ว อาจทำให้การตรวจสอบครั้งนั้นหรือเรื่องนั้นไม่ประสบความสำเร็จได้ ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบจะต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนการวางแผนอย่างมาก

2. การปฏิบัติงานตรวจสอบ (Examination) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ การรวบรวมข้อมูล หลักฐาน และจัดทำกระดาษทำการกับการสรุปประเด็นข้อตรวจพบ

3. การรายงาน (Reporting) รายงานการตรวจสอบ เป็นเอกสารสรุปผลการตรวจสอบที่สมบูรณ์ที่สุดของกระบวนการตรวจสอบทั้งหมด ซึ่งจะแสดงว่า ตลอดระยะเวลาที่ได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน งบประมาณ อุปกรณ์หรือเครื่องมือ ไปนั้น ได้พบอะไรบ้าง รายงานการตรวจสอบจึงเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบได้ระดับหนึ่ง

4. การติดตามผล (Follow-Up) การติดตามผลในที่นี้ เป็นการติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามข้อเสนอแนะของรายงานการตรวจสอบ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นเพราะจะทำให้ทราบว่าข้อตรวจพบและข้อเสนอแนะตามรายงานนั้นได้ถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานหรือไม่ ระบบการติดตามผลที่เหมาะสมจะทำให้รายงานการตรวจสอบมีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโดยส่วนรวม และเป็นที่ยอมรับแก่หน่วยรับตรวจมากขึ้น

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 44) ได้กล่าวถึงการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

2. ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3. รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

4. เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554: 14) ได้อธิบายขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ชั้นเตรียมการก่อนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

1.1 ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 องค์ประกอบ คือ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในและ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

1.2 ประชุมวางแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาร่วมกันกับคณะกรรมการติดตามตรวจสอบของเขตพื้นที่ ตลอดจนปรึกษาหารือ อภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เข้าใจถึงเครื่องมือการติดตามตรวจสอบ วิธีการเก็บข้อมูลหลักฐาน เกณฑ์ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.3 แบ่งหน้าที่ผู้ติดตามตรวจสอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน 8 องค์ประกอบตามกฎหมายกระทรวงฯ

1.4 จัดทำปฏิทินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่อาจใช้เวลา 2 วัน หรือโรงเรียนขนาดเล็ก 1 วัน เป็นต้น และแจ้งให้สถานศึกษาที่ได้รับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทราบ

2. ชั้นระหว่างการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.1 ตรวจสอบเอกสารอ้างอิงในแต่ละองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 8 องค์ประกอบ มีการตรวจสอบความถูกต้องจากข้อมูลหลาย ๆ แห่งโดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลระหว่างการติดตามตรวจสอบคุณภาพ คณะผู้ติดตามตรวจสอบควรบันทึกข้อมูลที่ค้นพบ เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงในการสรุปผลการติดตามตรวจสอบการบันทึกข้อมูลควรจะจดบันทึกโดยทันที เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดที่ควรบันทึกประกอบด้วย วัน เวลา สถานที่ ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์ รายละเอียดของกิจกรรมหรือโครงการ ชื่อเอกสาร กระบวนการปฏิบัติงานและผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.2 รายงานผลการติดตามตรวจสอบขั้นต้นอย่างไม่เป็นทางการ โดยเชิญผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมฟังผลการติดตามตรวจสอบของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยต้นสังกัด พร้อมทั้งให้ข้อสังเกต ชี้แนะ และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาทั้งนี้ให้คณะผู้ติดตามตรวจสอบให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่สถานศึกษามีการซักถาม

3. ชั้นดำเนินการหลังการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

3.1 ตรวจสอบความครบถ้วน ความชัดเจนของข้อมูล เอกสารสนับสนุน

หรือเอกสารอ้างอิงที่เพียงพอ และเชื่อถือได้ตามองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

3.2 เขียนรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ และมาตรการเร่งรัดกระบวนการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาใน 8 องค์ประกอบตามกฎกระทรวงฯ

3.3 นำเสนอรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยต้นสังกัดต่อสถานศึกษา และสาธารณชนทราบ พร้อมทั้งนำผลจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยต้นสังกัด เตรียมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (2557: 39) ได้อธิบายแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีขั้นตอน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบ
 - 1.1 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน
 - 1.2 ทำความเข้าใจให้กับคณะทำงานเพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และมีทักษะการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน
2. การติดตามตรวจสอบ
 - 2.1 จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 กำหนดแนวทาง/กระบวนการ /ปฏิทินที่ชัดเจน
3. จัดทำกรอบ/ขอบข่ายการติดตามตรวจสอบที่ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 วิสัยทัศน์และภารกิจของสถานศึกษา
 - 3.2 แผนปฏิบัติการประจำปี
 - 3.3 การเรียนการสอน
 - 3.4 งานวิชาการและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 3.5 การบริหารและการจัดการสถานศึกษา
4. จัดทำเครื่องมือการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับขอบข่ายการติดตามตรวจสอบ
5. จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
 - 5.1 ดำเนินการนิเทศติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง
 - 5.2 ใช้กิจกรรมการติดตามตรวจสอบที่หลากหลายเช่นการศึกษาเอกสาร การสังเกตการเรียนการสอน เป็นต้น
6. นำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์
 - 6.1 นำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน
 - 6.2 นำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ดังแสดง
ในตาราง 5

ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ				
	ประจักษ์ บุญยัง (2540)	สมศ. (2553)	สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554)	สพ.บุรีรัมย์ เขต 1 (2557)	ความถี่
1. กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓	✓	4
2. ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	✓	✓	✓	✓	4
3. รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา	✓	✓	✓	✓	4
4. เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงาน		✓	✓	✓	3

จากตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า มี 4 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 4 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัดของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
2. ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
3. รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา
4. เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 44) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. ให้มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คนที่ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่หน่วยงานต้นสังกัดขึ้นทะเบียนไว้ อย่างน้อย 1 คน เข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง

2. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2556: 28) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจั ดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การควบคุม ติดตามการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพ 2) การจัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ และ 3) การนำผลการประเมินคุณภาพไปทำแผนการพัฒนา คุณภาพการศึกษา

โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย (2553: 16) การประเมินคุณภาพภายในของ สถานศึกษาควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลัก ควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจน อย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มี ความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่ เป็นไปตามที่พึงประสงค์ เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อันนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการ ต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาสถานศึกษา สามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้ว ในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 6

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 6 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ	สมศ. (2553)	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2556)	โรงเรียนปรีณรอนแยลส์วิทยาลัย (2553)	ความถี่
1. ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน		✓	✓	✓	3
2. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม		✓	✓	✓	3

จากตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาพบว่ามี 2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 2 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัดของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา
2. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม
7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2552: เว็บไซต์) ได้กล่าวถึงสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในดังนี้ แผนพัฒนาคุณภาพศึกษาเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทที่จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันนั้น

1. เพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้
2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม สนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
4. เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้แนวทางในการเรียนรู้และสามารถกำหนดบทบาทของตนเองได้ถูกต้อง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 58) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด
2. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ
3. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย (2553: 16) ได้กล่าวถึงสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในดังนี้ การจัดทำรายงานประจำปี ถือเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องทำหลังการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้ นอกจากเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สถานศึกษาต้องเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชนด้วย รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้ จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานที่ยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วยสถานศึกษาสามารถกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสม โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย นำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สาระสำคัญอาจแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แผนการพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 4) สรุปผลการพัฒนาและการนำไปใช้

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ			ความถี่
	อัญชลี จรรย์ระวิธกุล (2552)	สมศ. (2553)	โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย (2553)	
1. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด	✓	✓	✓	3
2. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ		✓	✓	2

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ	อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล (2552)	สมศ. (2553)	โรงเรียนปรีณรอมแยลส์วิทยาลัย (2553)	ความถี่
3. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		✓	✓	2	

จากตาราง 7 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา พบว่ามี 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 3 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัดของการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด
2. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
3. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547: 58) ได้กล่าวถึงการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานปกติของสถานศึกษา
2. นำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมินตนเองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเลือกสรรข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

โรงเรียนปรีณรอมแยลส์วิทยาลัย (2553: 16) ได้กล่าวถึง การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องดังนี้ การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นสถานศึกษา ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

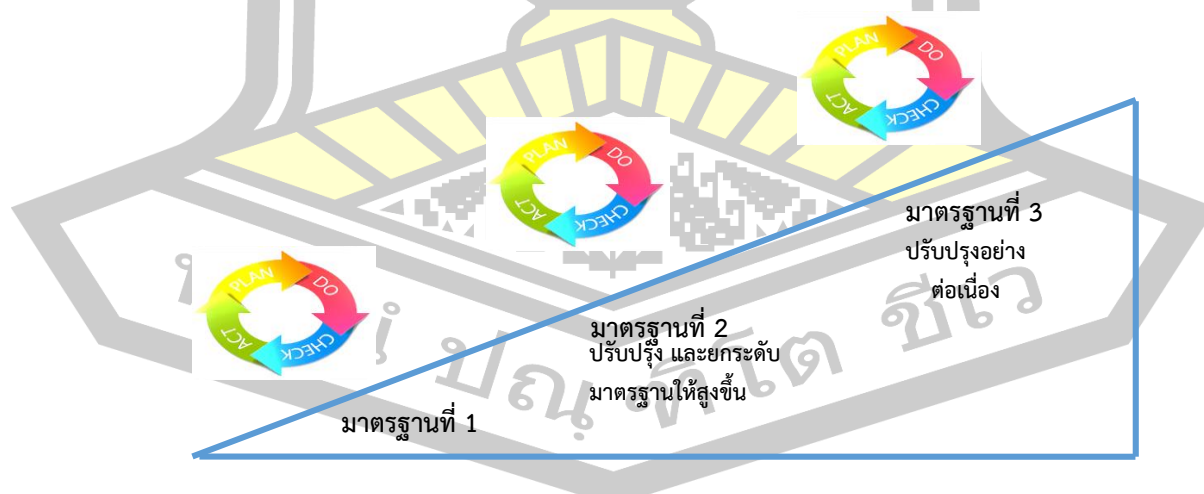
1. สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา

2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างเด่นชัด เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนโดยเน้นระบบคุณภาพ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสม และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3. นำผลประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างชาญฉลาด

4. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเองใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ตลอดเวลา เกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลาย จนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรอื่นๆ มีนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 (2556: 37) ได้กล่าวถึง การจัดทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องดังนี้ ผลการประเมินของสถานศึกษามีลักษณะเป็นสารสนเทศ ดังนั้น สถานศึกษาควรนำผลการประเมินทั้งผลการประเมินคุณภาพภายในและผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาพิจารณาร่วมกันเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ แล้วนำผลการประเมินดังกล่าวมาพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 วงจรการใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากภาพประกอบ 2 อธิบายได้ว่า เมื่อสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA ไปบรรลุเป้าหมายคุณภาพตามมาตรฐานตำแหน่งที่ 1 แล้ว สถานศึกษาก็ต้องพัฒนามาตรฐานให้สูงขึ้นตามมาตรฐานตำแหน่งที่ 2 และ 3 โดยดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามวงจร PDCA เพื่อกำหนดแผนงานใหม่ โดยใช้ผลการประเมินมากำหนดแผนงานว่าจะสามารถพัฒนาไปถึงมาตรฐานตำแหน่งที่ 2 และ 3

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 สังเคราะห์ตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด	นักวิชาการ	สมต. (2553)	โรงเรียนปิ่นอรอแยลส์วิทย์าลัย (2553)	สพป.อด.3	ความถี่
1. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	3
2. นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	3
3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา	✓			✓	2

จากตาราง 8 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า มี 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ได้จากการเลือกตัวชี้วัดที่มีความถี่มากที่สุด 3 ลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวชี้วัดของการศึกษาในครั้งนี้ดังนี้

1. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง
3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

จากการศึกษาองค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการสังเคราะห์ตัวชี้วัด สามารถสรุปรายละเอียดองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา รายละเอียดปรากฏดังในตาราง 9

ตาราง 9 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา

องค์ประกอบ การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา	ตัวชี้วัด
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	1) วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน 3) กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ 4) ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	1) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่าง ๆ 3) กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 4) กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก 5) กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน 6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม 7) ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 8) เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 9) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 10) กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน 11) เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	1) จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ 2) กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ 3) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา	ตัวชี้วัด
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา	1) นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ 2) ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด
5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	1) กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 4) เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด
6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	1) ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา 2) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม
7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา	1) สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 2) นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 3) เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา	ตัวชี้วัด
8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1) ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง 3) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

จากตาราง 9 การสรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายในทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 2) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ที่จะนำไปสู่การนิยามองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบ การพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด สำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่างๆ กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความชอบ

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การนำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนด

ไว้มีผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การส่งเสริมแนวคิดเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดำเนินตามองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายใน ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 2) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความหมายมาตรฐานการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้หลายแนวคิด ดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546: 14) ได้ให้ความหมายมาตรฐานการศึกษาไว้ว่าเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 (ราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2543 เล่มที่ 117 ตอนที่ 99 ก) ได้ให้ความหมายมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 1) ได้ให้ความหมายมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 20) มีวัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ

1. เพื่อเป็นเป้าหมายและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติในทุกระบบและทุกประเภทในระดับมหภาคเพื่อเป็นหลักและแนวทางในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาและจัดการศึกษารวมทั้งมาตรฐานการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา

2. เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับการตรวจราชการ การนิเทศการติดตามและประเมินผลรวมทั้งการประกันคุณภาพ

3. เพื่อให้ทราบสถานภาพและความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาของชาติระดับมหภาค

4. เพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับการประกันคุณภาพภายนอกในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติในระยะต่อไป

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อเป็นเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา กำกับการตรวจราชการ ทราบสถานภาพความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา

3. มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษากับการประเมินคุณภาพภายใน

3.1 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2554 กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา 6 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ 4) มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษามี 1 มาตรฐาน 2 ตัว

บ่งชี้ และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้รวมมีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ด้าน ประกอบด้วย 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ

ตัวบ่งชี้ 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจาก

สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

ตัวบ่งชี้ 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์

กีฬา/ นันทนาการตามจินตนาการ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ

ตัวบ่งชี้ 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

ตัวบ่งชี้ 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด

แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ รอบตัว

ตัวบ่งชี้ 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถาม

เพื่อค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติม

ตัวบ่งชี้ 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้

ระหว่างกัน

ตัวบ่งชี้ 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์

ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้ อย่างมีสติสมเหตุผล

ตัวบ่งชี้ 4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูด

หรือเขียน ตามความคิดของตนเอง

ตัวบ่งชี้ 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง

ตัวบ่งชี้ 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผล

ประกอบ

ตัวบ่งชี้ 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์

- ตัวบ่งชี้ 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์
- ตัวบ่งชี้ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์
- ตัวบ่งชี้ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- ตัวบ่งชี้ 6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ
- ตัวบ่งชี้ 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง
- ตัวบ่งชี้ 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- ตัวบ่งชี้ 6.4 มีความรู้สึที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ
- 3.1.2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา
- มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
- ตัวบ่งชี้ 7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- ตัวบ่งชี้ 7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้ 7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา
- ตัวบ่งชี้ 7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นบูรณาการในการจัดการเรียนรู้
- ตัวบ่งชี้ 7.5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- ตัวบ่งชี้ 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียน และคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค
- ตัวบ่งชี้ 7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอน
- ตัวบ่งชี้ 7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา
- ตัวบ่งชี้ 7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลาดเต็มความสามารถ
- มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
- ตัวบ่งชี้ 8.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 8.2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูล
ผลการประเมิน หรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ

ตัวบ่งชี้ 8.3 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่
กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

ตัวบ่งชี้ 8.4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับ
การกระจายอำนาจ

ตัวบ่งชี้ 8.5 นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัด
การศึกษา

ตัวบ่งชี้ 8.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัด
การศึกษา เต็มศักยภาพ และเต็มเวลา

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติตาม
บทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ตัวบ่งชี้ 9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบ
กำหนด

ตัวบ่งชี้ 9.2 คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม ดูแล และขับเคลื่อน
การดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ตัวบ่งชี้ 9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา
มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรม
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

ตัวบ่งชี้ 10.1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น
ตัวบ่งชี้ 10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตาม
ความถนัด ความสามารถและความสนใจ

ตัวบ่งชี้ 10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการ
ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 10.4 สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ
จริงจน สรุปลงความรู้อย่างได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ 10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุง
การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ 10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม
ถึงผู้เรียนทุกคน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้
ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ 11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและ
ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมี
แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 11.2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตัวบ่งชี้ 12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 12.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 12.4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ 12.6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน

3.1.3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 13.1 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 13.2 มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 13.3 ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 13.4 มีการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ 13.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 13.6 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษากับครอบครัว

ตัวบ่งชี้ 13.7 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.1.4 มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น

ตัวบ่งชี้ 14.1 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวบ่งชี้ 14.2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย
วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 14.3 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายวิสัยทัศน์
ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ 14.4 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย
วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

3.1.5 มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูป
การศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

ตัวบ่งชี้ 15.1 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูป
การศึกษา

ตัวบ่งชี้ 15.2 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น พัฒนาและส่งเสริม
สถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

ตัวบ่งชี้ 15.3 จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้น
ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 15.4 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

3.2 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ฉบับลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายใน
ของสถานศึกษา พ.ศ. 2559 มีจำนวน 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่
2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.1.1 ความสามารถในการอ่าน เขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตาม
เกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น

1.1.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ ญาณ อภิปราย
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา

1.1.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

1.1.4 ความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตร

1.1.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนารายการจากผลการสอบวัดระดับชาติ

1.1.6 ความพร้อมในการศึกษาต่อ การฝึกงาน หรือการทำงาน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.2.1 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับ
กฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

1.2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย

1.2.3 ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและความหลากหลาย

1.2.4 สุขภาวะทางร่างกาย และลักษณะจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. การมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
2. การวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.1 การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.3 การวางแผนและการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

2.4 การวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

4. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม
2. การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น
3. การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

การใช้ระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3.3 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2561 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

- 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
- 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

- 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิด

คำนวณ

1.1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

1.1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

1.1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

1.1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

1.2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

1.2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

1.2.4 สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร

สถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่าง

มีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและ

การจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุง

การจัดการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานโดยใช้ PDCA

การบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงวงจร

คุณภาพ (PDCA) โดยนำเสนอแยกเป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่ หลักการของวงจรคุณภาพและวงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษา ดังนี้

1. หลักการของวงจรคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง ปัจจุบันจัดเป็นกระบวนการสากลที่ทุกคนทราบกันดี และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดของเดมมิ่งและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้ดังนี้

เดมมิ่ง (Deming, 1986: 3) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือ วงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบ เพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วย่อย

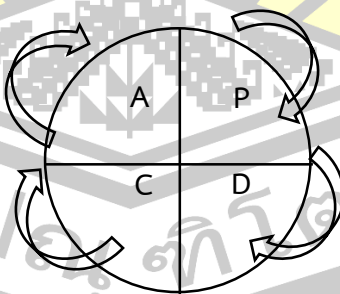
Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ปริทธรศน์ พันธุบรรยงก์ (2545: 53-54) กล่าวว่า วงจรคุณภาพ (PDCA : plan do check act) คือ องค์ประกอบหลักของวงจรการจัดการ ดังภาพประกอบ 3 (ปริทธรศน์ พันธุบรรยงก์, 2545: 53-54)

หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง

ภาพประกอบ 3 วงจรการจัดการ

คำว่า หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง ที่อยู่ทางด้านขวาของวงจรการจัดการนั้น คือ การหมุนวงจรอย่างถูกต้องตามขั้นตอน 1 รอบ จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้ 1 ระดับ การหมุนให้เร็วจะทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่างจุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ ขั้น D หรือ do ต่อไป

D (Do) คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่จะลงมือปฏิบัตินั้นเป็นแผนที่ใหม่ล่าสุดจริง ๆ

C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ

A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

1. ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้วคว่ำสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นมีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันทีให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป

2. ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหวังโดยปัจจัยภายนอกอื่นๆ หรือไม่

3. ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนว่าได้มีการปฏิบัติตามแผน มาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป

ฮิโตะชิ (Hitoshi, 1996: 106) กล่าวถึง การ บริหารงานด้วยระบบวงจรคุณภาพ จัดเป็นกิจกรรมการปรับปรุงและการควบคุมที่ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปฏิบัติการแก้ไข โดยการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และถ้าผลลัพธ์ไม่ได้ตามที่คาดหวังไว้ จะมีการทบทวนแผนการเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น การควบคุมและการปรับปรุงสามารถอธิบายได้อีกแบบหนึ่งก็คือ การทำการวางแผน การกระทำ การตรวจสอบ และการแก้ไขซ้ำอีก การทำตามวงจรคุณภาพอย่างตั้งใจและถูกต้องจะช่วยให้เกิด ความเชื่อมั่นในการทำงานเมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำจะทำให้เกิดการปรับปรุงและระดับของผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ และงานส่วนใหญ่จะกระทำซ้ำในสิ่งที่เคยทำมาก่อน ถึงแม้ว่างานนั้นจะดูเหมือนว่า เป็นงานใหม่ทั้งหมดก็ยังคงมีส่วนประกอบหลายส่วนที่เหมือนหรือคล้ายกับสิ่งที่เคยทำมาก่อน การปรับปรุงคุณภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นการพิจารณาวิธีการของงานที่กระทำ ซ้ำอย่างระมัดระวังและเป็นระบบ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ตลอดจนมีการแก้ไขความไร้ประสิทธิภาพที่ค้นพบ ดังนี้

1. การวางแผน (Plan)

ในบรรดาส่วนประกอบทั้งสิ้นส่วนของวงจรคุณภาพนั้น ควรพิจารณาการวางแผนเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าส่วนอื่นไม่มีความสำคัญ เพียงแต่ว่าส่วนการวางแผนจะเป็นส่วนที่ทำให้ส่วนอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าแผนการไม่เหมาะสมจะมีผลทำให้ส่วนอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อยและ กิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน ในการปรับปรุงเป็นการลดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องการให้เป็นกับสิ่งที่เป็นอยู่จริง และกิจกรรมการปรับปรุงที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีมุมมองที่แม่นยำในทั้งสองสิ่ง เปรียบเสมือนการสร้างบ้านบนพื้นทราย ไม่ว่าจะออกความพยายามเพียงใดก็ตามถ้าภาพในมุมมองของสถานการณ์ที่ต้องการและสถานการณ์จริงไม่ชัดแล้ว ก็จะได้ผลลัพธ์กลับมา ดังนั้นจึงควรสร้างวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์และการจำแนกปัญหา การตั้งเป้าหมาย เข้าใจถึงข้อจำกัดและขอบเขต รวมถึงการนำมาพิจารณา มองถึงวิธีการปรับปรุงที่เป็นไปได้ ตัดสินใจถึงแผนปฏิบัติการ กำหนดวิธีสำหรับตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ที่ได้

การพัฒนาแผน โดยปกติปัญหาที่ถูกนำมาแก้ไขเพื่อปรับปรุงนั้นจะประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้นำขององค์กรต้องทำการจัดทำและพัฒนาแผน การปรับปรุง และการพัฒนาแผนประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรมพื้นฐานที่ต้องการปรับปรุงอย่าง ชัดเจนแยกกิจกรรมออกตามโครงสร้างองค์กร กระจายส่วนย่อยของกิจกรรมพื้นฐานไปตามฝ่ายต่างๆ ในองค์กรกำหนดวิธีการประเมินความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน บุคคลที่มีตำแหน่งสูงสุดในองค์กรควรเป็นผู้ตัดสินใจในการมอบหมายงานและวิธีการประเมินผลโดยผ่านการพบปะสนทนากับแต่ละฝ่ายในองค์กร

ในทำนองเดียวกัน หัวหน้าฝ่ายงานแต่ละฝ่ายต้องออกแบบและพัฒนาแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมาย โดยแผนการจะได้รับการกระจายออกเป็นลำดับลงมาทั่วทั้งองค์กรด้วยวิธีนี้ และจะถูกพัฒนาอย่างเหมาะสมในแต่ละระดับในโครงสร้างองค์กรจนกระทั่งถึงระดับที่ไม่จำเป็นต้องกระจายลงอีกต่อไป ขั้นตอนสุดท้ายคือการตัดสินใจของบุคลากรที่ต้องทำงานทรัพยากรที่ต้องการ และตารางเวลาที่ต้องปฏิบัติตาม และทำแผนการพัฒนาให้อยู่ในรูปของเอกสารทั้งหมดอย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการสื่อสารแผนการได้อย่างแม่นยำที่สุด

ขณะที่สร้างแผนการควรมีความระมัดระวังในแนวทางที่มีส่วนช่วยในการสร้างแผนการอย่างถูกต้อง ประกอบด้วย ขณะที่สร้างแผนการจะต้องมีการชี้แจงให้ชัดเจนถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเวลาที่มี รวมทั้งต้องหาวิธีการทั้งหมดที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้ อาจมีการผ่อนปรนข้อจำกัดเหล่านี้บ้าง หลังจากมีการพิจารณาข้อเสนอแนะทั้งหมดแล้ว ต้องทำการเลือกวิธีการที่ดีที่สุดเป็นแผนการปฏิบัติ ต้องมีการพัฒนาระเบียบวิธีการในการตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์เพื่อดูว่าแผนการมีประสิทธิผลและมีการกระทำตามแผนและประสานกันกับแผนการเริ่มแรกหรือไม่ ต้องมีการรวบรวมสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอและจัดอย่างเป็นระบบตลอดจนมีการนำมาใช้งานอย่างเต็มที่ในการวางแผนงาน ต้องมีการพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องกระทำกับสิ่งที่น่าจะทำ ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นไปไม่ได้ที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างในเวลาเดียวกัน ต้องพยามความสมดุลระหว่างเป้าหมายกับทรัพยากร การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไปเป็นการสวนทางกับการเพิ่มผลผลิต จะต้องมีการสร้างระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิผลเพื่อสื่อสารเป้าหมายของแผนการไปสู่ทุกส่วนขององค์กร ทรัพยากรทางด้านวัสดุอาจมีจำกัดแต่ความสามารถของมนุษย์มีไม่จำกัด ดังนั้น จึงมีทางเป็น ไปได้เสมอในการปรับปรุง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสม่ำเสมอ

2. การลงมือปฏิบัติ (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้อง

มีขั้นตอนในการสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนการไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้นๆ การสร้างความมั่นใจว่ามีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้นๆ มาปฏิบัติ และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เหมาะสม

3. การตรวจสอบ (Check)

เมื่อทำการตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ต้องมีการประเมินการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ และตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ ความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เป็นเรื่องที่ต้องหาว่าสาเหตุ มาจากประการไหน เนื่องจากการปฏิบัติการแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ การเลือกเทคนิคที่ใช้ผิด เนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ การประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด หรือประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ หรือการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

4. การปฏิบัติการแก้ไข (Act)

ขณะเมื่อทำการปฏิบัติการแก้ไขมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแยกแยะให้ชัดเจน ระหว่างการกำจัดปรากฏการณ์หรืออาการของปัญหาและการกำจัดสาเหตุ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ามีงานจำนวนมากที่ทำเป็นประจำในงานชนิดนี้ การกำจัดแค่อาการไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาที่มีอยู่ เป็นเพียงแค่การเลื่อนการแก้ปัญหาออกไปเท่านั้น ดังนั้น ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสมการทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุที่มีใช้กำจัดอาการ และเมื่อไม่สามารถบรรลุถึงเป้าที่วางไว้ ควรมีการวิเคราะห์หาเหตุและมีการทบทวนแผนการดังเช่นที่กล่าวมา ในหัวข้อการตรวจสอบ สาเหตุอาจมาจากตัวแผนการที่ไม่เหมาะสมหรือมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น

เพื่อทำการปรับปรุง ต้องมีการชี้แจงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปีและมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความ ไว้วางใจและเหมาะสม

วงจรคุณภาพ คือ กระบวนการทำงานที่เปรียบกับวงล้อที่เต็มไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข เมื่อวงล้อหมุนไป 1 รอบจะทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหากการดำเนินงานนั้นเกิดการสะดุด แสดงว่า มีบางขั้นตอนหายไป เช่น ส่วนของการวางแผนหายไป เรียกว่า ประเภทไม่มีแผนการ ถ้าในส่วนของการ

ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขหายไป จะเรียกว่า พวกทำแล้วทิ้ง ซึ่งในกระบวนการทำงานของวงจรคุณภาพนั้นประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan)

การวางแผน คือ การตั้งเป้าหมาย วางวัตถุประสงค์ เพราะการควบคุมดูแล คือ กระบวนการที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย ดังนั้น หากไม่มีวัตถุประสงค์เสียแล้ว ไม่ว่าจะป่าวร้องว่าต้องควบคุมวงจรคุณภาพ ก็ไม่รู้ว่าทำไปเพื่ออะไร หรือจะเริ่มอย่างไร

เมื่อตั้งเป้าหมายเสร็จแล้ว ก็ต้องมากำหนดแผนการว่าอะไรจะต้องทำเมื่อไร เป็นตารางเทียบระหว่างงานกับเวลาที่หลายคนนึกภาพกันออก แต่จริงๆ แล้วการวางแผนไม่ใช่จบแค่นั้น การวางแผน ต้องครอบคลุมว่า ใครจะทำ ทำอะไร ต้องให้เสร็จเมื่อไร จะทำอย่างไร อะไรต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงการแบ่งหน้าที่ วิธีการ และอื่นๆ ให้ครบถ้วนด้วย

2. ลองทำ (Do)

การลองทำ คือ ก่อนจะลงมือทำได้นั้น แท้จริงแล้วต้องเตรียมวัตถุดิบ เตรียมขั้นตอนต่างๆ เสียก่อน หากจะลงมือทำเรื่องใหม่ๆ ก็ต้องเตรียมไปรับการฝึกหรืออบรม เสียก่อน ขั้นตอนการ เตรียมเหล่านี้รวมอยู่ในการลองทำนี้ด้วย ซึ่งต้องมีการตระเตรียมเสียก่อนให้พร้อม จึงจะสามารถลองทำตามแผนได้

3. ตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบ คือ การพิจารณาว่า ผลจากการลองทำนั้น ก่อให้เกิดสิ่งทีวางแผนว่าจะได้รับหรือไม่ ดังนั้น หากการวางแผนไม่มีการกำหนดว่าจะต้องได้อะไรเมื่อไร ตัวเลขของอะไรที่ควรจะมีเป็นเป้าหมายไว้เสียตั้งแต่ต้นก็จะไม่มีอะไรมาเป็นตัวเทียบได้ว่าผลจากการลองทำนั้นได้ตามจริงตามแผนหรือไม่ จะได้ก็เพียงแต่ว่ามันก็เป็นไปตามแผนหรือไม่ค่อยจะได้ผลสักเท่าไร

4. ปรับใช้ (Act)

จากผลของการตรวจสอบ ก็ไม่ควรวางใจในทันทีหากผลที่ได้เป็นไปตามแผน เพราะอาจบังเอิญดีครั้งนี้เพียงครั้งเดียว พอทำครั้งต่อไปอาจใช้ไม่ได้ก็ได้ หากไม่มีการนำกระบวนการ ที่ได้ลองทำไปมากำหนดให้เป็นรูปแบบใหม่ของการทำงานปัจจุบัน หากผลของการตรวจสอบพบว่าสิ่งที่ลองทำไปไม่ก่อให้เกิดผลที่ตั้งไว้ตามแผน ก็ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการที่คิดไว้แล้วลองทำใหม่

นอกจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการของการลองทำแล้ว การพิจารณาว่าทำไมกระบวนการเดิมจึงไม่ได้ผลตามแผน การหาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อหากระบวนการแก้ปัญหานั้นถึงราก ก็เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะนำไปถึงการวางแผนใหม่ แล้วลองทำใหม่ ลองตรวจสอบดูใหม่ หรือวงจรคุณภาพรอบใหม่ เพื่อหาเป้าหมายและกระบวนการอันถูกต้องแท้จริง

อนึ่ง เรามักจะพูดถึงวงจรแห่งการควบคุมดูแลกันว่า PDCA จนบางครั้งเราไปนึกเอาเอง ว่าวงจรนี้ต้องเริ่มจาก P เสมอไป จริงๆ แล้วมันไม่จำเป็น วงจรแห่งการควบคุมดูแลนั้นเป็นวงกลมที่ไม่มีต้นไม่มีปลาย จึงบอกไม่ถูกว่าอะไรเป็นขั้นตอนแรก และอะไรเป็นขั้นตอนสุดท้าย อย่างเช่นการวางแผนจะทำอะไรบางอย่าง บางครั้งต้องมีการตรวจสอบ การวิเคราะห์และการปรับกระบวนการเสียก่อนแล้วจึงจะวางแผนและลงมือทำได้ ดังนั้น ในบางเรื่องวงจรนี้ก็อาจเริ่มจาก CAPDCA อย่างนี้ก็ไม่ได้

โดยวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุม อย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำไปปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น การกระทำตามวงจรคุณภาพจึง เท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นของวงจรคุณภาพอยู่ที่การพยายามตอบ คำถามให้ได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของวงจรคุณภาพนั้น ต้องถือว่าการ วางแผนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่นๆ ที่ตามมาสามารถทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพตาม ไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การนำไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้าง ความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นใน แผนการนั้นๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มี การศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อนำแผนการนั้นๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่ จำเป็นในเวลาที่เป็นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการ ประเมินใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่ การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการหรือความไม่ เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้นไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจาก สาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ใน ขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ
3. ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
4. ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุ

ต่อไปนี้

1. ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง
2. การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผน ไม่เพียงพอ

3. การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
4. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
5. ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญ ก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้แจงถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจรคุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับ ขององค์กรจะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้ด้วยวงจรคุณภาพต่อไป

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2545: 98-99) กล่าวถึงแนวคิดของเดมมิ่ง ว่าผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาทหลายด้าน และการจัดการคุณภาพ ที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

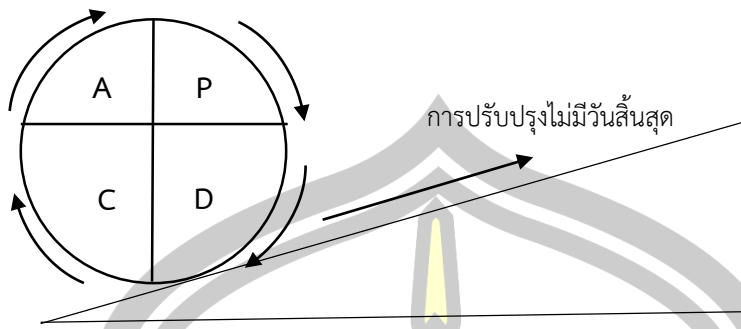
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) หมายถึง วางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทำ (Do) หรือลงมือทำ หมายถึง ลงมือเอาแผนไปทำซึ่งอาจทำในขอบข่ายเล็กๆ เพื่อทดลองดูก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบ หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามี การเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action) หมายถึง หลังจากที่ได้ศึกษาลักษณะแล้ว อาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ต้องดำเนินการแก้ไข ตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดหาวิธีการใหม่ๆ ต่อไปการลงมือปฏิบัติดังกล่าวนี้แสดงได้ ดังภาพประกอบ 4 (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545: 98-99)

พูน ปรณ ทิโต ชิว

ภาพประกอบ 4 วงจรการจัดการ

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อยๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอด ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจด้วยว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กร และคนทุกคนในนั้น

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542: 188-190) กล่าวถึง จุดหมายที่แท้ของวงจรคุณภาพ (PDCA) ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้นมิใช่เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงในแต่ละรอบ ของ PDCA อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผน PDCA ที่มีวันได้สูงขึ้นเรื่อยๆ

วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน

- ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D)
- ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)
- ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ แผนที่ดีควรมีลักษณะ 5 ประการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง (Realistic)
2. สามารถเข้าใจได้ (Understandable)
3. สามารถวัดได้ (Measurable)
4. สามารถปฏิบัติได้ (Behavioral)
5. สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ (Achievable)

วางแผนที่ดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหาให้ชัดเจน
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
3. กำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนและ

ถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ

1. การวางแผนกำหนดการ

- 1.1 การแยกกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการกระทำ
- 1.2 กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง
- 1.3 การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ

2. การจัดการแบบแมทริกซ์ (Matrix Management) การจัดการแบบนี้สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้ และเป็นวิธีช่วยประสานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

- 3.1 ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ
- 3.2 ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม
- 3.3 พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. การทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวน และคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้น ตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้

4. การรายงานจะเสนอผลการประเมิน รวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

- 4.1 รายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์
- 4.2 รายงานแบบอย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาตามลักษณะปัญหาที่ค้นพบ

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกันเพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้

1. การย้ายนโยบาย
2. การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน
3. การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

จากหลักการวงจรคุณภาพที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์

ที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2. วงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อบริหารงานของสถานศึกษา

ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมในการบริหารงานเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จ เรื่องหนึ่งที่มีการนำเสนอมาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเป็นอย่างดีก็คือ กระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) เนื่องจากวงจรคุณภาพเป็นทั้งปรัชญา นวัตกรรมและเป็นต้นธารภูมิปัญญา หรือเป็นศาสตร์ใหญ่ของวงจรกิจกรรมบริหาร ในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะเครื่องมือการบริหารที่มีนับร้อยพัน หรือหมื่นรูปแบบ นั้นล้วนแต่มีแก่นร่วมที่สำคัญบนพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือ วงจรคุณภาพ (PDCA) (ถวัลย์ มาศจรัส, 2546: 16) ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงการนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาประยุกต์ใช้ เพื่อบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 2-4) กล่าวว่า การจัดการศึกษา ไม่ว่าจะในระบบใหญ่ของประเทศหรือในระดับย่อยลงมา คุณภาพการศึกษาจะเกิด หรือมีขึ้นได้ ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำไปสู่ผลผลิตหรือผลงานที่ตรงตามข้อกำหนด ความต้องการหรือความพึงพอใจ ความประทับใจ ความมั่นใจของผู้รับบริการทางการศึกษา เช่น ในการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษาย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร แต่แต่ละระดับ การศึกษาสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครองและ สังคม ซึ่งการดำเนินการหรือจัดการเพื่อให้ได้ผลดังกล่าว เป็นเรื่องของการบริหารระบบการทำงานที่ เกี่ยวข้องกับการนำปัจจัย ป้อนผ่านกระบวนการแล้วได้ผลผลิต ซึ่งจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก จึงเรียกได้ว่าเป็นการบริหารระบบคุณภาพ

การบริหารระบบคุณภาพขององค์กรทางการศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอ มาโดยอาศัยแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กรโดยทั่วไป เช่น แนวคิดการบริหารคุณภาพ หรือวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นขั้นตอนการทำงาน 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

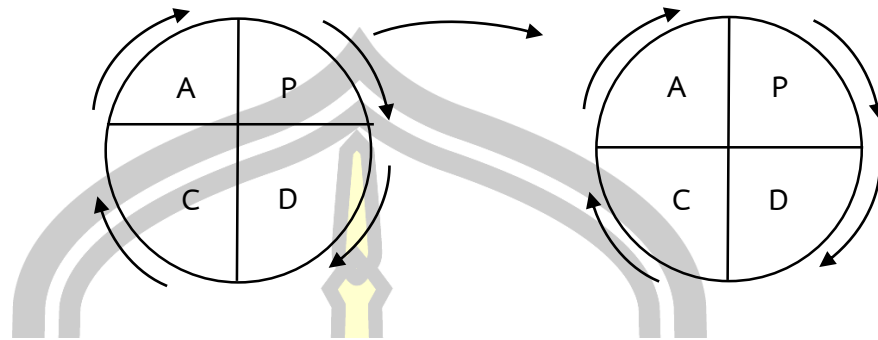
ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C)

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

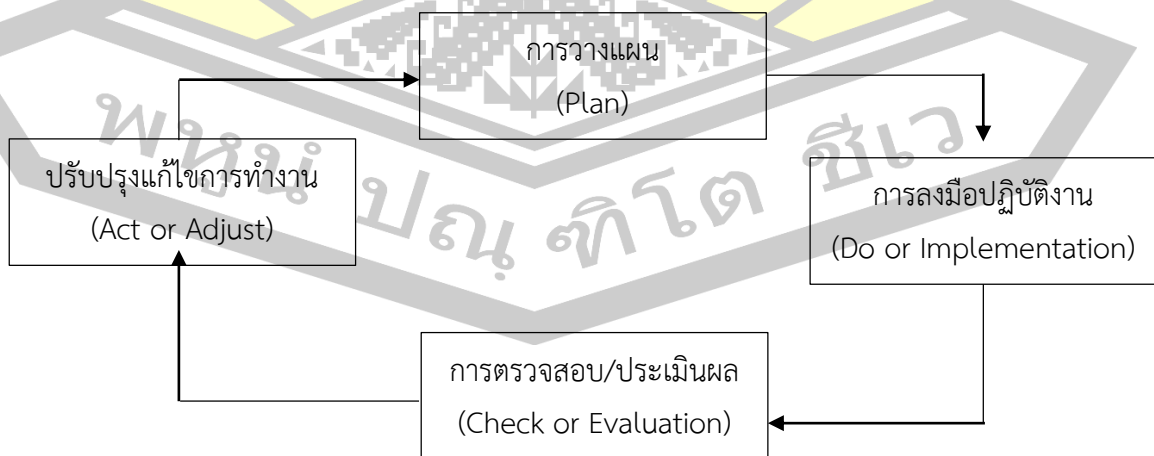
ซึ่งขั้นตอนทั้ง 4 นั้น ต้องปฏิบัติต่อเนื่องไปไม่สิ้นสุด เป็นเหมือนวงจรที่มีลักษณะดังภาพประกอบ 5 (กรมวิชาการ, 2540: 2-4)

ภาพประกอบ 5 การบริหารคุณภาพวงจรมีง

P = กำหนดแผน	A = หากบรรลุแผนให้รักษามาตรฐานไว้
D = ทำตามแผนที่กำหนด	P = วางแผนใหม่ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น
C = ตรวจสอบผลกับแผน	D = ทำตามแผนที่กำหนด
A = หากไม่บรรลุแผนให้หาสาเหตุและวางแผนแก้ไขใหม่	C = ตรวจสอบผลกับแผน
	A = หากไม่บรรลุแผนให้วางแผนแก้ไขใหม่

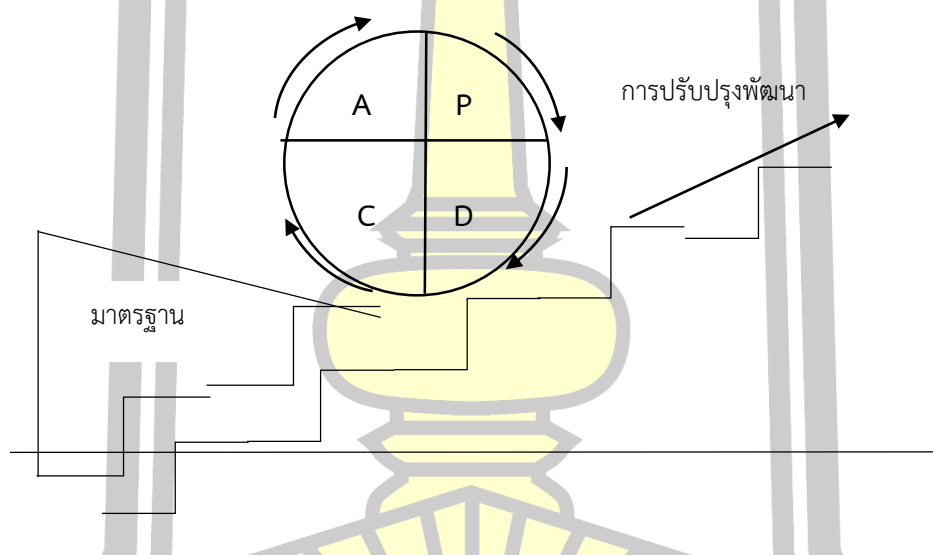
การบริหารระบบคุณภาพตามแนวคิดข้างต้น คือการทำงานที่เป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินการหรือปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบประเมินผล และมีการปรับปรุงแก้ไข เป็นวงจรต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสามารถอาศัยแนวคิดการบริหารระบบคุณภาพมาประสมประสานและเลือกสรรกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับนโยบายและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติและความเหมาะสมกับสถานศึกษา ตลอดจนสภาพและความต้องการของสังคม สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544: 7-8) กล่าวว่า การบริหารงานเป็นกระบวนการดำเนินงานให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ต้องการ ประกอบด้วยการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do or Implementation) และการตรวจสอบผลปฏิบัติงาน หรือประเมิน (Check or Evaluation) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act or Adjust) เรียกว่า วงจรการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 วงจรการบริหารงาน

จากภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของวงจรการดำเนินงานที่เริ่มจากการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากนั้น จึงนำแผนไปปฏิบัติ ในระหว่างที่ปฏิบัติตามแผนจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผลอยู่ตลอดเวลาว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง หากพบปัญหาควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานที่เป็นระบบ การประเมินผลภายในจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน ซึ่งการประเมินผลการดำเนินงานเข้ามามีส่วนช่วยในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย ของการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความจำเป็นในการที่จะต้องมีความรู้และความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติของตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2545: 20-21) กล่าวว่า วงจรคุณภาพเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งนิยมนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่แสดงการทำงานที่สมบูรณ์เป็นระบบ ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 วงจรการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA: Plan Do Check Act) เริ่มจากกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของสถานศึกษาแล้ววางแผน (P) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบ (C) ว่าดำเนินการไปแล้วนำไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไข ปรับปรุง (A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องทำให้เป็นวงจรตลอดเวลา

จรัส นองมาก (2545: 115-127) กล่าวถึง การนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในสถานศึกษาด้านประกันคุณภาพในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนเพื่อเตรียมการปฏิบัติ (Plan-P)

การวางแผนหรือการจัดทำแผนเป็นการเตรียมการอย่างฉลาดรอบคอบในการปฏิบัติงานเป็นการเตรียมการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน เกี่ยวข้องกับงาน และเกี่ยวข้องกับทรัพยากร

ต่างๆ ของหน่วยงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้ปฏิบัติงานทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นงานใหญ่หรืองานเล็ก มากน้อยแค่ไหนต้องอาศัยการวางแผนหรือการเตรียมการเพื่ออนาคต เพื่อช่วยให้สามารถทำงานได้ดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวางแผนปฏิบัติงานจึงเป็นการกำหนดรายละเอียด เพื่อการทำงานในอนาคต ของสถานศึกษาโดยรวม และระบบการวางแผนในการทำงานจะก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย โดยเฉพาะในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 การทำงานมีจุดหมาย เพราะได้เตรียมการแก้ปัญหาล่วงหน้าไว้แล้ว
- 1.2 สามารถตรวจวัดความสำเร็จ และประเมินผลการดำเนินงานได้เป็นระยะๆ และหากพบปัญหาหรืออุปสรรคก็สามารถปรับแก้ได้ทันท่วงที
- 1.3 ใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัด และคุ้มค่า
- 1.4 ทำให้เกิดการประสานงานภายในหน่วยงาน
- 1.5 ช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจ และทำให้เกิดการกระจายอำนาจ

รับผิดชอบ

2. การปฏิบัติตามแผน (Do-D)

การปฏิบัติตามแผนเป็นการบริหารแผน แผนงาน หรือโครงการของแต่ละคน ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ บุคลากรในหน่วยงานต่างปฏิบัติตามภารกิจตามที่ได้เตรียมการ หรือวางแผนล่วงหน้าไว้แล้วในงานของตนเองที่ต่างก็มุ่งเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งการกำกับติดตามเพื่อให้บุคลากรฝ่ายปฏิบัติที่รับผิดชอบงานเฉพาะตัวหรืองานเป็นกลุ่มได้ปฏิบัติงานโดยราบรื่นมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน หากจำเป็นต้องมีผู้นิเทศ แนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ก็เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคอยสอดส่อง ดูแล และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา จุดบกพร่องของการดำเนินงานของสถานศึกษาในขั้นตอนนี้ คือ เมื่อได้มีการวางแผนการดำเนินงานไว้แล้ว ไม่ว่าจะไปในรูปของแผน แผนงาน หรือโครงการต่างๆ ที่จัดเป็นรูปเล่มสวยหรูแต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังสมกับที่ได้ทุ่มเททรัพยากรอย่างมากมายเพื่อการนี้ บางแห่งวางแผนไว้อย่าง แต่ปฏิบัติจริงเป็นอีกอย่าง หรือบางแห่งมีการนำไปใช้เหมือนกัน แต่เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการกำกับติดตาม หรือประสานงานการทำงานให้ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในการปฏิบัติตามแผน ถ้าเป็นสถานศึกษาที่มีปริมาณงานมาก มีบุคลากรมาก จำเป็นจะต้องมีระบบงานที่ตรวจสอบได้ว่าในห้วงเวลาหนึ่งๆ ใครกำลังทำโครงการอะไรอยู่และ ในขณะเดียวกัน จะต้องมีกรณีนิเทศ เพื่อช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานในเรื่องไหน ขั้นตอนใดยังล่าช้าหรือทำไม่ถูกต้องก็สามารถช่วยเหลือในการปรับปรุง แก้ไข หรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานได้ทันท่วงที

3. การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C)

การตรวจสอบและประเมินผล เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการปฏิบัติในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าการทำงานประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานหรือ

ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงาน

การตรวจสอบและประเมินผล เป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางาน กิจกรรมนี้ จึงถือเป็นพื้นฐานของพัฒนางาน ถ้าทำงานโดยไม่มุ่งหวังที่จะทำให้ดีขึ้นต่อไปก็ไม่ต้องตรวจสอบและประเมินผลให้เสียเวลา แต่ในวัฏจักรของการทำงานเราต้องการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้งานดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา จึงต้องใช้ผลจากการตรวจสอบและประเมินเป็นข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งในการดำเนินงานในการตรวจสอบและประเมินผลมีกิจกรรมที่ควรปฏิบัติมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุสภาพความสำเร็จของงานในช่วงเวลาที่จะตรวจสอบ โดยปกติแล้วในการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า จะมีข้อมูลที่บอกให้เรารู้ว่าการดำเนินงานนั้น มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอะไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน ภายในระยะเวลาตามที่วางแผนไว้ ในการระบุความสำเร็จของ งานในขั้นตอนนี้ก็ต้องดูช่วงเวลาที่จะทำการตรวจสอบ

2. การตรวจสอบวัดผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจวัดผลการปฏิบัติงานจริงๆ วันที่ทำการตรวจสอบว่าสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ในการตรวจวัดก็อาศัยเครื่องมือและวิธีการในการตรวจ วัดที่แตกต่างกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดสอบเป็นลายลักษณ์อักษร การดูผลการปฏิบัติงานจริง เป็นต้น

3. การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการเปรียบเทียบ เพื่อตีค่าการดำเนินงาน ว่าดีมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลจากการวัด (Measurement) กับเกณฑ์ (Criteria) ก็คือหลักของการประเมิน (Evaluation) โดยทั่วไป การประเมินกรณีนี้อาจกล่าวได้ว่าสภาพความสำเร็จของงานถือเป็นเกณฑ์ ผลการดำเนินงานถือเป็นการวัด ดังนั้น เมื่อจะทำการประเมินเรื่องใดก็ต้องคำนึง ถึงองค์ประกอบทั้งสองอย่างของการประเมิน คือ เกณฑ์ และผลจากการตรวจวัด ถ้าองค์ประกอบทั้ง สองอย่างไม่ครบถ้วนก็ไม่สามารถจะประเมินได้

4. การเสนอแนะ เป็นการเสนอข้อคิดเห็นของผู้ตรวจสอบและประเมินจากผลการประเมินในข้อ 3 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงแก้ไข ทำให้การดำเนินงานในเรื่องนั้นเป็นผลดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือ ถ้าผลการประเมินว่าดี มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ก็อาจจะยกย่องชมเชยหรือให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหรือปรับเป้าหมายการดำเนินงานให้สูงขึ้น ใ้ยากขึ้น ถ้าผลการประเมินยังไม่ดียังไม่เหมาะสม ก็อาจจะเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เพิ่มคน เพิ่มอุปกรณ์ หรือแนะนำวิธีปฏิบัติที่คิดว่าเหมาะสม ซึ่งข้อมูลจากการชี้แนะของผู้ประเมิน จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act-A)

การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เป็นการปรับแก้ตามผลการตรวจสอบ และประเมินในขั้นตอนก่อนหน้านี้นี้ ถ้าผลการประเมินพบว่างานยังไม่สำเร็จตามที่วางไว้ก็จะต้องเร่งรัดปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน หรือใช้เวลาในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อจะสามารถทำงานที่คาดหวังไว้แล้วให้สำเร็จ แต่ถ้าผลการประเมินพบว่า งานสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานต่อไป ก็จะได้ปรับเปลี่ยนตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น จะได้เป็นการท้าทายผู้ปฏิบัติ จึงเห็นได้ว่าการปรับปรุงการปฏิบัติงาน สามารถทำได้ตลอดเวลา ไม่ว่างานที่ทำมาแล้วประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่

ผลจากการปฏิบัติในลักษณะนี้ ก็จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพัฒนาไปในทางที่ดีที่พึง ประสงค์มากยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ปัญหาที่พบเห็นอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้ก็คือ ไม่ได้มีการปรับปรุงการดำเนินงานจากผลของการตรวจสอบกันอย่างจริงจัง หลายเรื่องที่ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานพบข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้ว แต่ก็ยังทำใหม่อยู่เช่นเดิม ผู้มีอำนาจที่พอจะผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขก็ไม่เห็นความสำคัญของข้อเท็จจริงที่ได้จากการประเมิน หรือเมื่อมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหาร การดำเนินงานของสถานศึกษาก็มีการกำหนดงานใหม่ บางเรื่องก็แตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติ เดิม กระบวนการที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานให้เกิดความต่อเนื่องจึงไม่ประสบผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) กับระบบการประกันคุณภาพภายในจัดเป็นเรื่องเดียวกันที่ผู้บริหารทราบกันดีอยู่แล้วไม่ใช่เรื่องใหม่ หรือแปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั่นเอง

การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักเข้ามา มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม และในการดำเนินการควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงาน หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

ขั้นตอนตามแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 13)

1. การเตรียมการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ โดยการเตรียมการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ ทักษะ

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาในการประสาน กระตุ้น กำกับ ดูแลให้บุคลากรภายในสถานศึกษา และบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

2. การดำเนินการ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การ

ดำเนินการตามแผนการตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผน (P)

การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ และควรวางแผนการประเมินผลไปพร้อมกันด้วยเพื่อใช้กำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนเพียงใด

โดยมีการตั้งเป้าหมายว่า จะประเมินเรื่องใด ใช้วิธีการ รูปแบบอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูลแผนการประเมินผลที่ดีควรสอดคล้องเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติใน ชีวิตประจำวัน ของผู้บริหาร ครูและผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนการวางแผน ดังนี้

2.1.1 การกำหนดเป้าหมาย

การวางแผนควรจะเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย ที่แสดงถึง คุณลักษณะหรือ คุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญ สถานศึกษาและ ใช้เป็นหลักหรือทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากนั้นก็จัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ซึ่งควร ครอบคลุมคุณ ลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการ หลักสูตรและการ เรียนการสอน ทรัพยากร สภาพแวดล้อมการประเมินผล การกำกับตรวจสอบ และการรายงาน

2.1.2 การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย

การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผน มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสถานศึกษาจะได้ทราบว่าเป้าหมายต่างๆ ที่ต้องการนั้น เป้าหมายใด สำคัญมากน้อยกว่ากันเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากร และช่วงระยะเวลาที่จะ ดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้นๆ ให้เหมาะสม

2.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน การกำหนด

แนวทางหรือวิธีปฏิบัติงาน คือ การนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นความ คิดเชิงนามธรรม มาทำให้เป็น รูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้ง กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนด้วย

2.1.4 การกำหนดระยะเวลาในการทำแผน ควรมีการกำหนด

ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในแผนด้วยการกำหนด ระยะเวลาจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่างานใดควรจะต้อง ดำเนินการให้เสร็จเมื่อไร ต้องเร่งดำเนินการก่อน หรืออาจรอได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร หรือผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล จะได้ติดตามงาน ได้ว่ามีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

2.1.5 การกำหนดงบประมาณ

ควรคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้ง ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามแผนอย่าง รอบคอบและให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสม ระหว่างรายรับรายจ่ายเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีการใช้งบประมาณ อย่างคุ้มค่า

2.1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ

การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน หรือในกิจกรรมและโครงการต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถดำเนินการให้ บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดไว้ในแผนให้ชัดเจนว่าเรื่องใดจะเป็นหน้าที่ความ รับผิดชอบใครบ้าง

2.2 การปฏิบัติตามแผน (D)

2.2.1 เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคคลก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติม ตลอดเวลา

2.2.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 กำกับ ติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

2.2.4 ให้การนิเทศ
 ในระหว่างปฏิบัติงานผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมาย หรือแผนที่กำหนดไว้ หรือมีปัญหาหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาจะได้ให้การนิเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารควรให้การนิเทศเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่างๆ โดยผู้บริหารอาจให้การนิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาทำงานนิเทศ หรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม

2.3 การตรวจสอบประเมินผล (C)

การประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใดต้อง ปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและครูที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล ไม่กลัวการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนา ไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน และไม่ใช่เรื่องที่ยาก ไม่ต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินมากมาย แต่เป็นการประเมินในงานที่ทำอยู่เป็นประจำเครื่องมือที่ใช้อาจเป็นสิ่งที่มียู่แล้วโดยไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่ และในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการหรือไม่ เพียงใด มีจุดอ่อน จุดแข็งประการใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา ก็จะต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

2.3.1 การวางกรอบการประเมิน

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการวางกรอบการประเมิน เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินว่าจะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบในการประเมินเป็นอย่างไร กรอบการประเมินจะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษาที่ระบุในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดว่าควรประเมินอะไร เรื่องใด มีอะไรเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมาย ต่อจากนั้นจึงพิจารณาต่อไปว่า ตัวบ่งชี้เหล่านั้นจะต้องใช้ข้อมูลอะไร แล้วสำรวจดูว่าสถานศึกษามีข้อมูลนั้นแล้วหรือยัง จะนำมาใช้ได้หรือไม่ ถ้ามี

ข้อมูลอยู่แล้ว ก็ไม่ต้องเก็บข้อมูลใหม่ ถ้ายังไม่มีข้อมูลหรือมีแต่เป็นข้อมูลที่ล้าสมัย ก็ต้องเก็บใหม่ โดยพิจารณาว่า ข้อมูลที่ต้องการนั้นจะใช้เครื่องมือชนิดใด จะเก็บข้อมูลจากใคร จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ช่วงเวลาและผู้รับผิดชอบในการประเมิน เพื่อสะดวกในการกำกับติดตามงานของคณะกรรมการและผู้บริหาร

2.3.2 การจัดหา จัดทำเครื่องมือ

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่า จะใช้เครื่องมือชนิดใด หลังจากนั้นก็จะหาหรือจัดทำเครื่องมือ การประเมินผลภายในอาจใช้เครื่องมือได้หลากหลาย การกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ต้องให้เหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่จะวัดเครื่องมือที่กำหนดสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น ไม่จำเป็นต้องจัดทำใหม่ทั้งหมด ให้สำรวจดูว่ามีเครื่องมือดังกล่าวแล้วหรือยัง ถ้ามีอยู่แล้วและเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานก็สามารถนำไปใช้ได้เลย แต่ถ้ายังไม่ได้มาตรฐานก็ต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพ โดยการนำไปทดลองและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ในกรณีนี้สถานศึกษาสำรวจแล้วพบว่า ยังไม่มีเครื่องมือ จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือใหม่ แล้วจึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ แล้วนำผลมาปรับปรุงก่อนใช้จริง การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ จะต้องคำนึงถึงความสามารถในการวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยอาจนำเครื่องมือไปทดลองใช้ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าได้ผลตรงกับความเป็นจริงตามการสังเกตของครูหรือไม่

2.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลนั้น หากข้อมูลใดมีอยู่แล้วในสถานศึกษาไม่ควรจัดเก็บใหม่ ให้นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาประมวลผล วิเคราะห์ แล้วนำไปใช้ได้เลย หรือจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด

2.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบควรร่วมมือกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ว่า ข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใด ระดับบุคคล ระดับห้องเรียนหรือระดับภาพรวมของสถานศึกษา ใครเป็นผู้วิเคราะห์ วิเคราะห์ในช่วงเวลาใด เพื่อจะได้นำผลมาใช้ ความหมายผลการประเมิน จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน โดยคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา ประกอบกับเกณฑ์ของผู้อื่นว่าเป็นอย่างไร เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน และเนื่องจากการประเมินตนเองเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ดังนั้น เกณฑ์การประเมินควรจะดูพัฒนาการของสถานศึกษาด้วยในช่วงแรก อาจจะทำเกณฑ์ที่คิดว่าสถานศึกษาทำได้ไปก่อน เพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานแล้วค่อยๆ ปรับให้สูงขึ้น เมื่อสถานศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินแล้ว สถานศึกษาก็สามารถแปลงความหมายของข้อมูลได้ว่าเรื่องใดมีผลการประเมินเป็นอย่างไร

2.3.5 การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบใน

ระหว่างกรณีพิเศษ และประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)

เมื่อบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายมีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งผลให้กับคณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปรผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตน เองต่อไป สำหรับการเผยแพร่ผลการประเมิน อาจใช้วิธีจัดประชุมครูภายในสถานศึกษา จัดบอร์ด หรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากร และผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการ ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้

2.4.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร

ในระหว่างการทำงานและมีการตรวจสอบประเมินผลทั้งในระดับรายบุคคล หรือระดับชั้น/หมวดวิชา ผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานของตนเองและปรับปรุงแผนการทำงานได้เลย เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4.2 การวางแผนในระยะต่อไป

การนำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไปและวิธีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงสามารถทำได้ง่ายๆ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลต่างที่เกิดขึ้นจะสะท้อนสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุง เมื่อทราบจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาแล้ว จะต้องนำมาร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ เพื่อป้องกันและ ปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้นจึงระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันหาวิธีแก้ปัญหา และผลการประเมินอาจชี้จุดที่สถานศึกษาต้องทำการปรับปรุงหลายประการ ซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้พร้อมกัน ต้องกำหนดลำดับความสำคัญว่าปัญหาอะไร จำเป็นต้องพัฒนา ก่อน เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติงาน และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป

2.4.3 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

ถ้าสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมินสถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการได้ง่ายขึ้นในทุกๆ ด้าน และการดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษาไม่ได้สิ้นสุดเพียงแค่ทำการประเมินตนเองเพียงครั้งเดียวแล้วหยุดเลยแต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้วถือเป็นข้อมูลที่แสดงถึงสภาพการดำเนินงานใน

ขณะนั้นซึ่งต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่าการดำเนินงานในช่วงต่อไป สอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด

จากวงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารงานโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นการทำงานที่เป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินตามแผน มีการตรวจสอบประเมินผล และมีการปรับปรุงแก้ไข เป็นวงจรต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า และในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้นำแนวคิดการบริหารอย่างมีคุณภาพมาประสมประสานและเลือกสรรกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับนโยบายและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติ และเหมาะสมกับสถานศึกษา ตลอดจนสภาพและความต้องการของสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำ หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพในการประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพเพื่อบริหารงานสถานศึกษากับกระบวนการประกันคุณภาพภายใน มากำหนดเป็นขอบข่ายและขั้นตอนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ได้แก่ การเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนตามเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และการประเมินผล ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินตามแผน (Do) ได้แก่ การดำเนินงานต่อเนื่องจากการวางแผน โดยมีการอบรม ประชุมชี้แจง มอบหมายผู้รับผิดชอบ และให้การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร และดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับติดตาม เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนที่กำหนด ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน โดยจัดให้มีการประเมินผลตามแผนที่กำหนด วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการเปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายกับการดำเนินตามแผน เพื่อจะทราบว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ได้แก่ การนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไข และหากผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสมในการวางแผนระยะต่อไป แต่ถ้าผลการประเมิน พบว่า งานสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการวางแผนครั้งต่อไปต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา และจัดทำรายงานไว้เป็นหลักฐาน

สรุปแนวคิดหลักของทฤษฎีการบริหารวงจรคุณภาพ หรือวงจรเดมมิ่ง คือ ขั้นตอนของการพัฒนาองค์กรโดยเริ่มจากการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย และนำแผนงานไปปฏิบัติ ทำการตรวจสอบผลการปฏิบัติว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมายก็ทำการแก้ไขหรือปรับปรุงวิธีการปฏิบัติหรือทบทวนเป้าหมายอีกครั้ง แต่ถ้าบรรลุเป้าหมายแล้วก็สามารถปรับค่าเป้าหมายให้ท้าทายมากยิ่งขึ้นต่อไป

จากแนวคิดหลักของทฤษฎีการบริหารวงจรคุณภาพ จึงเป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป

การประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อทำให้เราทราบถึงสภาพปัญหาอย่างแท้จริง

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น นักวิชาการได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้หลายแนวคิดดังนี้

Kaufmam (ดวงใจ กฤดากร, 2545: 40; อ้างอิงมาจาก Kaufmam, 2000: 79) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นหมายถึง ผลต่าง (Gap) ระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลที่ต้องการ
 สุวิมล ว่องวานิช (2548: 62) ได้ให้ความหมายคำว่า การประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้น กับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

พจนานุกรม Webster (สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 29; อ้างอิงมาจาก Nufeldt and Guralnik, 1998: 10) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งขาดแคลน และเป็นที่ต้องการหรือปรารถนาจะได้

จากความหมายของความต้องการจำเป็น สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการค้นหาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเป็นอยู่แล้วกับสิ่งที่ควรจะเป็นแล้วนำผลของความแตกต่างไปวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางไม่ให้เกิดความแตกต่างหรือทำให้มีความแตกต่างน้อยที่สุด

2. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546: 18-21) ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสรุปได้เป็น 3 ตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บ

รวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

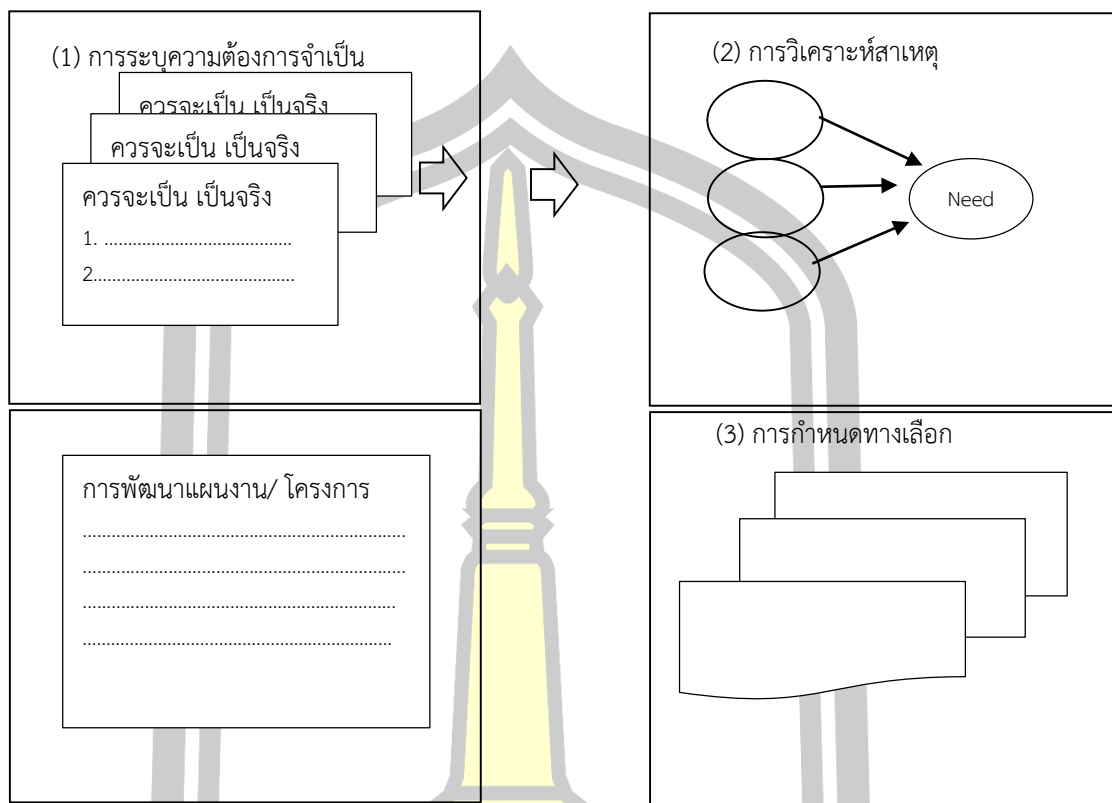
ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่างๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

1. สรุปลัดสันทัดใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
 2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ยอมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
 3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
 4. วิเคราะห์สาเหตุของความต้อการหรือประเด็นปัญหา
 5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
- ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index)
2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป
4. ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น
5. รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550: 80) การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ 8 ดังนี้

ภาพประกอบ 8 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550: 179) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความจำเป็นของหลักสูตรไว้ดังนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตรคือ ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายและสภาพแวดล้อมหรือบริบทของการประเมิน รวมทั้งลักษณะของการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลที่จะได้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการประเมิน (Reassessment) ในขั้นแรกนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้
 - 1.1 การวางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.2 การนิยามหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.3 กำหนดขอบเขตหลักของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
 - 1.4 กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
 - 1.5 ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

2. ชั้นประเมิน (Assessment) หลังจากสำรวจความต้องการจำเป็นต่างๆ แล้ว ในขั้นนี้เป็นขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1 สรุปลัดสันทัดใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการ ประเมินความต้องการจำเป็น

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นนี้ยอมทำให้ทราบความ ต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย

2.3 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระดับแรก

2.4 วิเคราะห์สาเหตุของความต้อการหรือประเด็นปัญหา

2.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผลที่ได้ในขั้นประเมิน คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระดับแรก

3. ชั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความ ต้องการจำเป็นแล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การทำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วย

3.1 จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์

3.2 พิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาจากข้อที่ 1 ทำให้ทราบปัญหา ที่เร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหาก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกัน พิจารณาทางเลือกสำหรับแก้ปัญหา

3.3 พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3.4 ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

3.5 รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2549: 76) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการประเมินความต้องการ จำเป็น โดยการเจงนับสนุนสรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น

3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

3.3 การกำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การจัดทำรายงาน

3.6 การใช้ผลประเมิน

3. การจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550: 89) ได้เสนอการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น

การวิเคราะห์สาเหตุและการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็น มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้วิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ควรจะใช้วิธีการหลายๆ แบบ วิธีการที่ดีควรจะเป็นวิธีการเชิงระบบสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้งในระยะยาวและระยะสั้นเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับรูปแบบการตอบสนองแบบเดี่ยว และรูปแบบการตอบสนองแบบคู่ ทุกวิธีมีการดำเนินการคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ คือ การให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนด การจัดเรียงลำดับตามความสำคัญและการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญ เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองแบบเดี่ยวมีวิธีการจัดลำดับ 4 วิธี ได้แก่ วิธีการจัดเรียงลำดับตามมัธยฐานสำหรับมาตรแบบกลุ่ม (Category Scales) วิธีการสร้างมาตรประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling) วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired-Weighting Procedure) และวิธีการจัดเรียงลำดับด้วยการ์ด (Card Sort) สำหรับเทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ มีวิธีการจัดลำดับ 3 วิธี ได้แก่

1. กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง ประกอบด้วยวิธี Mean Difference Method (MDF) วิธี Priority Needs Index (PNI) วิธี Priority Needs index แบบปรับปรุง (PNImodified) และวิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)

2. กลุ่มวิธีใช้หลักการของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ ประกอบด้วย 2 กลุ่มวิธี ได้แก่ กลุ่มวิธีสถิติเดลหรือเดล-เอ็น (Del-N) และกลุ่มวิธีกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index : WNI) การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่โดยใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI-modified) มาใช้

ในการจัดลำดับสูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ $PNI_{modified} = (I-D) / D$ โดย I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด และ D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดความคาดหวัง มีค่าสูงสุดเท่ากับ 5 ส่วน

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจ ต้องพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถดำเนินการบริหารวิชาการให้ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพตามแนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนของ OLSF (1996: 122) จะต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนายั่งยืนที่พึงประสงค์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีในการกำหนดกลยุทธ์ 2 วิธี วิธีแรกคือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น และวิธีที่สอง คือ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารงานวิชาการของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการที่พึงประสงค์ในการบริหาร วิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินที่จะทำให้เรา กำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็นเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยโดยมีการ กำหนดขอบเขตวางแผนประเมินและนำผลการประเมินที่ได้ไปจัดกระทำข้อมูลโดยการเรียงลำดับ พิจารณาทางเลือกพัฒนาประเมินผลและรายงานผล

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. แนวคิดและความหมายการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่เป็นส่วนผสม ของเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับ กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ถูกเลือกมารวมกันอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อการสนทนา โต้ตอบหรือการอภิปรายกลุ่มร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการและตรง ประเด็นมีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ไว้ ดังนี้

ชาย โปธิสิตา (2547: 223) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ กลุ่มคนที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อการสนทนาหรืออภิปรายกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะหาข้อมูล ที่ถูกตรงประเด็น สำหรับการตอบคำถามการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุด ตรงตามจุดมุ่งหมายการศึกษา โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547: 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม คือ เทคนิค การวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้ในการสนทนากลุ่มสมาชิกที่มีลักษณะเหมือนกันประมาณ 6-12 คน โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้สร้างให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเองในกลุ่ม จุดประเด็นคำถาม (ซึ่งนักวิจัยอยากหาคำตอบจากกลุ่ม) และคอยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาได้มีการพูดคุย ชักถามและโต้ตอบกันอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมชาติ โดยทั่วไปอาจใช้เวลาการสนทนนาน ประมาณ 45 นาทีถึงชั่วโมงครึ่ง

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551: 146) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือระหว่าง ผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถาม หลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้อง ประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อ ต้องตั้งสมมุติฐานย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551: 112-113) ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกัน และกันในประเด็นต่างๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็น

การรวบรวมข้อมูลที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview) กล่าวคือนักวิจัยสามารถที่จะทำการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับปฏิกิริยาของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้และในขณะเดียวกันนักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใดๆ ที่สงสัยก็ได้จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) คือ การจัดรูปแบบการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ถูกเลือกมาแบบเจาะจงเพื่อปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีแบบแผนในการอภิปรายให้เห็นในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงหรือใช้ในการกำหนดสมมุติฐานใหม่ๆ

2. องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547: 20) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ว่ามีดังนี้

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (Personnel)
 2. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator/Facilitator)
 3. ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note Taker/Recorder)
 4. ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant/Caretaker)
 5. แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)
 6. อุปกรณ์สนาม (Field Instrument)
 7. แบบฟอร์มคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา (Screening Form)
 8. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment & Snack)
 9. ของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา (Remuneration)
 10. สถานที่และระยะเวลา (Location and Time)
3. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 3.1 คุณลักษณะของผู้ดำเนินการสนทนา (Characteristics of Moderator/Facilitator) ผู้ดำเนินการสนทนา ถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้การสนทนาบรรลุเป้าหมายจึงต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้
- 3.1.1 รู้ถึงความต้องการหรือเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี
 - 3.1.2 มีบุคลิกภาพดี
 - 3.1.3 มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ อ่อนโยน มีอารมณ์ขัน
 - 3.1.4 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
 - 3.1.5 สามารถพูดหรือใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ดี
- 3.2 บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา
- 3.2.1 การสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง
 - 3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
 - 3.2.3 ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อมูล
 - 3.2.4 ควบคุมประเด็น และจังหวะของการสนทนาและเวลา
 - 3.2.5 ทำตัวเสมือน ผู้เรียนรู้อยู่ (เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่แสดงความคิดเห็น)

3.2.6 ให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดอย่างเสรี ยืดหยุ่น เปิดใจ อดทนต่อการรบกวน/ไม่ร่วมมือ

3.2.7 ระมัดระวังน้ำเสียงและท่าที

3.2.8 สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา

3.3 บทบาทหน้าที่ของผู้จัดบันทึกการสนทนา

วาดแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน พร้อมมีหมายเลขและชื่อกำกับไว้เพื่อประโยชน์ในการจัดบันทึกและการสังเกตพฤติกรรม จัดบันทึกการสนทนา โดยการสังเกตและตั้งใจฟังพร้อมบันทึกตามความเป็นจริง (ถ้อยคำ ปฏิกริยา) ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง ข้อควรระวังไม่ต้องร่วมสนทนาด้วย

3.4 บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยทั่วไป

จัดเตรียมอุปกรณ์สนามให้พร้อม จัดสถานที่และความพร้อมในการสนทนากลุ่ม คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่ทำการสนทนา อำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จัดบันทึก ดูแลบริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยวแก่ผู้ร่วมสนทนาอำนวยความสะดวกต่างๆ ไป

3.5 แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)

เป็นแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ควรมีประมาณ 6-10 คำถาม เป็นคำถามปลายเปิด เช่น “คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องของจิตวิญญาณ” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ...” “คุณได้ข้อมูลเกี่ยวกับ...มาได้อย่างไร”

3.6 อุปกรณ์สนาม (Field Instrument) เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ควรมีสำรองเพื่อป้องกันการผิดพลาด สมุดบันทึก และดินสอ

3.7 แบบฟอร์มการคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาต้องคัดเลือกให้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) หรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ เชื้อชาติ สถานภาพสมรส

4. ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่ม สามารถนำมาใช้ใน ช่วงเริ่มต้นระหว่างการวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบหรือพัฒนากิจกรรมการดำเนินการวิจัย หรือหลังจากการวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์เพื่อการตรวจสอบยืนยันข้อมูล (Triangulation) และการตรวจสอบความสมบูรณ์ (Validity Checking)

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ไว้ ดังนี้

ชาย โพรธิสตา (2547: 223) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินการ 9 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนสัมพันธ์กับกิจกรรมในขั้นตอนอื่น ถ้ามีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ก็อาจจะมีผลจำเป็นที่จะต้องปรับกิจกรรมในขั้นตอนอื่นตามไปด้วย ขั้นตอนหลักๆ ของการดำเนินการสนทนากลุ่ม ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 แผนภูมิแสดงขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม

นงนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล (2551: 109) ได้อธิบายว่า การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมการประชุมการอภิปรายกลุ่ม (Preparing for Session)
 - 1.1 ระบุวัตถุประสงค์หลักของการประชุม
 - 1.2 พัฒนาคำถามที่เหมาะสมประมาณ 6 คำถาม อย่างระมัดระวัง
 - 1.3 วางแผนการประชุมกลุ่ม
 - 1.4 เตรียมเชิญสมาชิกที่มีศักยภาพ (Call Potential Members) และติดตามการเผชิญด้วยการแจ้งเกี่ยวกับวาระการประชุม เวลาที่ใช้ประชุม และรายงานคำถามที่อภิปรายกันในกลุ่ม จัดเตรียมสำเนาวาระการประชุม
 - 1.5 ประมาณ 3 วันก่อนมีการประชุม โทรศัพท์เตือนสมาชิกให้เข้าประชุมตามวันนัดหมายการประชุม
2. การพัฒนาคำถาม (Developing Questions)
 - 2.1 พัฒนาประมาณ 5-6 คำถาม การประชุมอย่างน้อยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง สำหรับการถามคำถาม ประมาณ 5-6 คำถาม สำหรับสมาชิกกลุ่มที่มีประมาณ 6-10 คน ดังกล่าว
 - 2.2 ผู้ดำเนินกระบวนการกลุ่มต้องถามตนเองเสมอว่า ปัญหาอะไรที่ต้องการรู้ หรือมีความต้องการอะไรที่ต้องการรู้ ที่จะต้องเก็บรวบรวมระหว่างการประชุมกลุ่ม

2.3 การประชุมกลุ่มเป็นพื้นฐานของการสัมภาษณ์ทวิคู่ (Multiple Interviews) ดังนั้นจึงมีแนวทางหลายแนวทางในการประชุมกลุ่มที่มีพื้นฐานที่เหมือนกันหลายประการในการนำการสัมภาษณ์กลุ่มหรือการอภิปรายกลุ่ม

3. การวางแผนการประชุม (Planning the Session)

3.1 การจัดตารางวางแผนการประชุม

3.2 เตรียมอาหารว่าง ดำเนินการประชุมในห้อง

3.3 ความเท่าเทียมกันของสมาชิกในการแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงกฎพื้นฐาน (Ground Rules) คือ รักษาการเน้นประเด็นที่ต้องการ รักษาแรงขับเคลื่อนมุ่งสู่ประเด็นที่ต้องการ ทำให้เข้าใจคำถามตรงประเด็นที่ตั้งไว้

3.4 ระเบียบวาระการประชุม

3.5 จำนวนสมาชิกกลุ่มที่เหมาะสม

3.6 วางแผนบันทึกการประชุม

4. การอำนวยความสะดวกระหว่างการประชุม (Facilitating the Session)

4.1 เป้าหมายหลักของการอำนวยความสะดวกหรือการรวบรวมข้อมูล
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อบรรลุเป้าหมายของการประชุม

4.2 แนะนำผู้ดำเนินการประชุมและผู้ช่วยหากจำเป็นต้องมี

4.3 อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการประชุม

4.4 ดำเนินการตามวาระการประชุม

5. ข้อควรระมัดระวังในการใช้คำถามก่อนที่จะกล่าวและเคารพในความคิดเห็น

สมาชิก

5.1 การสรุปประเด็นอภิปรายต้องชัดเจนและสมาชิกไขเพิ่มเติมได้

5.2 สมาชิกในการสนทนากลุ่มต้องเคารพศักดิ์ศรี ความคิดเห็นสมาชิกอื่น

6. สิ่งที่ต้องดำเนินหลังการสนทนากลุ่ม

6.1 ตรวจสอบการบันทึกเทป (ถ้ามี)

6.2 จัดบันทึกเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัดในการจัดบันทึกที่ทำไว้แล้ว

6.3 เขียนการสังเกตที่ได้จากระหว่างการประชุม

รัตน์ บัวสนธ์ (2551: 269) ได้อธิบายว่าการจัดสนทนากลุ่มมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้ดำเนินการสนทนา นับว่าเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทมากในการสนทนากลุ่มเพราะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมประเด็นและบรรยากาศการสนทนากลุ่มให้เป็นไปอย่างตรงประเด็นและราบรื่น ตลอดจนทำให้สมาชิกอื่นๆ ในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง

2. ผู้ร่วมการสนทนาหรือสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกตามคุณสมบัติหรือตามตัวแปรที่สอดคล้องกับเงื่อนไขตามที่ผู้วิจัยต้องการ

3. ผู้จัดบันทึกและผู้ให้บริการทั่วไปเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาทั้งข้อมูลที่เป็นคำพูดของสมาชิกเท่าที่จะจดได้ทันและข้อมูลที่ไม่ใช่คำพูดแต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นขณะสนทนา เช่น อากัปกริยา ท่าทางการแสดงสีหน้าของผู้ทำการ

สนทนาเมื่อทำการโต้ตอบหรือการนั่งเงียบ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยในการตีความสรุปรายงาน การวิจัยต่อไป ทั้งนี้ในการจัดบันทึก ผู้บันทึกจะต้องใส่ชื่อสมาชิกที่เป็นผู้พูดหรือผู้แสดงอาการปฏิกิริยา ดังกล่าวด้วยเพื่อป้องกันการลืม นอกจากนี้ผู้จัดบันทึกยังอาจช่วยเตือนพิธีกรแจกคำถามได้ทั่วถึงกับ สมาชิกทุกคน

4. ผู้ให้บริการทั่วไป เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการในด้านต่างๆ ในการสนทนา เพื่อให้การดำเนินการสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นไม่มีติดขัด เช่น การให้บริการน้ำดื่ม กาแฟ ขนมหรือของขบเคี้ยว การบันทึกเทปและการเปลี่ยนเทปบันทึก รวมทั้งป้องกันบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การสนทนาเข้ามารบกวนขัดจังหวะการสนทนา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีขั้นตอน ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
2. กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มและสร้างกรอบแนวคิด
3. กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ร่วมสนทนากลุ่ม
4. วางแผนเกี่ยวกับระยะเวลา และสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม
5. ออกแบบแนวคำถาม
6. สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จัดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
7. การจัดเตรียมการดำเนินสนทนากลุ่ม ได้แก่ การเตรียมสถานที่ กำหนดวันเวลา และอุปกรณ์ที่จำเป็น
8. ดำเนินตามลำดับกรอบแนวคิดและประเด็นการสนทนากลุ่ม
9. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

5. ประโยชน์ของการจัดสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ที่เป็นส่วนผสมของ เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่ม คนจำนวนหนึ่งที่ถูกเลือกมารวมกันอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อการสนทนา โต้ตอบหรือการอภิปรายร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรง ประเด็นสำหรับการตอบคำถามการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ มีนักวิชาการหลายท่านให้ คำอธิบายเกี่ยวกับประโยชน์ของเทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ไว้ ดังนี้

นางนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล (2551: 227) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีประโยชน์ ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มเป็นการวิจัยที่เหมือนกับการวิจัยเชิงคุณภาพอื่นๆ ที่สามารถ ได้ข้อมูลที่ลึกมากกว่าที่สมาชิกคิด และยังบ่งชี้ได้ว่าทำไมจึงคิดเช่นนั้น
2. สามารถค้นพบฉันทามติและความต้องการประสบการณ์ ความชอบ และการสันนิษฐานของสมาชิกที่หลากหลาย

3. ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กลุ่ม เช่น สมาชิกสามารถสร้างความคิดจากความคิด และข้อเสนอแนะของสมาชิกในกลุ่ม

4. ได้ข้อเสนอแนะที่คาดคิดมาก่อนและมุมมองใหม่ๆ จะค้นพบโดยง่าย

5. การประสานใจที่พร้อมเพรียงระหว่างผู้ดำเนินการอภิปราย และสมาชิกในกลุ่มจะสามารถให้กำลังใจสมาชิกให้แสดงความรู้สึกลึกซึ้งอย่างเต็มที่และจริงใจ

รัตนะ บัวสนธ์ (2551: 269) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) มีประโยชน์ ดังนี้

1. ประหยัดงบประมาณและสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

2. ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงจำนวนมากและเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปภาษาพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่มโดยตรง ข้อมูลที่ได้จึงเป็นการเผยความจริงในประเด็นเดียวกัน

3. การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลหลายๆ คน ไปพร้อมกัน ทำให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็น

4. เหมาะอย่างยิ่งสำหรับเก็บข้อมูลบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ออก

5. สามารถใช้วิธีการที่สะท้อนกลับคำตอบของผู้ร่วมสนทนาเพื่อเป็นการยืนยันคำตอบและช่วยตีความคำตอบได้ถูกต้อง

6. เพื่อประเมินโครงการทางการศึกษาที่ได้ดำเนินไปแล้ว

7. เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัยบางประเภท เช่น แบบสอบถาม รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการหาคำตอบเพิ่มเติมให้กับงานวิจัยทางการศึกษาบางเรื่องเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนมากขึ้น

6. ศักยภาพและข้อจำกัด

ในปัจจุบันวิธีการวิจัยแบบสนทนากลุ่มได้พัฒนาถึงจุดที่มีหลักการและทฤษฎีรองรับที่มั่นคงพอสมควรจึงได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในวงการวิจัยหลายสาขาวิชา

ชาย โพรสิธา (2547: 104) ได้อธิบายว่า การวิจัยแบบสนทนากลุ่มมีลักษณะเด่นหลายประการ ดังนี้

1. การสนทนากลุ่มเป็นวิธีที่ช่วยให้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในเวลาอันสั้นและสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด

2. มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ในการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ และใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ

3. นักวิจัยสามารถเลือกใช้ตามต้องการ กล่าวคือ สามารถใช้เพื่อเสริมวิธีการวิจัยแบบอื่นๆ ก็ได้ (เช่น ใช้ก่อนหรือหลังการวิจัยแบบสำรวจ) หรือจะใช้การวิจัยที่มีความสมบูรณ์เบื้องต้นเสร็จในตัวเองก็ได้

4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ผ่านมาจากการเถียงโต้ตอบกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเองทำให้มั่นใจได้ในความถูกต้อง แม่นตรง ความน่าเชื่อถือและความหลากหลายของข้อมูล

5. พลวัตกลุ่มซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการสนทนาทำให้ข้อมูลที่ได้มี

ชีวิตชีวา

6. การสนทนากลุ่มเป็นวิธีที่ผู้ร่วมในวงสนทนารู้สึกมีอำนาจคือ สามารถดำเนินการสนทนาไปตามที่ตนเองอยากพูดอยากแสดงออกมาได้มากกว่าโดยไม่รู้สึกลัวว่า “ถูกกำกับ” มากนักเพราะอยู่ในกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติพื้นฐานบางประการคล้ายกัน (Homogeneous Group) ย่อมทำให้ผู้พูดรู้สึกมั่นใจในการพูดหรือการแสดงออกมากกว่า เรื่องนี้เป็นข้อเท็จจริงทางจิตวิทยากลุ่ม (Group Psychology) การอภิปรายโต้ตอบกันเอง ทำให้ผู้ร่วมสนทนาสามารถคุมทิศทางของการสนทนาได้มากกว่าการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ซึ่งนักวิจัยเป็นฝ่ายกำหนดเนื้อหาของการสนทนาเป็นส่วนสำคัญ

สรุปในการวิจัยผู้วิจัยได้เลือกใช้การสนทนากลุ่ม มี 9 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดปัญหาการวิจัยหรือประเด็นที่จะอภิปรายกลุ่ม 2) กำหนดกรอบการเลือกตัวอย่าง 3) กำหนดผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 4) สร้าง/ ทดสอบแนวคำตอบ 5) เลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ทรงคุณวุฒิ 6) จัดการสนทนากลุ่ม 7) จัดระเบียบข้อมูล 8) วิเคราะห์ข้อมูล 9) เขียนรายงาน

บริบทของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขึ้น ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีขอบข่ายภารกิจในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย 9 กลุ่ม 1 หน่วย
ดังนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มนโยบายและแผน
3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
5. กลุ่มบริหารงานบุคคล
6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
7. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
9. กลุ่มกฎหมายและคดี
10. หน่วยตรวจสอบภายใน

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนราชินูทิศ 2

ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41000 โทรศัพท์ 042-123173
โทรสาร 0-4212-3174 Website <https://sesa20.go.th>

ข้อมูลฐานทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จัดการศึกษามัธยมศึกษาครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุดรธานีทั้ง 20 อำเภอ 156 ตำบล 1,879 หมู่บ้าน 31 เทศบาล/ตำบล 149 องค์การบริหารส่วนตำบลและ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2561)

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้แปลงนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยได้เชื่อมโยงนโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ จุดเน้นให้ครอบคลุมงาน/โครงการกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญอันเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติเป็นผู้นำอาเซียนสู่มาตรฐานสากล

พันธกิจ (Mission)

1. จัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษามัธยมศึกษาให้ประชาชนวัยเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีคุณธรรมมีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาชาติ
3. ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นผู้ไปในอาเซียนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพระดับสากล

เป้าประสงค์ (Objective)

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติและพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำในอาเซียนและระดับสากล
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษาสอดคล้องกับแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด สู่ความเป็นผู้นำในอาเซียนและระดับสากล

กลยุทธ์

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล
2. ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงครอบคลุมและพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
แนวทางพัฒนาตามกลยุทธ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรส่งเสริม
ความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล

แนวทางพัฒนา

1. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระหลัก
2. เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการอ่าน เขียนภาษาไทย
3. สร้างเสริมศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศเพื่อรองรับการเป็นผู้นำอาเซียนสู่

มาตรฐานสากล

4. สนับสนุนส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนา
คุณภาพให้มีความเข้มแข็งทันสมัยคล่องตัวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สอดแทรกคุณธรรมนำความรู้และใช้
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การจัดทำหลักสูตรที่โตมาตรฐานการจัด
การศึกษาสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสู่การสร้างสรรค์ปรับกระบวนการทัศน์สอดแทรก
คุณธรรมจริยธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมนำความรู้ตาม
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมโดยเน้นลูกเสือเนตรนารี ยุว
กาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

6. สร้างเครือข่ายคุณธรรมบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ทองถิ่นให้เกิดความร่วมมือ
ร่วมคิด ร่วมทำด้วยความสมานฉันท์

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงครอบคลุมและพัฒนาผู้เรียนเต็มตาม
ศักยภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. รมรงค์ส่งเสริมเด็กวัยเรียนเขาศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาคัดกรองนักเรียน
รายบุคคลจำแนกประเภทเด็กเพื่อแก้ไขช่วยเหลือ

3. เด็กปกติเด็กพิการเด็กด้อยโอกาสและผู้พลาดโอกาสได้รับการศึกษาเต็มตาม ศักยภาพทุกคน

4. ผู้เรียนมีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเต็มตามศักยภาพ

5. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับการเล่าเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. ลดอัตราการออกกลางคัน

7. เพิ่มอัตราการเรียนต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

2. พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความมั่นคงใน

การประกอบวิชาชีพ

4. พัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสามารถปฏิบัติงานได้ตาม

มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้โตมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

2. นิเทศกำกับติดตามช่วยเหลือสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

3. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็งใช้หลักธรรมาภิบาล

เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

4. พัฒนาบุคลากรในเขตพื้นที่โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความ

พึงพอใจในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ตาราง 10 แสดงข้อมูลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามขนาด

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนครู
ขนาดเล็ก	6	88
ขนาดกลาง	35	849
ขนาดใหญ่	10	539
ขนาดใหญ่พิเศษ	12	1,608
รวม	63	3,084

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2562)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ลัดดา ผลวัฒน์ (2547: 123-128) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัศึกษาก่อนพัฒนากลุ่มเป้าหมายทุกแห่ง มีพฤติกรรมการบริหารอยู่ในระบบบริหารที่ 3 คือ ระบบปรึกษาหารือ หลังการพัฒนา กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการบริหารอยู่ในระบบที่ 4 คือระบบที่ให้กลุ่มมีส่วนร่วม และผลการบริหารโดยใช้คู่มือปฏิบัติในการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ใช้บริการในระดับมากถึงมากที่สุด ระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพ

ปิติชัย ต้นปิติ (2547: 149-152) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้านและพบตัวแปรจำนวน 12 ตัวแปร ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์การได้ร้อยละ 78 คือ 1) ระบบย่อยการจัดการ (การควบคุม) 2) ระบบย่อยการจัดการ (การนำ) 3) ระบบย่อย ร่วมมือจากชุมชน 7) ความสามารถของนักเรียน 8) ระบบย่อยโครงสร้าง 9) ความเพียงพอของวัสดุ อุปกรณ์ 10) ระบบย่อยจิตสังคม 11) ความสามารถของผู้บริหาร และ 12) ระบบย่อยเป้าหมาย

จามจุรี จำเมือง (2548: 145-147) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การปรับวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย การวางแผนปฏิบัติโรงเรียน การจัดสื่อเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้การพัฒนาการเรียนรู้ออกแบบพัฒนาการเรียนการสอน 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ประกอบด้วย การจัดการ การจัดระเบียบการปฏิบัติงานและการจัดทรัพยากร 4) ด้าน ชุมชน ประกอบด้วย การประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน การสนองความสนใจและความต้องการชุมชน การระดมทรัพยากรต่างๆ จากชุมชนมาใช้ประโยชน์ 5) ด้านคุณธรรมประกอบด้วย การปฏิบัติตามคุณธรรม ปฏิบัติอย่างยุติธรรม และปฏิบัติตามจริยธรรม 6) ด้านการพัฒนาสังคม ประกอบด้วย เข้าใจบริบทโรงเรียน การตอบสนองบริบทที่ชัดเจนและการนำศักยภาพจากบริบทมา พัฒนาโรงเรียน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2548: 150-153) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการนำองค์กรและการวางแผนกลยุทธ์ มีสาระสำคัญประกอบด้วยค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ มีเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพอย่างชัดเจน แสดงความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านระบบและกระบวนการมีสาระสำคัญประกอบด้วยค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ กระบวนการเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ระบบการดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีความสามารถที่โดดเด่น ด้านทรัพยากรบุคคลและทีมงาน มีสาระสำคัญประกอบด้วยค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ แผนพัฒนาบุคลากรแต่งตั้ง

คณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่ให้กับหัวหน้าทีมคุณภาพ ด้านการวิเคราะห์ การประเมินและการจัดการเรียนรู้มีสาระสำคัญประกอบด้วยค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ มีโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นระบบ ประเมินสภาพความต้องการพื้นฐานทั้งระบบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพความต้องการและของสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญประกอบด้วยค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สาระของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและท้องถิ่น ด้านผลลัพธ์ขององค์กรภารกิจ มีสาระสำคัญประกอบด้วยค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และเคารพในสิทธิผู้อื่นผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาค

สมชาย เทพแสง (2548: 138-140) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมประกอบด้วย 4 ปัจจัย เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพ 2) การบริหารเวลา 3) สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี 4) ประสบการณ์ในการบริหาร ปัจจัยด้านการบริหารเวลาส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการบริหารเวลา ปรากฏว่าการเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารเวลาและเทคโนโลยีในการบริหารเวลา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเวลา ประสบการณ์ในการบริหารส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพส่งผลทางตรงต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารและเมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญปรากฏว่า ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มุ่งคุณภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบสำคัญปรากฏว่าความพร้อมของสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี

สุรัตน์ ศรีตาเดช (2549: 193) ได้วิจัยการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญทางการบริหาร 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านระบบสังคม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ประการ ได้แก่ การปรับตัว การบรรลุวัตถุประสงค์ การบูรณาการ และการรักษาแบบแผน 2) องค์ประกอบด้านทักษะการบริหาร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 9 ประการ ได้แก่ ทักษะเชิงเทคนิค ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ ทักษะเชิงมนคติ ทักษะเชิงจริยธรรม ทักษะเชิงวิชาการ ทักษะเชิงเทคโนโลยี ทักษะเชิงการวิจจัย ทักษะเชิงการติดต่อสื่อสาร และทักษะเชิงการเมือง 3) องค์ประกอบด้านทักษะการบริหาร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การนำ การ

ประสานงาน การงบประมาณ และการควบคุม 4) องค์ประกอบด้านบทบาทการบริหาร ประกอบด้วย องค์ประกอบกลุ่มใหญ่ 3 ประการ โดยประกอบไปด้วยบทบาทย่อยได้ 13 ประการ ได้แก่ กลุ่มบทบาทเชิงสัมพันธ์บุคคล ประกอบด้วยบทบาทเป็นสัญลักษณ์ขององค์การบริหารเป็นผู้นำองค์กร บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ และบทบาทเป็นผู้สร้างทีมงานกลุ่มบทบาทเป็นผู้ประชาสัมพันธ์และบทบาทเป็นผู้นิเทศงาน กลุ่มบทบาทเชิงตัดสินใจ ประกอบด้วยบทบาทเป็นผู้ประกอบการ บทบาทเป็นผู้จัดสิ่งก่อกวน บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา บทบาทเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร และ บทบาทเป็นผู้เจรจาต่อรอง

อนงค์ พิษสิงห์ (2553: 207-214) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผล ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พบว่า สภาพการบริหารโดยทั่วไปของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีระดับผลการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และพบปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนใน 5 ด้าน ด้านสภาพแวดล้อมมีปัญหามากที่สุด เช่น สถานที่ตั้งโรงเรียนไม่เหมาะสม ใกล้โรงงาน อุตสาหกรรม มีป่ารก เป็นภูเขาสูง มีพื้นที่มากหรือน้อยเกินไป ขาดงบประมาณในการดูแลรักษา ด้านลักษณะครู เช่น ครูขาดขวัญกำลังใจ มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เช่น ครูอัตราจ้างและพนักงานราชการ ลาออกบ่อยเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น การสอบบรรจุเป็นข้าราชการหรือได้งานที่ดีมีความมั่นคงขึ้น รองลงมาคือ ปัญหาด้านลักษณะองค์การ สำหรับปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านลักษณะผู้เรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่มุ่งประสิทธิผล พบว่า มี 5 ด้าน ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและการนำนโยบายสู่การจัดการจัดการศึกษา ด้านลักษณะองค์การ ได้แก่ โครงสร้างการบริหารงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ด้านสภาพแวดล้อมโรงเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านลักษณะครู - บุคลากร ได้แก่ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้รับการพัฒนาในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้านลักษณะผู้เรียน ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตการวางแผนเชิงรุกในการรับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

จรรยา จับบัง (2554: 221-224) ได้วิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1) การพัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ ได้แก่ พัฒนาทักษะความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับครู โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในแต่ละปีอย่างเป็นระบบ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมเพียงพอและเป็นปัจจุบัน มีโครงสร้างการแบ่งงานรับผิดชอบอย่างชัดเจนและการมีการสร้างแรงจูงใจขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร 2) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การสร้างหรือผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนการบูรณาการการสอนโดยใช้แผนการสอนละชั้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาและการนิเทศ กำกับติดตามอย่างใกล้ชิด 3) การเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน ได้แก่ การหมุนเวียนการสอนตามความรู้ความสามารถและความถนัด การปรับปรุงสถานที่สภาพแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้แผนการสอนคละชั้น และมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่
 ครอบคลุมทุกด้าน 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ได้แก่ สร้างและ
 พัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษาและการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นวลฉวี ทานุกรม (2558: 110-111) การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่
 ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดระบบบริหาร
 และสารสนเทศ รองลงมา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ
 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
 จำแนกตาม ตำแหน่งและประสบการณ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 สภาพปัญหา
 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษา
 กำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษา สถานศึกษาไม่ได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมที่ได้วางแผนไว้
 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ทราบบทบาทหน้าที่
 ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา คอมพิวเตอร์ในสถานศึกษามีจำนวนไม่
 เพียงพอและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความล่าช้าซึ่งเป็นอุปสรรคด้านการติดสื่อสารกับหน่วยงาน
 ต่างๆ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม
 ต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่กำหนด ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีผลการ
 ตรวจสอบไม่ตรงกับความเป็นจริง ด้านการจัดให้มีการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาไม่มีการแต่งตั้ง
 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่า ด้านการกำหนด
 มาตรฐานการศึกษาควรกำหนดบทบาทหน้าที่แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมการประกัน
 คุณภาพในสถานศึกษาให้ชัดเจน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรกำหนด
 เกณฑ์หรือเป้าหมายความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อความเป็น
 เอกภาพ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ สถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บ
 ข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
 สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละโครงการ/กิจกรรมให้ชัดเจน ด้านการ
 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการปฏิบัติงานที่มี
 ประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน
 ของสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมิน
 คุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำแบบทดสอบออกประเมินนักเรียนทุก

ระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดทำรายงานประจำปี และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรนำผลการประเมินคุณภาพภายในและผลการประเมิน คุณภาพภายนอกมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อปรับปรุง แก้ไขและหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

รัตนา ชื่อสัตย์ (2559: 103-108) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 สภาพปัจจุบันการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 แนวทางการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ที่พึงประสงค์ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุป ได้ดังนี้ 2.1 การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) สถานศึกษาควรมีการ จัดประชุมวางแผน เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน 2) ควร แต่งตั้งคณะกรรมการ-กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ควรให้ คณะกรรมการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา 4) ควรมีการตรวจสอบและทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5) ควรมีการแจ้งให้บุคลากร ภายในสถานศึกษาได้รับทราบมาตรฐานของสถานศึกษาในการประชุมประจำเดือน 6) แจ้งให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องภายนอกทราบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยการทำความเข้าใจข่าวหรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุชุมชน 2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) ควรมี การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์โดยการใช้วิธี SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรค อย่างรอบด้านในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) ควรมีการศึกษาและ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา 3) ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธ กิจ เป้าหมาย และความสำเร็จไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 4) ควรมี การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ออกคำสั่ง แต่งตั้งบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา 6) โครงการหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาควรสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนมีการกำหนดแผนการใช้จ่าย งบประมาณและทรัพยากรให้เหมาะสมกับความสำคัญโครงการและกิจกรรมและสามารถนำไปสู่การ ปฏิบัติได้จริง 2.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

คือ 1) ควรจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) ควรมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบให้ชัดเจนและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ คลอบคลุม เป็นปัจจุบันสะดวกต่อการเข้าถึงและให้บริการ 4) ควรมีการจัดเก็บระบบสารสนเทศให้ครอบคลุมกับภารกิจในการบริหารสถานศึกษา 5) ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดระบบสารสนเทศโดยยึดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานในท้องถิ่น 6) ควรมีคณะกรรมการติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการรับผิดชอบและกรอกข้อมูลตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาทักษะด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ อย่างต่อเนื่อง 8) ควรจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 9) ควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ เช่น ข้อมูลพื้นฐานระดับห้องเรียน ข้อมูลพื้นฐานระดับสถานศึกษา เป็นต้น

2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน 2) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ควรให้คณะกรรมการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา 4) ควรมีการตรวจสอบและทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5) ควรมีการแจ้งให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้รับทราบมาตรฐานของสถานศึกษาในการประชุมประจำเดือน 6) แจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกทราบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยการทำความเข้าใจหรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุชุมชน

2.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในควรเป็น ดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2) สร้างเครื่องมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลในการตรวจสอบตามตัวชี้วัดของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผลการปฏิบัติงานของครูไว้ให้ชัดเจนและกำหนดผู้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในของโรงเรียน แต่งตั้งกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียน และควรมีการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 4) จัดทำคู่มือในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากร 5) สถานศึกษาควรจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่อที่ประชุมผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทุกฝ่ายจะได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาร่วมกัน วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของการดำเนินงาน และประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมสรุปผลในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้และวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อนำไปพัฒนา

2.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) ควรมีการอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ 2) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีผู้บริหารครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา รวมไปถึงผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ควรนำขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ของ Deming มาใช้กับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) ควรมีการจัดทำเครื่องมือ

ที่หลากหลาย เพื่อใช้เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างๆ เช่น ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านการบริหารจัดการ โดยให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรเน้นการประเมินจากสภาพจริง มากกว่าการตรวจจากหลักฐานเอกสารเพียงอย่างเดียว และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และพัฒนาเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพในการประเมินครั้งต่อไป 5) ควรนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาสรุปรวมและจัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป 6) ควรนำผลการประเมินคุณภาพภายในประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อการสนับสนุนรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครั้งต่อไป 2.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมรับรู้และนำข้อมูลที่รวบรวมในการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา 2) สถานศึกษาควรมีข้อมูลทุกด้านตามความเป็นจริง และมีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตลอดปีการศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่รายงานการประเมินตนเอง (SAR) 3) ควรรายงานการประเมินตนเองประจำปีต่อต้นสังกัดเผยแพร่รายงานประจำปีต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 4) ควรมีการจัดทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะตามปฏิทินแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) สถานศึกษาควรนำข้อมูลย้อนกลับไปใช้พัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการประจำปีในครั้งต่อไป 2.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ 1) ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา การศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) สถานศึกษาควรนำผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาหรือผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้วางแผนในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง โดยยึดกระบวนการดำเนินงานตามวงจร PDCA 3) ควรมีการประสานงานระหว่างกันด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น การสนทนาภายในกลุ่ม การจัดทำแผนปฏิบัติการประชุมสรุปงาน ใช้ระบบเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เป็นต้น 4) ให้ครูทุกคนมีแฟ้มสะสมผลงานของตนเองและจัดเก็บผลงานมีการจัดทำฐานข้อมูลสืบค้นของสถานศึกษา โดยมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน 5) ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติมีทิศทางอย่างชัดเจน 6) ผู้บริหารและครูควรสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพภายในให้เหมือนการทำงานปกติ และผู้บริหารควรสร้างขวัญกำลังใจให้ครูเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

กานต์สินี วาดวงศ์ (2560: 160-162) ได้พัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 3) พัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 3 ระยะ ระยะที่ 1 ประชากรและตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ระยะที่ 2 ผู้บริหาร 15 คน และครู จำนวน 205 คน เป็นตัวอย่าง โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งสุ่มจากประชากรที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 429 คน ใน

สถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาและสถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และระยะที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินแนวทางการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินสำหรับใช้ประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด 2) แบบสอบถามสำหรับใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน 3) แบบประเมินสำหรับใช้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบประกันคุณภาพภายใน มีจำนวน 8 องค์ประกอบ และ 32 ตัวชี้วัดดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การจัดทำมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การจัดทำมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) การจัดทำมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 1.2) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2) กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2.1) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.2) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2.4) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.5) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 2.6) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Hernandez (2002: 3639-A) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการคุณภาพทั้งองค์กรในด้านการศึกษา โดยการประยุกต์ใช้การบริหารงานแบบ T Q M ในโรงเรียนในรัฐเทกซัส ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักการของ T Q M เป็นการนำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงคุณภาพภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่าเป็นหลักการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และด้านการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เรื่องหลักการ TQM มาใช้พบว่า ผู้ปกครอง และชุมชน มีความพึงพอใจและเห็นด้วยในระดับมาก เป็นความท้าทายในการนำหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรมาใช้ สร้างวัฒนธรรมองค์กร และวิธีการเชิงระบบ ความเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

Kirk (2002: 2302-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนตามแนวทาง Baldrige ในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเทกซัส ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998-1999 พบว่า 1) โรงเรียน

ประณศศึกษาที่ประสบผลสำเร็จที่เป็นต้นแบบนั้น มีการบริหารจัดการคุณภาพตามแนวคิด Baldrige ด้านระบบวิธีการ 2) โรงเรียนในเขตชนบทยังไม่มีความพร้อมในการใช้เกณฑ์ Baldrige เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน 3) ระดับความขาดแคลนของโรงเรียนมีผลต่อการใช้เกณฑ์ Baldrige ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพโรงเรียน 4) โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 350 คน ไม่มีความพร้อมในการใช้เกณฑ์ Baldrige ซึ่งโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 350 คน มีความพร้อมมากกว่าและสามารถปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนได้ 5) การอบรมด้านการบริหารจัดการคุณภาพ ทั้งองค์กร (TQM) เป็นแนวทางที่โรงเรียนใช้ในการปรับปรุงคุณภาพองค์กรตามเกณฑ์ Baldrige 6) โรงเรียนประณศศึกษาที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ นำผลการประเมินประสิทธิภาพด้านคุณภาพนักเรียนเป็นข้อมูลในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความขับเคลื่อนสำหรับปรับวิธีเรียนและเปลี่ยนวิธีสอน การเทียบเคียง การตัดสินใจ และการวัดประสิทธิภาพของผู้เรียน

Lillis (2005: 152-A) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโรงเรียนประณศศึกษา โดยใช้รูปแบบการตรวจสอบคุณภาพ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพโรงเรียนประณศศึกษา และการใช้รูปแบบการตรวจสอบ โดยครูผู้สอนใช้รูปแบบการตรวจสอบคุณภาพ Malcolm Baldrige Total Quality Management (M B T Q M) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน คำถามของงานวิจัยนี้ ต้องการทราบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีพลังอำนาจในการปรับเปลี่ยนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน เพื่อความสำเร็จในปัจจุบันและอนาคตของโรงเรียนของเขาได้หรือไม่ มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ครูผู้สอนปรับปรุงคุณภาพการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนมีการนำกลยุทธ์ไปปรับปรุงคุณภาพการสอนได้อย่างไร โดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี (Case Study) โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตครูผู้สอนในชั้นเรียนที่โรงเรียนใช้กระบวนการ MBTQM ในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน ถ้ากระบวนการ MBTQM สามารถใช้ในการทำให้เกิดองค์การการเรียนรู้ของโรงเรียน และมีการเทียบเคียง ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ ผลการศึกษาพบว่าจากการที่โรงเรียนประณศศึกษาได้ยึดปรัชญา MBTQA มาปรับปรุงคุณภาพอย่างยาวนานทำให้โรงเรียนได้รู้จักอ่อนและจุดแข็งในการพัฒนาจนได้รับรางวัลแห่งคุณภาพ Malcolm Baldrige

Pragma (2004: 2797-A) ได้ศึกษา เรื่องการตัดสินใจกรณีศึกษา การบริหารจัดการคุณภาพทั้งองค์กร TQM ผู้วิจัยได้นำหลักการแนวคิดของ TQM ซึ่งเป็นหลักการบริหารที่ใช้ในวงการธุรกิจไปใช้ในการแก้ปัญหาในวงการศศึกษา จากการเก็บกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประณศศึกษา 3 โรงเรียน โดยมีการฝึกกอบรมด้านการบริหารแบบ TQM โดยมีอาชีพให้กับโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่าการจัดการคุณภาพทั้งองค์กรไม่สามารถนำเอาหลักการมาใช้ได้ทั้งหมด ควรนำเอามาเป็นบางส่วนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับระดับการศศึกษา เช่น ระดับประณศศึกษา โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนประเภทไฮสคูล

Hewitt (2009: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักการ TQM และความคาดหวังของลูกค้าในห้องเรียน การลดลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทำให้มีแนวโน้มการจัดการศศึกษาทางเลือกเพิ่มมากขึ้น จึงต้องจัดการประชุมเพื่อรับฟังความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าเพื่อสร้างความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการและความคาดหวังความพึงพอใจของลูกค้า คือความรู้ที่มีคุณค่าและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในการทำให้

การศึกษาเกิดคุณภาพ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครองโรงเรียนของรัฐมุ่งเน้น ด้านวิชาการและครูผู้สอนและหลักการสำคัญของ TQM มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการจัดชั้นเรียนในอเมริกา

Olson (2003: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยใช้หลักการบริหารจัดการคุณภาพ ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยใช้ เกณฑ์ Malcolm Baldrige National Quality Award เพื่อสร้างความเป็นเลิศ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตอบสนองของลูกค้ำในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ เกณฑ์ Malcolm Baldrige National Quality Award เอาไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การวิจัยที่ผ่านมาเคยใช้ เกณฑ์ Malcolm Baldrige National Quality Award ในวงการอุตสาหกรรม บริษัทขนาดใหญ่ การบริหารด้านสุขภาพ และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่งานวิจัยนี้มีจุดที่แตกต่างคือนำเอารูปแบบ Malcolm Baldrige ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า หลักการจัดการคุณภาพทั้งองค์การนำไปใช้ในการปรับปรุงในองค์กรขนาดเล็กได้ เช่น โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรมีการทำวิจัยมากขึ้น คือ โดยการนำเอาหลักการจัดการคุณภาพไปพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น

Grumdahl (2010: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อโรงเรียนใช้รูปแบบการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้การบริหารจัดการคุณภาพทั้งองค์การ (TQM) หลักการจัดการที่นำมา ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์และวัฒนธรรมโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิง ปริมาณและคุณภาพ พบว่า หลักการ TQM ประสบผลสำเร็จมากในการปฏิบัติจริงโดยเน้นที่การจัดระบบการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ครูใหญ่มีบทบาทสำคัญมาก ในการกำหนดบทบาท และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และความเป็นผู้นำร่วมกันในการปรับปรุงคุณภาพ การพัฒนาอาชีพ การให้ข้อมูลย้อนกลับในการตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพการสอน การปรับปรุงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือทำให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อรายได้โรงเรียนลดน้อยลง ผลการวิจัยครั้งนี้ การนำหลักการ TQM เช่นการวางแผนกลยุทธ์ และการปรับวัฒนธรรมโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จะต้องได้มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และ มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานำไปใช้ประโยชน์ใน

การวางแผนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไปในอนาคตและพัฒนาการทางการ
ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ให้บรรลุเป้าหมายอันจะส่งผลดีต่อประเทศชาติต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

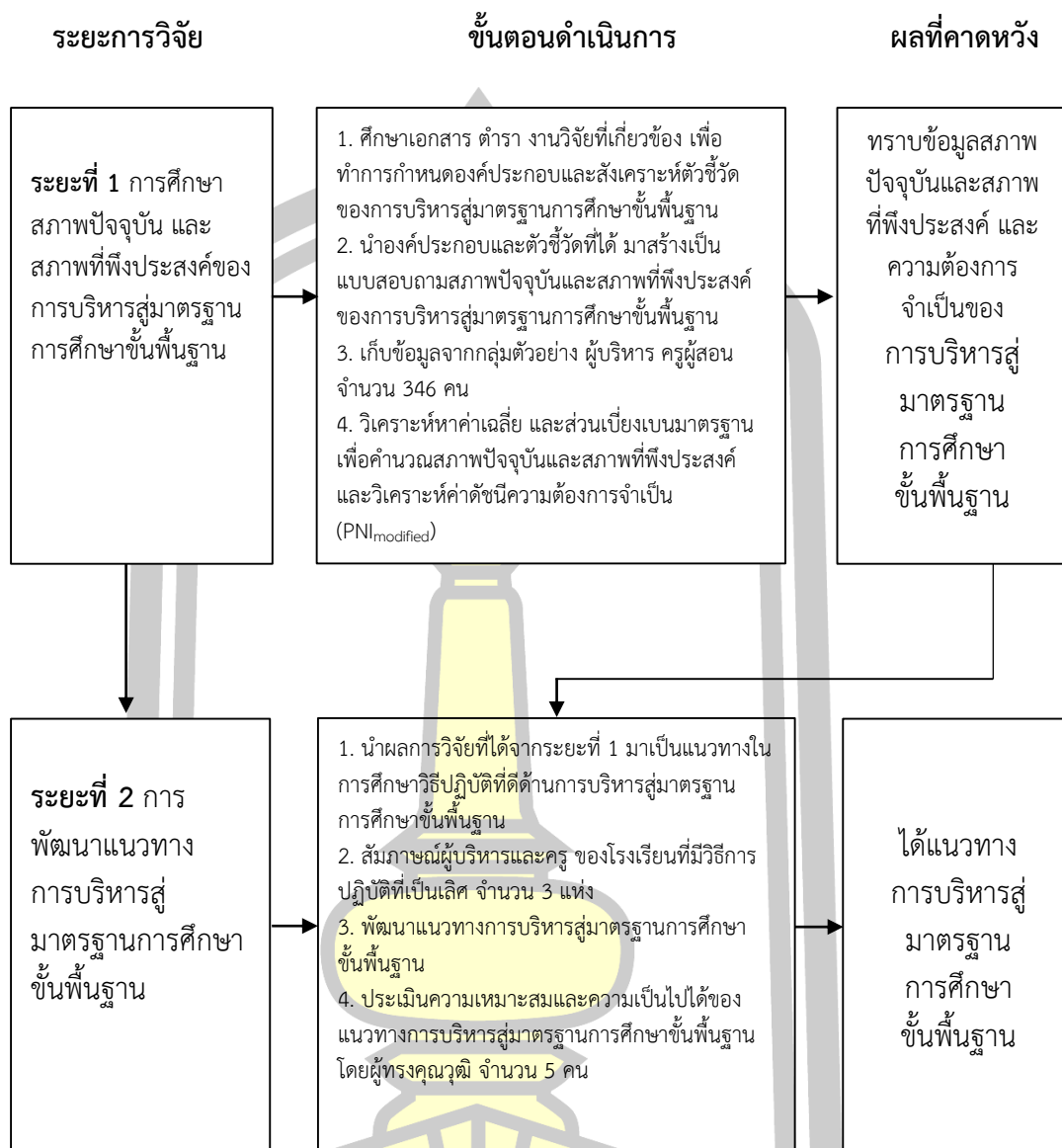
การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์ประกอบและสังเคราะห์ตัวชี้วัดการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้ มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. นำแบบสอบถามไป try out เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ แล้วทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 346 คน
4. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็นแนวในการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน
2. สัมภาษณ์วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ ที่มีวิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ 3 แห่ง
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 การศึกษาโรงเรียนต้นแบบและการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. นำแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะ สามารถนำเสนอได้ดังในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 10 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิธีดำเนินการวิจัย ดำเนินการตามลำดับดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้ มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 นำแบบสอบถามไป Try Out เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ แล้วทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 346 คน

1.4 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 จำนวนรวม 3,084 คน จากโรงเรียน จำนวน 63 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 27) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 จำแนกจำนวนประชากรออกตามขนาดโรงเรียน 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

2.2.2 คำนวณสัดส่วนของประชากรทั้งหมดตามขนาดโรงเรียนโดยใช้ร้อยละ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีสัดส่วนของจำนวนประชากรร้อยละ 2.85 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 27.53 โรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 17.48 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ร้อยละ 52.14 และนำร้อยละมาคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังในตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา (โรงเรียน)		จำนวนผู้บริหารและครู (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	6	2	88	10
ขนาดกลาง	35	19	849	95
ขนาดใหญ่	10	6	539	60
ขนาดใหญ่พิเศษ	12	7	1,608	181
รวม	63	34	3,084	346

2.2.3 จัดทำสลากรายชื่อโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน แล้วจับสลากชื่อโรงเรียนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างจนได้กลุ่มตัวอย่างครบ 34 โรงเรียน

2.2.4 คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนโรงเรียน เพื่อจัดเตรียมแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนละ 5 ฉบับ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนละ 5 ฉบับ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนละ 10 ฉบับ และโรงเรียนขนาดใหญ่ พิเศษ โรงเรียนละ 25-26 ฉบับ

2.2.5 ดำเนินการจัดเตรียมแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำการกำหนดองค์ประกอบ และสังเคราะห์ตัวชี้วัด และนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ออกแบบ และลงมือสร้างแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป จำนวน 2 ข้อคำถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพ และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
ระดับ 5 คะแนน	มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
ระดับ 4 คะแนน	มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์มาก
ระดับ 3 คะแนน	มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
ระดับ 2 คะแนน	มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์น้อย
ระดับ 1 คะแนน	มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามศัพท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะให้จัดรูปแบบการพิมพ์ แก้ไขคำผิด และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญได้ ผู้วิจัยจึงได้ปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา โดยผู้เชี่ยวชาญได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

3.5.1 สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาด้านการวัดผล การศึกษา การวิจัยทางการศึกษา หรือสาขาทางการศึกษาอื่นๆ หรือ

3.5.2 มีประสบการณ์ด้านการวิจัย การสร้าง การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล และ

3.5.3 ปฏิบัติงานในหน่วยงานด้านการศึกษา โดยมีประสบการณ์ในการบริหาร สถานศึกษาและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา อย่างน้อย 5 ปี ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีดังนี้

3.5.3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ วุฒิกการศึกษา กศ.ด. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งรองคณบดีคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.5.3.2 ว่าที่ ร.ต. มณฑิธร น้อยบุตดี วุฒิกการศึกษา ค.ม. สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

3.5.3.3 นายวิทยา บุราณ วุฒิกการศึกษา กศ.ม. สาขาวิชาการวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

3.5.3.4 นายวิเชียร ทูยเวียง วุฒิกการศึกษา กศ.ม. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ โรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา

3.5.3.5 นางดวงมณี วรรณสุทธิ์ สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา

ผลการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์ของ องค์ประกอบหลักในการวิจัย โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

ผลการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามและนิยามศัพท์ โดยคณะ ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

3.6 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์ฉบับทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ฉบับ นำไป ทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์ค่า อำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ตามสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 129) และคัดเลือกข้อที่เข้าเกณฑ์ นำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient; α) ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

3.6.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.336-0.884 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.925

3.6.2 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ระหว่าง 0.223-0.702 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.890

3.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการจากทางคณะศึกษาศาสตร์

4.2 ติดต่อประสานงานกับต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ไกลใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์ และประสานขอความร่วมมือไปยังธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ทำการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บรวบรวมและส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย โดยได้จัดเตรียมซองเอกสาร พร้อมจำหน่ายซองและติดแสตมป์ เพื่อให้ฝ่ายธุรการสะดวกในการส่งกลับคืนเรียบร้อยแล้ว โดยผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้ 302 ฉบับ (ร้อยละ 87.28)

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5.1.2 กำหนดรหัสการให้คะแนน และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ

5.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 72-73)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันหรือมีสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) และค่าความเชื่อมั่น (α)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิธีดำเนินการวิจัย ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารและครูของโรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน

1.2 สัมภาษณ์วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ ที่มีวิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ 3 แห่ง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาโรงเรียนต้นแบบและการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 นำแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในระยะที่ 2 มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 การศึกษาการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้เกี่ยวข้องจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน จากโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ดังนี้

2.1.1 เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสามอยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือ

2.1.2 เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินให้เป็นสถานศึกษาดีเด่น/โรงเรียนต้นแบบ/โรงเรียนในฝัน/โรงเรียนพระราชทาน หรือ

2.1.3 เป็นสถานศึกษาที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2561 สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 2) โรงเรียนชุมแพศึกษา และ 3) โรงเรียนบ้านไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

2.2 การประเมินแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ดังนี้

2.2.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นต้นไป สาขาวิชาด้านการวัดผล ประเมินผล การวิจัยการศึกษา การบริหารการศึกษา หรือสาขาทางด้านการศึกษาอื่นๆ

2.2.2 มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน หรือ การนิเทศการศึกษา ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป โดยมีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน มีดังนี้

2.2.2.1 ผศ.ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ วุฒิการศึกษา ค.ด. สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำแหน่งรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.2.2.2 ว่าที่ ร.ต. ดร.บรรจง มุลตรีแก้ว วุฒิการศึกษา ป.ด. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

2.2.2.3 ดร.พายุพงศ์ พายุหะ วุฒิการศึกษา กศ.ด. สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนขามแก่นนคร

2.2.2.4 ดร.ศรีนวล ศรีหริ่ง วุฒิการศึกษา กศ.ด. สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม

2.2.2.5 ดร.ชาติชาย กิ่งมิ่งแฮ วุฒิการศึกษา ป.ด. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอุดรพิชัยรัักษ์พิทยา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ แต่ละประเภท ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการบริหาร สู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และออกแบบสัมภาษณ์

3.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสร้างข้อคำถามการสัมภาษณ์ตามกรอบ แนวคิดการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเรียงลำดับประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ ตามลำดับความต้องการจำเป็นที่ได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในการวิจัยระยะที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

3.1.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามศัพท์ กรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์เสนอแนะให้ปรับปรุงรูปแบบในการพิมพ์โดยไม่ต้องเว้นช่องว่างสำหรับตอบ เพราะใช้ วิธีการบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยทำการปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม คณะผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบ และให้นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.1.6 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.1 นำร่างแนวทางที่ได้สร้างไว้ มาจัดทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยให้แนวทางแต่ละข้อ เป็นข้อคำถามของแบบประเมิน

3.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า และสร้างแบบประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ค่าน้ำหนักคะแนนของการประเมิน ดังนี้

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
ระดับ 5 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด
ระดับ 4 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้มาก
ระดับ 3 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้อันปานกลาง
ระดับ 2 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้น้อย
ระดับ 1 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

3.2.3 นำแบบประเมินแนวทาง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และรูปแบบของแบบประเมิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นชอบและให้นำเสนอคณะผู้เชี่ยวชาญได้

3.2.4 นำแบบประเมินแนวทางที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของแบบประเมิน คณะผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบ และให้นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.2.5 จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการจากทางคณะศึกษาศาสตร์

4.2 ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบเพื่อขอสัมภาษณ์ และประสานงานคณะผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจัดเตรียมข้อมูลให้พร้อมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.1.2 ข้อมูลที่ได้จากการประเมินแนวทาง

5.1.2.1 ตรวจสอบความถูกต้องของการตอบแบบประเมิน และจัดเรียงแบบประเมินให้สะดวกต่อการตรวจให้คะแนน

5.1.2.2 กำหนดรหัสการให้คะแนน และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 72-73)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	สภาพปัจจุบัน
I	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
PN _{I(modified)}	แทน	ความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 ผลการกำหนดองค์ประกอบและสังเคราะห์ตัวชี้วัดของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 ผลการศึกษารูปแบบที่ดี (Best Practices) ด้านการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ
 - 2.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง
 - 2.4 แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาและกำหนดองค์ประกอบและสังเคราะห์ที่ตัวชี้วัดของการบริหารสู่
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐาน และได้นำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ประการ มาเป็นองค์ประกอบของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และทำการสังเคราะห์ที่ตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	1. ครูสามารถวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด 2. ครูสามารถบอกสาระสำคัญที่กำหนดใน มาตรฐาน 3. ครูสามารถกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ 4. สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบ
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา ของสถานศึกษา	5. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและ เป้าหมายด้านต่าง ๆ 6. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงาน กิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา 7. สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่อย่าง ชัดเจน 8. ครูมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และแนว ทางการมีส่วนร่วม 9. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนพัฒนาการจัด การศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

ตาราง 12 (ต่อ)

องค์ประกอบ การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ตัวชี้วัด การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
	10. ครูมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 11. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนปฏิบัติการประจำปี ต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	12. ครูมีส่วนร่วมจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ 13. ครูมีส่วนร่วมกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ 14. ครูมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	15. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ 16. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด
5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	17. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 18. มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 19. สถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 20. ครูมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด
6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	21. ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา

ตาราง 12 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
	22. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม
7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา	23. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 24. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 25. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	26. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่ง 27. นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง 28. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

จากตาราง 12 สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียดปรากฏดังในตาราง 13-22

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 13 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน)	34	11.26
ครู	268	88.74
รวม	302	100.00
2. ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	10	3.31
ขนาดกลาง	88	29.14
ขนาดใหญ่	45	14.90
ขนาดใหญ่พิเศษ	159	52.65
รวม	302	100.00

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

ตาราง 14 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	2.75	0.96	ปานกลาง	4.08	1.03	มาก	0.483	4
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	2.70	0.98	ปานกลาง	4.34	0.94	มาก	0.606	1
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	3.04	1.20	ปานกลาง	4.39	0.94	มาก	0.444	5
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.64	0.94	ปานกลาง	4.21	1.08	มาก	0.593	2

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	2.92	1.09	ปานกลาง	4.35	0.86	มาก	0.490	3
6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.14	0.70	ปานกลาง	4.37	0.87	มาก	0.391	6
7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา	3.38	0.50	ปานกลาง	4.20	1.11	มาก	0.243	8
8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.26	1.04	ปานกลาง	4.25	0.99	มาก	0.302	7
โดยรวม	2.94	0.99	ปานกลาง	4.28	0.98	มาก	-	-

จากตาราง 14 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.606$) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.593$) และการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.490$) ตามลำดับ

ตาราง 15 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ครูสามารถวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด	3.03	0.18	ปานกลาง	4.19	0.77	มาก	0.380	3
2. ครูสามารถบอกสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน	2.95	0.86	ปานกลาง	3.75	1.31	มาก	0.269	4

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
3. ครูสามารถกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ	2.41	1.12	น้อย	3.93	1.11	มาก	0.632	2
4. สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	2.61	1.20	ปานกลาง	4.45	0.65	มาก	0.708	1
โดยรวม	2.75	0.96	ปานกลาง	4.08	1.03	มาก	0.483	-

จากตาราง 15 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($PNI_{(modified)}=0.708$) ครูสามารถกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ ($PNI_{(modified)}=0.632$) และครูสามารถวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด ($PNI_{(modified)}=0.380$) ตามลำดับ

ตาราง 16 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่าง ๆ	3.04	0.20	ปานกลาง	4.54	0.57	มากที่สุด	0.493	6
2. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	2.75	1.22	ปานกลาง	4.57	0.55	มากที่สุด	0.665	3

ตาราง 16 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
3. สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน	2.55	0.99	ปานกลาง	3.76	1.25	มาก	0.473	7
4. ครูมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม	2.44	1.09	น้อย	4.14	1.35	มาก	0.697	2
5. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ	2.88	0.76	ปานกลาง	4.50	0.62	มาก	0.563	4
6. ครูมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี	2.88	1.04	ปานกลาง	4.38	0.89	มาก	0.521	5
7. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ	2.39	1.01	น้อย	4.52	0.66	มากที่สุด	0.889	1
โดยรวม	2.70	0.98	ปานกลาง	4.34	0.94	มาก	0.606	-

จากตาราง 16 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ ($PNI_{(modified)}=0.889$) ครูมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม ($PNI_{(modified)}=0.697$) และครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.665$) ตามลำดับ

ตาราง 17 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
1. ครูมีส่วนร่วมจัด โครงสร้างหรือระบบการ บริหารของสถานศึกษาที่ เอื้อต่อการพัฒนาระบบ	3.06	1.39	ปาน กลาง	4.35	0.94	มาก	0.420	2
2. ครูมีส่วนร่วมกำหนด ผู้รับผิดชอบและจัดระบบ สารสนเทศ	3.11	1.33	ปาน กลาง	4.37	0.97	มาก	0.403	3
3. ครูมีส่วนร่วมในการ นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ประโยชน์ในการบริหารจัดการ การศึกษา	2.95	0.77	ปาน กลาง	4.47	0.92	มาก	0.512	1
โดยรวม	3.04	1.20	ปาน กลาง	4.39	0.94	มาก	0.444	-

จากตาราง 17 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ ครูมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการการศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.512$) ครูมีส่วนร่วมจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ ($PNI_{(modified)}=0.420$) และครูมีส่วนร่วมกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ ($PNI_{(modified)}=0.403$) ตามลำดับ

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 18 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้	2.69	1.04	ปานกลาง	3.95	1.15	มาก	0.468	2
2. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด	2.59	0.82	ปานกลาง	4.46	0.95	มาก	0.724	1
โดยรวม	2.64	0.94	ปานกลาง	4.21	1.08	มาก	0.593	-

จากตาราง 18 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นลำดับได้ดังนี้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ($PNI_{(modified)}=0.724$) และนำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ ($PNI_{(modified)}=0.468$) ตามลำดับ

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 19 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
1. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	2.97	1.18	ปานกลาง	4.57	0.55	มากที่สุด	0.538	2
2. มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	2.78	1.11	ปานกลาง	3.76	1.25	มาก	0.353	4
3. สถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา	2.99	0.97	ปานกลาง	4.54	0.57	มากที่สุด	0.517	3
4. ครูมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด	2.92	1.08	ปานกลาง	4.51	0.58	มากที่สุด	0.546	1
โดยรวม	2.92	1.09	ปานกลาง	4.35	0.86	มาก	0.490	-

จากตาราง 19 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ ครูมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด ($PNI_{(modified)}=0.546$) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.538$) และสถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา ($PNI_{(modified)}=0.517$)

ตาราง 20 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
1. ให้มีคณะกรรมการ ประเมินเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการประเมิน คุณภาพภายในการศึกษา	3.33	0.65	ปาน กลาง	4.47	0.69	มาก	0.345	2
2. ดำเนินการประเมิน คุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาโดยใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย และเหมาะสม	2.95	0.47	ปาน กลาง	4.26	1.02	มาก	0.442	1
โดยรวม	3.14	0.70	ปาน กลาง	4.37	0.87	มาก	0.391	-

จากตาราง 20 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับ ได้ดังนี้ ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและ เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ($PNI_{(modified)}=0.442$) และให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามี ส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.345$)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 21 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด	3.33	0.55	ปานกลาง	4.36	1.15	มาก	0.311	1
2. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ	3.48	0.49	ปานกลาง	4.18	1.10	มาก	0.201	3
3. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.34	0.46	ปานกลาง	4.07	1.06	มาก	0.220	2
โดยรวม	3.38	0.50	ปานกลาง	4.20	1.11	มาก	0.243	-

จากตาราง 21 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ($PNI_{(modified)}=0.311$) เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{(modified)}=0.220$) และนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ ($PNI_{(modified)}=0.201$)

ตาราง 22 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI (modified)	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่ง	3.25	1.28	ปานกลาง	4.22	1.06	มาก	0.300	2
2. นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง	3.13	0.80	ปานกลาง	4.56	1.02	มากที่สุด	0.458	1
3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา	3.41	0.96	ปานกลาง	3.96	0.30	มาก	0.160	3
โดยรวม	3.26	1.04	ปานกลาง	4.25	0.99	มาก	0.302	-

จากตาราง 22 พบว่า การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{(modified)}=0.458$) ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่ง ($PNI_{(modified)}=0.300$) และเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา ($PNI_{(modified)}=0.160$)

2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 2) โรงเรียนชุมแพศึกษา และ 3) โรงเรียนบ้านไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยผลการศึกษา สามารถนำเสนอตามองค์ประกอบ เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้

2.1.1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ ได้รับรางวัลการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ระดับ ScQA ประจำปี 2562 โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมีระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาใช้ระบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มบริหารงานวิชาการ มีโครงสร้างการบริหารงาน มีปฏิทินวิชาการ มีโครงการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการที่พัฒนาคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนบูรณาการเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำ Logbook การศึกษา ดูงาน การจัดติว O-NET การส่งเสริมนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะวิชาการอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนชุมแพศึกษา มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนชุมแพศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้แก่ แผนปฏิบัติการโรงเรียนชุมแพศึกษาสู่มาตรฐานสากล แผนปฏิบัติการโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษ เป็นต้น

โรงเรียนบ้านไผ่ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาของสถานศึกษา นโยบายการปฏิรูปการศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปตามแผนการศึกษาชาติ โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานตำแหน่ง ข้อมูลสารสนเทศมีความถูกต้องครบถ้วนทันสมัย นำไปประยุกต์ใช้ได้ ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่กระตุ้นผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...โรงเรียนเรามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มงานแยกย่อยจากแผนของสถานศึกษา...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนชุมแพศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้มีความละเอียดและชัดเจนในการปฏิบัติยิ่งขึ้น เช่น แผนปฏิบัติการโรงเรียนชุมแพศึกษาสู่มาตรฐานสากล แผนปฏิบัติการโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษ เป็นต้น...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนของเรามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาของสถานศึกษา นโยบายการปฏิรูปการศึกษา ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งระบุหลักการสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยแผนเกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของครูผู้สอน โดยมีทั้งแผนการพัฒนาโดยภาพรวม และแผนที่สร้างขึ้นเพื่อโครงการหรืองานพัฒนาผู้เรียนแบบย่อย

2.1.2 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาใช้ระบบการบริหารใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานของกลุ่มงานอย่างเป็นปัจจุบัน โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานกลุ่ม บริหารงานอย่างชัดเจน มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาใช้นวัตกรรมในการบริหารงาน เป็นวัฒนธรรมในการทำงานขององค์กร คือ K.P. MODEL ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จ

โรงเรียนชุมแพศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมแพศึกษา โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพแห่ง สพฐ. OBECQA คือ มีรูปแบบการบริหารจัดการเชิงระบบ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมยึดหลักธรรมาภิบาล ใช้เทคนิคการประชุมที่ถ่ายทอดกระบวนการบริหารจัดการหลากหลายรูปแบบ เช่น การประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมสมองการประชุมกลุ่ม การนำเสนอ การใช้นวัตกรรม Smart Model นอกจากนี้ โรงเรียนมีการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้ดำเนินการประมวลผลตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน

โรงเรียนบ้านไผ่ มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐาน โดยการดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามแผนการดำเนินงานประจำปีด้านการประกันคุณภาพภายใน ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3 ปีซ้อนหลังมีพัฒนาการตามลำดับ และผลการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากต้นสังกัด 3 ปีล่าสุด ระดับคุณภาพ ดีมาก ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...โรงเรียนมีการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยจัดระบบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียน เน้นใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และรายงานผลตามแผนปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนแพศึกษา โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพแห่ง สพฐ. OBECQA คือ มีรูปแบบการบริหารจัดการเชิงระบบ และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การนำแผนสู่การปฏิบัติ เริ่มจากการทำความเข้าใจเป้าหมาย และทุกคนต้องร่วมกันกำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมามีผลงานจากการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์ โดยผลการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากต้นสังกัด 3 ปีล่าสุด มีคุณภาพในระดับดีมาก...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบมีการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยสร้างความเข้าใจเป้าหมายของการปฏิบัติ และใช้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการบริหารจัดการด้วยกระบวนการด้านการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้

2.1.3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินมาพัฒนาตามศักยภาพของผู้เรียน

โรงเรียนชุมชนแพศึกษา โรงเรียน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการพัฒนาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมรับผิดชอบผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและเครือข่าย การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษามีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและรับผิดชอบ ต่อผลการจัดการศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา ที่เหมาะสมเป็นระบบและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาเชิงระบบโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

โรงเรียนบ้านไผ่ จัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคล และระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผล และนำผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษานั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โรงเรียนบ้านไผ่มีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม

ตรวจสอบระบบประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบทุกภาคการศึกษา โดยกำหนดวิธีการ เครื่องมือ และดำเนินการประเมินโดยผู้สอนทุกรายวิชา โดยผลการประเมินจะถูกนำกลับมาสะท้อนผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินมาพัฒนาตามศักยภาพของผู้เรียน...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการพัฒนาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาที่เหมาะสมเป็นระบบและต่อเนื่อง...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผล และนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาต่อไป...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิถีปฏิบัติที่ดีด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนต้นแบบมีการดำเนินการติดตามและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อสะท้อนผลสู่การพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.1.4 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดีสรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน โรงเรียนมีการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีการจัดโครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนชุมชนแพศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและกำหนดค่าเป้าหมายตามมาตรฐานสอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงของชุมชนสถานศึกษามีการกำหนดโครงการกิจกรรมต่างๆ รองรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนครอบคลุมทุกด้านเพื่อตอบสนองความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการส่งเสริมทั้งด้านการเรียนรู้สุขภาพกาย สุขภาพจิตสังคม ชุมชน มีแผนปฏิบัติการมีร่องรอยหลักฐานดำเนินงาน มีการติดตามวัดประเมินผู้เรียนครบถ้วน สมบูรณ์ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่ดีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปรากฏผลชัดเจนจากการได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับจังหวัดและระดับชาติ มากมาย

โรงเรียนบ้านไผ่ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสุขภาพ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา และผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานรักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจน เน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีการกำหนดเป็นนโยบายและวางโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนชุมชนแพศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และกำหนดค่าเป้าหมายตามมาตรฐานสอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงของชุมชนสถานศึกษา มีการกำหนดโครงการกิจกรรมต่างๆ รองรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนครอบคลุมทุกด้าน เพื่อตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการส่งเสริมทั้งด้านการเรียนรู้ สุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม ชุมชน มีแผนปฏิบัติการ มีร่องรอยหลักฐานดำเนินงาน มีการติดตามวัดประเมินผู้เรียนครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปรากฏผลชัดเจนจากการได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับจังหวัดและระดับชาติมากมาย...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านไผ่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา มีการกำหนดค่าเป้าหมาย เพื่อวัดและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และมีผลสำเร็จในการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2.1.5 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาใช้นวัตกรรมในการบริหารงาน เป็นวัฒนธรรมในการทำงานขององค์กร คือ K.P. MODEL ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จเป็นผลประจักษ์ให้ โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ผ่านการประเมินการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ระดับ ScQA ประจำปี 2562 ภูมิภาคตะวันออก เชียงเหนือ ณ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้บริหารได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC Awards) ประจำปีการศึกษา 2562 ประเภท ผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอนยอดเยี่ยม มัธยมศึกษาขนาดกลาง ระดับเหรียญทอง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ

โรงเรียนชุมแพศึกษา มีระบบบริหารโรงเรียนที่ดี มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณด้านบุคลากรและมีความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชมรมครูเก่า เครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานักเรียน ชุมชนผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาองค์กรครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความพร้อมที่จะพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังพบว่าสถานศึกษามีความโดดเด่นหลายด้าน เช่น ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้านกีฬา ด้านสถานักเรียน ควรมีการต่อยอดนำไปสู่ การพัฒนานวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดี คือ การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการด้านกีฬาเพื่อค้นหาอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคตต่อไป

โรงเรียนบ้านไผ่ มีการจัดโครงการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการตามศาสตร์พระราชา เช่น โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้แนวคิด “พัฒนาสู่สากลบนวิถีพอเพียง” โครงการนวัตกรรมจาก “ศาสตร์พระราชา” เพื่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่สากล โครงการกำกับ ติดตามและนิเทศงานบริหารทั้ง 4 งานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิด “ร่วมทางสร้างสรรค์” และโครงการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...การจัดระบบบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาใช้นวัตกรรมในการบริหารงาน เป็นวัฒนธรรมในการทำงานขององค์กร คือ K.P. MODEL ได้กำหนดนโยบายองค์กร ปรับโครงสร้างองค์กรให้รองรับการบริหารจัดการคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โรงเรียนชุมแพศึกษา มีระบบบริหารโรงเรียนที่ดี มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร มีการจัดการระบบสารสนเทศในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การนำเสนอเอกสารของโรงเรียนในรูปแบบ E Book ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน และมีการนำเสนอข้อมูลสถิติพื้นฐานของโรงเรียนผ่านทางเว็บไซต์เช่นกัน...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โรงเรียนบ้านไผ่ มีการจัดโครงการเพื่อบริหารจัดการองค์กรมมากมาย โดยเน้นการน้อมนำศาสตร์พระราชากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิถีปฏิบัติที่ดีด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โรงเรียนต้นแบบมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือนำมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน เน้นการพัฒนาคุณภาพ การใช้นวัตกรรมในการบริหาร โรงเรียนต้นแบบมีภาคีเครือข่ายที่ช่วยเสริมความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ได้แก่ ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ครูเก่า เป็นต้น โรงเรียนต้นแบบมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และนำเสนอผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนด้วยรูปแบบเอกสารที่ทันสมัยและน่าสนใจ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อนำเสนอได้เป็นอย่างดี

2.1.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา และจัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกปี

โรงเรียนชุมแพศึกษามีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผลการประเมินในปีการศึกษาล่าสุด พบว่า มาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนมีการประเมินอยู่ในระดับยอดเยี่ยม มาตรฐานกระบวนการบริหารและจัดการมีการประเมินอยู่ในระดับยอดเยี่ยม มาตรฐานกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการประเมินอยู่ในระดับยอดเยี่ยมและทั้ง 3 มาตรฐานบรรลุเป้าหมาย โดยสามารถสรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับยอดเยี่ยมและบรรลุเป้าหมาย

โรงเรียนบ้านไผ่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐาน โดยการดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีผลการดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายตามแผนการดำเนินงานประจำปี ด้านการประกันคุณภาพภายใน ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3 ปีซ้อนหลัง มีพัฒนาการตามลำดับ และผลการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากต้นสังกัด 3 ปีล่าสุด ระดับคุณภาพ ดีมาก ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา และจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่องทุกปี...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนชุมแพศึกษา มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผลการประเมินในปีการศึกษาล่าสุด พบว่า มีมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับยอดเยี่ยมและบรรลุเป้าหมาย...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียน มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐาน แลมีการยกระดับคุณภาพการศึกษา ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามแผนการดำเนินงานประจำปี ด้านการประกันคุณภาพภายใน ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3 ปีซ้อนหลัง มีพัฒนาการตามลำดับ...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบมีการพัฒนาคุณภาพเพื่อนำสู่สถานศึกษาที่ได้มาตรฐานเสมอ โดยทั้งสามแห่งมีผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง และมีการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพสม่ำเสมอทุกปี

2.1.7 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ มีโครงการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการที่พัฒนาคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแผนบูรณาการเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ Logbook การศึกษาดูงาน การจัดทำ O-NET การส่งเสริมนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะวิชาการอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนชุมแพศึกษามีการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อรักษามาตรฐานและเพื่อการพัฒนาสู่นวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดี ผู้เรียนมีความสนใจและมีความสามารถที่หลากหลายและครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งเห็นได้จากที่นักเรียนได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย สูงสุดระดับชาติและนานาชาติโดยสถานศึกษาให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี รวมทั้งได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียนมีเครือข่ายมากมาย ทั้งในระดับอำเภอจังหวัด และระดับประเทศถือเป็นจุดเด่นของสถานศึกษาซึ่งควรนำมาจัดระบบบริหารจัดการขยายผล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานด้านนี้ ให้กว้างขวางเป็นที่ประจักษ์ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหน่วยงานอื่นหรือพัฒนาไปสู่นวัตกรรมได้เป็นอย่างดีในทุกๆ ด้าน

โรงเรียนบ้านไผ่ ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลการจัดการศึกษา ที่ผ่านมา โดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ จากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินการจัดการศึกษา ตาม นโยบายการปฏิรูปการศึกษา และจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อ วางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย ปรับวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กลยุทธ์ ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติ การประจำปี ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษา พร้อมทั้งจัดหาทรัพยากร จัดสรรงบประมาณ มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาตาม แผนงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานและสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาวิชาการควบคู่กับการส่งเสริมด้านทักษะชีวิต เน้นผู้เรียน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาตามศักยภาพของตนเอง พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ สนับสนุนการอบรม เพิ่มความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญภายในโรงเรียน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ในด้านการใช้สื่อ ไอซีทีและแอปพลิเคชันใหม่ๆ เพื่อใช้ในการเรียน การสอน พร้อมจัดปัจจัยพื้นฐาน บุคลากร อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน และการ พัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาตามแผนงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ โดยมีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการ ดำเนินงาน โดยมีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างเหมาะสมและชัดเจน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ดังนี้

“...การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนเรามีโครงการพัฒนา คุณภาพงานวิชาการที่พัฒนาคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน เช่น โครงการอบรมเชิง ปฏิบัติการ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ Logbook การศึกษาดูงาน การจัดตัว และการส่ง นักเรียนเข้าแข่งขันทักษะสม้าเสมอ...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเรามีการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อรักษามาตรฐาน พัฒนา สุน่วัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดีอย่างสม้าเสมอ เราให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและ ภาคเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพให้มีมาตรฐานและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหน่วยงานอื่น...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเรามีการระดมความคิดเห็นของทุกส่วน เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติ งานประจำปีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา พร้อมทั้งจัดหาทรัพยากร จัดสรรงบประมาณ มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาตาม แผนงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า โรงเรียนต้นแบบมีการระดมความคิดและเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการขอความร่วมมือและเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

2.1.8 การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี

สรุป ได้ดังนี้

โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาข้อที่ 35 ไว้ว่า ครูทุกคน มีการจัดทำรายงานปฏิบัติงานประจำปี (SAR) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการพัฒนาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

โรงเรียนชุมแพศึกษามีการรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อประกอบการประเมินประสิทธิภาพ การดำเนินงานมีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลงานและความสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งยังมีการเผยแพร่ผลการประเมินประสิทธิภาพอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดให้ครูรายงานผลการปฏิบัติงานรายบุคคล ผลการปฏิบัติงานกิจกรรมผลการปฏิบัติงานกลุ่มสาระ กลุ่มงานและวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย จุดพัฒนา มีการเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานนั้น และเสนอต่อสาธารณชน จัดทำแผนพัฒนา วางเป้าหมายใหม่ เผยแพร่ผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผดุงระบบ โดยกลุ่มงาน แผนงานและประกันคุณภาพการศึกษา ได้เพิ่มกระบวนการรายงาน และขีดความสามารถของโรงเรียน คือ รายงานความก้าวหน้า ตามกลยุทธ์โดยใช้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รับผิดชอบในเล่มแผนปฏิบัติการประจำปี รายงานในช่วงสิ้นปีการศึกษาพร้อมชี้แจงเหตุผล ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข รายงานผลการดำเนินงานเปรียบเทียบเป้าหมายพร้อมชี้แจงสาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การประกันคุณภาพ เพื่อการประเมินผล นำสารสนเทศสื่อสารให้ทั่วทั้งสถานศึกษา ด้วยการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อความโปร่งใสและให้กลุ่มงาน นำเป็นข้อมูลในการควบคุม กำกับ และติดตามผลการดำเนินงาน

โรงเรียนบ้านไผ่ มีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ โรงเรียนได้ใช้เทคนิคการประชุมที่หลากหลายวิธี เช่น การประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมสมอง การประชุมกลุ่มเพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับผลการจัดการศึกษา สภาพปัญหา ความต้องการพัฒนา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษา และโรงเรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ดังนี้

“...โรงเรียนเรามีการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาทุกปี และได้กำหนดไว้ในมาตรฐานไว้ว่า ครูทุกคนมีการจัดทำรายงานปฏิบัติงานประจำปี (SAR) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้...”

(ผู้บริหาร, 12 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเรามีการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อประกอบการประเมินประสิทธิภาพ และมีการดำเนินงานมีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลงานและความสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นระบบ...”

(ผู้บริหาร, 13 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนบ้านไผ่มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกปี และในการจัดการเรียนการสอนมีระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาสม่ำเสมอ...”

(ผู้บริหาร, 14 พฤศจิกายน 2562: สัมภาษณ์)

สรุปผลการศึกษา วิธีปฏิบัติที่ดีด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 แห่ง มีการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดเป็นนโยบาย และเป็นมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานประจำปี มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลงานและความสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นระบบ

2.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อนำสู่การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนต้นแบบ ด้านการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์และเน้นประเด็นสำคัญเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น และได้นำเสนอตามลำดับขององค์ประกอบเดิม เนื่องจากสอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ออกแบบ พัฒนา และยกร่างแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังในตาราง 23

ตาราง 23 ยกร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัด	แนวทาง
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (4 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง)	
1. ครูสามารถวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด	1. (P) วางแผนจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมดำเนินการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำกำหนดการจัดทำ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. ครูสามารถบอกสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน	2. (D) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐาน

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	แนวทาง
<p>3. ครูสามารถกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ</p> <p>4. สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ</p>	<p>การศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานและศึกษา/สร้างตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา</p> <p>3. (D) มอบหมายทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดที่ได้เพิ่มเติมสมบูรณ์แล้ว เพื่อทำการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละตัวชี้วัด</p> <p>4. (C) ประชุมตรวจสอบมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่แต่ละฝ่ายกำหนด เพื่อปรับปรุง และเป็นมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา</p> <p>5. (A) จัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ทำการประกาศใช้ และนำสู่การจัดทำแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป</p>
<p>2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (7 ตัวชี้วัด 9 แนวทาง)</p>	
<p>5. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่าง ๆ</p> <p>6. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา</p> <p>7. สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน</p> <p>8. ครูมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม</p> <p>9. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p>	<p>6. (P) นำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา มาเป็นหลักในการวางแผนจัดทำแผน 2 ฉบับ คือ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>7. (P) พิจารณาระยะการดำเนินงานของแผนทั้ง 2 ฉบับ ในวงรอบ 1 ปีการศึกษา เพื่อกำหนดช่วงเวลาสำหรับจัดทำแผนทั้ง 2 ฉบับที่สอดคล้องกับช่วงเวลา/ระยะเวลาการดำเนินงาน</p> <p>8. (D) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา</p> <p>9. (D) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยแบ่งฝ่ายงานและกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ฝ่ายอำนวยการ</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	แนวทาง
<p>10. ครูมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>11. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p>	<p>ฝ่ายดำเนินงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น</p> <p>10.. (D) มอบหมายให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) จัดทำแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติการประจำปีตามมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแต่ละฝ่าย</p> <p>11. (D) รวบรวมแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติจากแต่ละฝ่าย และมอบหมายให้คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล (ตามคำสั่งแต่งตั้ง) ทำการวิเคราะห์แผนที่ได้จากแต่ละฝ่าย และรวบรวม จัดทำเป็นแผนของสถานศึกษา (ฉบับร่าง)</p> <p>12. (C) จัดส่งแผนฉบับร่างให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ตรวจสอบ โดยส่งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนให้สมบูรณ์ และ</p> <p>นัดหมายการประชุมเพื่อพิจารณาและลงมติเห็นชอบแผนทั้ง 2 (ผ่านความเห็นชอบตามมติของทุกคนในองค์กร)</p> <p>13. (C) นำเสนอแผนที่ผ่านความเห็นชอบแล้วแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณา ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบต่อไป</p> <p>14. (A) จัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และประกาศใช้ในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และติดตามตรวจสอบ และสะท้อนผลจากการใช้แผน เพื่อนำสู่การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ (3 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง)	
<p>12. ครูมีส่วนร่วมจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ</p> <p>13. ครูมีส่วนร่วมกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ</p>	<p>15. (P) ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ</p> <p>16. (P) คณะทำงานวางแผนการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยพิจารณาร่วมกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	แนวทาง
14. ครูมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา	<p>17. (D) สร้างหรือพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน และรองรับการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ซึ่งระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ และจัดทำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ</p> <p>18. (C) นำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ จัดส่งให้ทุกๆ ฝ่ายและทุกๆ กลุ่มสาระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ และเพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้ทำความเข้าใจและตรวจสอบระบบไปพร้อมกัน</p> <p>19. (A) จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ร่าง เอกสารระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อนำสู่การปรับปรุงระบบ ให้สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการนำใช้งานต่อไป</p>
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (2 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง)	
15. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้	20. (P) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และบันทึกกิจกรรมตามแผน 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ลงในปฏิทินการปฏิบัติงาน ระบุวิธีการ
16. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด	<p>ตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน</p> <p>21. (P) แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน กำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนและปฏิทิน</p> <p>22. (D) ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด</p> <p>23. (C) ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และบันทึกผล</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	แนวทาง
	<p>24. (A) พิจารณาผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานสำเร็จ เรียบร้อยแต่ละงานย่อย และหลังจากปฏิบัติงานสำเร็จ เรียบร้อยทั้งหมด และบันทึกผลการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค เพื่อสะท้อนผลนำไปสู่การปรับปรุงการ ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>
5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (4 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง)	
<p>17. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา</p> <p>18. มีการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาค เรียบนละ 1 ครั้ง</p> <p>19. สถานศึกษามีการรายงาน และนำผลการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาไปใช้ ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา</p> <p>20. ครูมีส่วนร่วมเตรียมการและ ให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจาก หน่วยงานต้นสังกัด</p>	<p>25. (P) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดช่วงเวลาการติดตามตรวจสอบคุณภาพอย่างน้อยภาค เรียบนละ 1 ครั้ง กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมาย หน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทาง การศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือใน ทุกกิจกรรม</p> <p>26. (D) สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ อย่างครบถ้วนตามจำนวนมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่สำหรับแต่ละงาน</p> <p>27. (D) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตาม แผน โดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย และบันทึกผลโดย ละเอียด</p> <p>28. (C) ตรวจสอบผลที่ได้บันทึก สรุปผลการติดตามตรวจสอบ คุณภาพ หลังจากสิ้นสุดการตรวจสอบ</p> <p>29. (A) ประชุมสรุปและสะท้อนผลการติดตามตรวจสอบ คุณภาพ ในประเด็นของผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ ควรส่งเสริม หรือแก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงาน ผลการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสม่ำเสมอทุกภาคเรียน</p>
6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (2 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง)	
<p>21. ให้มีคณะกรรมการประเมิน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ ประเมินคุณภาพภายใน การศึกษา</p> <p>22. ดำเนินการประเมินคุณภาพ ภายในตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายและ เหมาะสม</p>	<p>30. (P) จัดทำแผนการประเมินคุณภาพภายในกำหนด ผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์ อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม</p> <p>31. (P) จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการ ประเมินคุณภาพภายใน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่ หลากหลาย</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	แนวทาง
	<p>32. (D) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโดยทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ ตามที่ได้รับมอบหมาย และบันทึกผลการประเมินโดยละเอียด</p> <p>33. (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน เพิ่มเติมรายละเอียดให้ครบถ้วนสมบูรณ์และสรุปข้อมูลเพื่อเตรียมประชุมสรุปผลและเตรียมข้อมูลสำหรับจัดทำรายงานต่อไป</p> <p>34. (A) ประชุมสรุปผลการประเมินคุณภาพภายใน และสะท้อนผลการประเมิน และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา</p>
7. การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา (3 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง)	
<p>23. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด</p> <p>24. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p> <p>25. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>35. (P) จัดทำแผนการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในประจำปีของสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม</p> <p>36. (P) จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา</p> <p>37. (D) ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้ทำการประเมินและรวบรวมไว้มาวิเคราะห์และตรวจสอบกับการปฏิบัติในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องที่สุดเพื่อจัดทำรายงาน</p> <p>38. (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ และถูกต้อง</p> <p>39. (A) ประชุมสรุปผลการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้าย และสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อไป</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	แนวทาง
8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (3 ตัวชี้วัด 6 แนวทาง)	
26. ส่งเสริมแนวคิดเรื่อง	40. (P) ทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
การประกันคุณภาพการศึกษา	โดยกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบหลังจากจัดทำรายงาน
27. นำผลการประเมินคุณภาพ	การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจัดตั้ง
ภายในพัฒนาการบริหารอย่าง	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร
ต่อเนื่อง	เพื่อทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพ
28. เผยแพร่ผลการพัฒนา	41. (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน
คุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการ	ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่
พัฒนา	ต้องพัฒนาต่อเนื่องด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการ
	บริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการ
	สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้อง
	ปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นและรวบรวม
	จัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผล
	ความก้าวหน้าทุกภาคเรียน
	42. (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน
	ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่
	ต้องพัฒนาต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนเอง
	เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริม
	ให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกคนควรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง อย่างน้อย 1
	ประเด็น และประเด็นที่ต้องส่งเสริม อย่างน้อย 1 ประเด็น และ
	รวบรวมจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงาน
	ผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน
	43. (D) ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการพัฒนาตาม
	ประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริม และจัดทำ
	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเสนอต่อ
	คณะกรรมการ
	44. (C) คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการพัฒนาคุณภาพ
	อย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน และ
	ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงหรือส่งเสริมให้ดีขึ้นต่อไป
	45. (A) สรุปและสะท้อนผลการปฏิบัติด้านการพัฒนาคุณภาพ
	การศึกษาอย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูลทั้งหมดโดยละเอียด
	เพื่อจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

จากตาราง 23 สรุปได้ว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง

หลังจากที่ได้ ยกร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทาง เสนอต่อคณะผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทาง ปรากฏดังในตาราง 24-32

ตาราง 24 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	4.44	0.51	มาก	4.36	0.64	มาก
2.	การจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	4.36	0.61	มาก	4.27	0.62	มาก
3.	การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.48	0.59	มาก	4.28	0.61	มาก
4.	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.52	0.51	มาก ที่สุด	4.24	0.60	มาก
5.	การติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา	4.40	0.50	มาก	4.16	0.55	มาก
6.	การประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.56	0.51	มาก ที่สุด	4.08	0.49	มาก
7.	การจัดทำรายงานประจำปีของ สถานศึกษา	4.40	0.50	มาก	4.16	0.47	มาก
8.	การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง	4.37	0.49	มาก	3.90	0.66	มาก
โดยรวม		4.43	0.53	มาก	4.18	0.60	มาก

จากตาราง 24 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ลำดับที่	การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) วางแผนจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมดำเนินการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำกำหนดการจัดทำ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	(D) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานและศึกษา/สร้างตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.40	0.55	มาก	4.20	0.84	มาก
3.	(D) มอบหมายทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดที่ได้เพิ่มเติมสมบูรณ์แล้ว เพื่อทำการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละตัวชี้วัด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก

ตาราง 25 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.	(C) ประชุมตรวจสอบมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่แต่ละ ฝ่ายกำหนด เพื่อปรับปรุงเป็น มาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ของสถานศึกษา	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
5.	(A) จัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของ สถานศึกษา ทำการประกาศใช้ และนำสู่การ จัดทำแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงให้มี ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป	4.20	0.45	มาก	4.20	0.45	มาก
โดยรวม		4.44	0.51	มาก	4.36	0.64	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน
การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ใน
ระดับมาก

ตาราง 26 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง การบริหารสู่มาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) นำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่า เป้าหมายของสถานศึกษามาเป็น	4.20	0.84	มาก	4.00	0.71	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	หลักในการวางแผนจัดทำแผน 2 ฉบับ คือ 1) แผนพัฒนามาตรฐาน การศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของ สถานศึกษา						
2.	(P) พิจารณาระยะการดำเนินงาน ของแผนทั้ง 2 ฉบับ ในวงรอบ 1 ปี การศึกษา เพื่อกำหนดช่วงเวลา สำหรับจัดทำแผนทั้ง 2 ฉบับที่ สอดคล้องกับช่วงเวลา/ระยะเวลา การดำเนินงาน	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.	(D) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษา สู่มาตรฐานการศึกษา	4.40	0.89	มาก	4.20	1.10	มาก
4.	(D) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่ มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา และ 2) แผนการ ปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยแบ่งฝ่ายงานและกำหนดหน้าที่ อย่างชัดเจน เช่น ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายดำเนินงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น	4.20	0.45	มาก	3.80	0.45	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5.	(D) มอบหมายให้ทุกฝ่าย (ฝ่าย บริหารวิชาการ ฝ่ายบริหาร งบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) จัดทำ แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และ แผนการปฏิบัติการประจำปีตาม มาตรฐานการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละฝ่าย	4.00	0.71	มาก	4.20	0.45	มาก
6.	(D) รวบรวมแผนพัฒนามาตรฐาน การศึกษา และแผนการปฏิบัติจาก แต่ละฝ่าย และมอบหมายให้ คณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบและ วิเคราะห์ข้อมูล (ตามคำสั่งแต่งตั้ง) ทำการวิเคราะห์แผนที่ได้จาก แต่ละฝ่าย และรวบรวม จัดทำเป็น แผนของสถานศึกษา (ฉบับร่าง)	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
7.	(C) จัดส่งแผนฉบับร่างให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบ ประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ตรวจสอบ โดยส่งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุงพัฒนาแผนให้สมบูรณ์ และ นัดหมายการประชุมเพื่อพิจารณา และลงมติเห็นชอบแผนทั้ง 2 (ผ่าน ความเห็นชอบตามมติของทุกคนใน องค์กร)	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มาก ที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8.	(C) นำเสนอแผนที่ผ่านความเห็นชอบแล้วแก่คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณา ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบต่อไป	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
9.	(A) จัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และประกาศใช้ในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และติดตามตรวจสอบ และสะท้อนผลจากการใช้แผน เพื่อนำสู่การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม		4.36	0.61	มาก	4.27	0.62	มาก

จากตาราง 26 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 27 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก

ตาราง 27 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2.	(P) คณะทำงานวางแผนการพัฒนา ระบบบริหารและสารสนเทศ โดย พิจารณาร่วมกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย 1) แผนพัฒนา มาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.	(D) สร้างหรือพัฒนาระบบบริหาร และสารสนเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับ การดำเนินงานตามแผน และรองรับ การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม มาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ซึ่งระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูล ย้อนกลับ และจัดทำ ร่าง เอกสาร คู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ	4.40	0.89	มาก	4.00	0.71	มาก
4.	(C) นำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบ บริหารและสารสนเทศ จัดส่งให้ทุกๆ ฝ่ายและทุกๆ กลุ่มสาระ เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหาร และสารสนเทศ และเพื่อให้ทุกคนใน องค์กรได้ทำความเข้าใจและ ตรวจสอบระบบไปพร้อมกัน	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.84	มาก

ตาราง 27 (ต่อ)

ลำดับที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5.	(A) จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ร่าง เอกสารระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อนำสู่การปรับปรุงระบบ ให้สมบูรณ์ และพร้อมสำหรับการนำใช้งานต่อไป	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม		4.48	0.59	มาก	4.28	0.61	มาก

จากตาราง 27 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 28 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ลำดับที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และบันทึกกิจกรรมตามแผน 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ลงในปฏิทินการปฏิบัติงาน ระบุวิธีการตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก

ตาราง 28 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2.	(P) แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน กำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกคนให้ความร่วมมือ และมีส่วน ร่วมในทุกกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ใน แผนและปฏิทิน	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.	(D) ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผน และปฏิทินการปฏิบัติงานตามที่ได้ กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบและ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้ กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิผลสูงสุด	4.80	0.45	มาก ที่สุด	4.00	0.71	มาก
4.	(C) ตรวจสอบ ประเมินผล การ ปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการ ปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และบันทึกผล	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.84	มาก
5.	(A) พิจารณาผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ ได้ปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อยแต่ละ งานย่อย และหลังจากปฏิบัติงาน สำเร็จเรียบร้อยทั้งหมด และบันทึก ผลการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค เพื่อสะท้อนผลนำไปสู่การ ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ต่อไป	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
โดยรวม		4.52	0.51	มาก ที่สุด	4.24	0.60	มาก

จากตาราง 28 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 29 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา กำหนดช่วงเวลา การติดตามตรวจสอบคุณภาพอย่าง น้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง กำหนด ผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและ มอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์ อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทาง การศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติ และให้ความร่วมมือใน ทุกกิจกรรม	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
2.	(D) สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพ อย่าง ครบถ้วนตามจำนวนมาตรฐานและ ตัวชี้วัดสำหรับแต่ละงาน	4.40	0.55	มาก	3.80	0.45	มาก
3.	(D) ดำเนินการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาตามแผน โดย คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย และบันทึกผลโดยละเอียด	4.20	0.45	มาก	4.00	0.00	มาก
4.	(C) ตรวจสอบผลที่ได้บันทึก สรุปผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพ หลังจากสิ้นสุดการตรวจสอบ	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.84	มาก

ตาราง 29 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5.	(A) ประชุมสรุปและสะท้อนผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพ ใน ประเด็นของผลสำเร็จ ปัญหา อุป สรรค และสิ่งที่ควรส่งเสริม หรือ แก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงาน ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาสม่ำเสมอทุกภาคเรียน	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.40	0.55	มาก
	โดยรวม	4.40	0.50	มาก	4.16	0.55	มาก

จากตาราง 29 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน
การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก

ตาราง 30 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ ประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) จัดทำแผนการประเมินคุณภาพ ภายใน กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำ คำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลาย ลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติ และให้ความร่วมมือใน ทุกกิจกรรม	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.40	0.55	มาก

ตาราง 30 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการ ประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2.	(P) จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ สำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพ ภายใน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ที่หลากหลาย	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.45	มาก
3.	(D) ดำเนินการประเมินคุณภาพ ภายในโดยทุกคนมีส่วนร่วมและให้ ความร่วมมือตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจเชิญคณะกรรมการประเมิน มามีส่วนร่วมตามความเหมาะสม และบันทึกผลการประเมินโดย ละเอียด	4.60	0.55	มาก ที่สุด	3.80	0.45	มาก
4.	(C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบผล การประเมินคุณภาพภายใน เพิ่มเติม รายละเอียดให้ครบถ้วนสมบูรณ์และ สรุปข้อมูลเพื่อเตรียมประชุมสรุปผล และเตรียมข้อมูลสำหรับจัดทำ รายงานต่อไป	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
5.	(A) ประชุมสรุปการประเมินคุณภาพ ภายในและสะท้อนผลการประเมิน และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับ จัดทำรายงานผลการประเมิน คุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น ประจำทุกปีการศึกษา	4.60	0.55	มาก ที่สุด	3.80	0.45	มาก
	โดยรวม	4.56	0.51	มาก ที่สุด	4.08	0.49	มาก

จากตาราง 30 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน
การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 31 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำ รายงานประจำปีของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) จัดทำแผนการจัดทำรายงานการ ประเมินคุณภาพภายในประจำปีของ สถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็น ลายลักษณ์อักษร ให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ และให้ความร่วมมือใน ทุกกิจกรรม	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
2.	(P) จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับใช้ในการจัดทำรายงาน การประเมินคุณภาพภายใน ของ สถานศึกษา	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.20	0.45	มาก
3.	(D) ดำเนินการจัดทำรายงาน การประเมินคุณภาพภายในของ สถานศึกษา โดยนำข้อมูลที่ ได้ทำการประเมินและรวบรวมไว้มา วิเคราะห์และตรวจสอบกับการ ปฏิบัติในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นปัจจุบันและถูกต้องที่สุดเพื่อ จัดทำรายงาน	4.20	0.45	มาก	4.00	0.00	มาก
4.	(C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบและ แก้ไขปรับปรุงรายงานการประเมิน คุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้มีรายละเอียดครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้อง	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.00	0.71	มาก

ตาราง 31 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำ รายงานประจำปีของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5.	(A) ประชุมสรุปผลการจัดทำรายงาน การประเมินคุณภาพภายในของ สถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องครั้งสุดท้าย และสะท้อนผล การปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุงการ จัดทำรายงานการประเมินคุณภาพ ภายในต่อไป	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
	โดยรวม	4.40	0.50	มาก	4.16	0.47	มาก

จากตาราง 31 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน
การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก

ตาราง 32 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	(P) ทำแผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนด ระยะเวลาในการตรวจสอบหลังจาก จัดทำรายงานการประเมินคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา และจัดตั้ง คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร	4.60	0.55	มาก ที่สุด	3.60	0.89	มาก

ตาราง 32 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	เพื่อทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบ การพัฒนาคุณภาพ						
2.	(D) มอบหมายให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผลการ ประเมินคุณภาพภายใน และ วิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนา ต่อเนื่องด้านคุณภาพผู้เรียน ด้าน กระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อ สรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และ ประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นและ รวบรวมจัดทำรายงานส่ง คณะกรรมการ โดยให้มีการรายงาน ผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน	4.40	0.55	มาก	3.80	0.45	มาก
3.	(D) มอบหมายให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผลการ ประเมินคุณภาพภายใน และ วิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนา ต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ของตนเอง เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้อง ส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกคนควรมี ประเด็นที่ต้องปรับปรุง อย่างน้อย 1 ประเด็น และประเด็นที่ต้องส่งเสริม อย่างน้อย 1 ประเด็น และรวบรวม จัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดย ให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุก ภาคเรียน	4.20	0.45	มาก	4.20	0.84	มาก

ตาราง 32 (ต่อ)

ลำดับ ที่	แนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ระดับความคิดเห็น					
		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.	(D) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามประเด็นที่ต้อง ปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริม และจัดทำรายงานผลการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เสนอต่อคณะกรรมการ และเผยแพร่ ผลการพัฒนาคุณภาพทางเว็บไซต์ และบอร์ดประชาสัมพันธ์	4.00	0.00	มาก	4.00	0.00	มาก
5.	(C) คณะกรรมการตรวจสอบรายงาน การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของ ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไป ปรับปรุงหรือส่งเสริมให้ดีขึ้นต่อไป	4.40	0.55	มาก	4.00	0.71	มาก
6.	(A) สรุปและสะท้อนผลการปฏิบัติ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูล ทั้งหมด โดยละเอียด และสะท้อนผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องต่อไป	4.60	0.55	มาก ที่สุด	3.80	0.84	มาก
โดยรวม		4.37	0.49	มาก	3.90	0.66	มาก

จากตาราง 32 พบว่า ร่าง แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก

คณะผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทำการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ
แนวทาง ให้ข้อเสนอแนะให้ผู้วิจัยทำการปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางให้มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัย
จึงได้ทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดการปรับปรุงตัวชี้วัด
และแนวทาง ดังในตาราง 33-40

ตาราง 33 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>4. สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ</p> <p>3. ครูสามารถกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ</p> <p>1. ครูสามารถวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด</p> <p>2. ครูสามารถบอกสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน</p>	<p>1. (P) วางแผนจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมดำเนินการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำกำหนดการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>2. (D) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานและศึกษา/สร้างตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา</p>
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ</p> <p>2. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร</p> <p>3. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด</p> <p>4. ทุกคนในองค์กรมีความรู้และเข้าใจสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐานการศึกษา</p>	<p>3. (D) มอบหมายทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดที่ได้เพิ่มเติมสมบูรณ์แล้ว เพื่อทำการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละตัวชี้วัด</p> <p>4. (C) ประชุมตรวจสอบมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่แต่ละฝ่ายกำหนด เพื่อปรับปรุงเป็นมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา</p> <p>5. (A) จัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ทำการประกาศใช้ และนำสู่การจัดทำแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป</p>

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 34 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>7. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p> <p>4. ครูมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม</p> <p>2. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา</p> <p>5. ครูมีส่วนร่วมเสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p> <p>6. ครูมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>1. ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่าง ๆ</p> <p>3. สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน</p>	<p>1. (P) นำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษามาเป็นหลักในการวางแผนจัดทำแผน 2 ฉบับ คือ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>2. (P) พิจารณาระยะการดำเนินงานของแผนทั้ง 2 ฉบับ ในวงรอบ 1 ปีการศึกษา เพื่อกำหนดช่วงเวลาสำหรับการจัดทำแผนทั้ง 2 ฉบับที่สอดคล้องกับช่วงเวลา/ระยะเวลาการดำเนินงาน</p> <p>3. (D) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา</p> <p>4. (D) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยแบ่งฝ่ายงานและกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายดำเนินงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป</p>
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเสนอแผนและกระบวนการจัดทำแผน</p> <p>2. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ</p> <p>3. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา</p> <p>4. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา</p> <p>5. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี</p>	<p>ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น</p> <p>5. (D) มอบหมายให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) จัดทำแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติการประจำปีตามมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแต่ละฝ่าย</p> <p>6. (D) รวบรวมแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติจากแต่ละฝ่าย และมอบหมายให้คณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล (ตามคำสั่งแต่งตั้ง) ทำการวิเคราะห์แผนที่ได้จากแต่ละฝ่าย และรวบรวม จัดทำเป็นแผนของสถานศึกษา (ฉบับร่าง)</p>

ตาราง 34 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p>6. วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ และเป้าหมายงานด้านต่างๆ เกิดจากการร่วมคิด ร่วมพิจารณาและลงมติเห็นชอบจากทุกคนในองค์กร</p> <p>7. สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของทุกคนอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร</p>	<p>7. (C) จัดส่งแผนฉบับร่างให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ตรวจสอบ โดยส่งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนให้สมบูรณ์ และนัดหมายการประชุมเพื่อพิจารณาและลงมติเห็นชอบแผนทั้ง 2 (ผ่านความเห็นชอบตามมติของทุกคนในองค์กร)</p> <p>8. (C) นำเสนอแผนที่ผ่านความเห็นชอบแล้วแก่ คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณา ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบต่อไป</p> <p>9. (A) จัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และประกาศใช้ในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และติดตามตรวจสอบ และสะท้อนผลจากการใช้แผน เพื่อนำสู่การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>

ตาราง 35 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>3. ครูมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>1. ครูมีส่วนร่วมจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ</p> <p>2. ครูมีส่วนร่วมกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ</p>	<p>1. (P) ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ</p> <p>2. (P) คณะทำงานวางแผนการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยพิจารณาร่วมกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p>

ตาราง 35 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการนำระบบบริหารและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>2. ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการจัดโครงสร้างองค์กร และการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ</p> <p>3. ระบบบริหารและสารสนเทศผ่านการตรวจสอบ พิจารณา และลงมติเห็นชอบให้ใช้ในองค์กร จากทุกคนในองค์กร</p>	<p>3. (D) สร้างหรือพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน และรองรับการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ซึ่งระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ และจัดทำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ</p> <p>4. (C) นำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ จัดส่งให้ทุกๆ ฝ่ายและทุกๆ กลุ่มสาระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ และเพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้ทำความเข้าใจและตรวจสอบระบบไปพร้อมกัน</p> <p>5. (A) จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ร่าง เอกสารระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อนำสู่การปรับปรุงระบบให้สมบูรณ์ และพร้อมสำหรับการนำใช้งานต่อไป</p>

ตาราง 36 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>2. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด</p> <p>1. นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้</p>	<p>1. (P) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และบันทึกกิจกรรมตามแผน 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ลงในปฏิทินการปฏิบัติงาน ระบุวิธีการตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน</p> <p>2. (P) แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน กำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนและปฏิทิน</p>
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนด</p>	

ตาราง 36 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p>อย่างเคร่งครัด เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา</p> <p>2. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในแผนและปฏิทิน</p>	<p>3. (D) ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทิน การปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด</p> <p>4. (C) ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และบันทึกผล</p> <p>5. (A) พิจารณาผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อยแต่ละงานย่อย และหลังจากปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อยทั้งหมด และบันทึกผลการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค เพื่อสะท้อนผลนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p>

ตาราง 37 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>5.4 ครูมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด</p> <p>5.1 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา</p> <p>5.3 สถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา</p> <p>5.2 มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>	<p>1. (P) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดช่วงเวลาการติดตามตรวจสอบคุณภาพอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม</p> <p>2. (D) สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ อย่างครบถ้วนตามจำนวนมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สำหรับแต่ละงาน</p> <p>3. (D) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามแผน โดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย และบันทึกผลโดยละเอียด</p> <p>4. (C) ตรวจสอบผลที่ได้บันทึก สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ หลังจากสิ้นสุดการตรวจสอบ</p>

ตาราง 37 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด</p> <p>2. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>3. สถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา</p> <p>4. มีกระบวนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>	<p>5. (A) ประชุมสรุปและสะท้อนผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ในประเด็นของผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรส่งเสริม หรือแก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษามำเสมอทุกภาคเรียน</p>

ตาราง 38 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>2. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม</p> <p>1. ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา</p>	<p>1. (P) จัดทำแผนการประเมินคุณภาพภายในกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม</p> <p>2. (P) จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพภายใน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย</p> <p>3. (D) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโดยทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ ตามที่ได้รับมอบหมายโดยอาจเชิญคณะกรรมการประเมินนามีส่วนร่วมตามความเหมาะสม และบันทึกผลการประเมินโดยละเอียด</p>

ตาราง 38 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม</p> <p>2. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายใน และอาจเชิญคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในตามความเหมาะสม</p>	<p>4. (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน เพิ่มเติมรายละเอียดให้ครบถ้วนสมบูรณ์และสรุปข้อมูลเพื่อเตรียมประชุมสรุปผลและเตรียมข้อมูลสำหรับจัดทำรายงานต่อไป</p> <p>5. (A) ประชุมสรุปการประเมินคุณภาพภายในและสะท้อนผลการประเมิน และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา</p>

ตาราง 39 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>1. สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด</p> <p>3. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2. นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p>	<p>1. (P) จัดทำแผนการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในประจำปีของสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบจัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม</p> <p>2. (P) จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา</p> <p>3. (D) ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้ทำการประเมินและรวบรวมไว้มาวิเคราะห์และตรวจสอบกับการปฏิบัติในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องที่สุดเพื่อจัดทำรายงาน</p> <p>4. (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ และถูกต้อง</p>
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการสรุปและจัดทำรายงานประจำปีและ/หรือรายงานประเมินคุณภาพภายในตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด</p>	

ตาราง 39 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p>2. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดทำรายงานประจำปี และการนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ</p> <p>3. มีการเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>5. (A) ประชุมสรุปผลการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้าย และสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อไป</p>

ตาราง 40 การปรับปรุงตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
<p><u>ตัวชี้วัดเดิม</u></p> <p>2. นำผลการประเมินคุณภาพภายในพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่อง</p> <p>1. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา</p>	<p>1. (P) ทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบหลังจากจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสายลักษณะอักษร เพื่อทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพ</p> <p>2. (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นและรวบรวมจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน</p> <p>3. (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน วิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกคนควรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง อย่างน้อย 1 ประเด็น และประเด็นที่ต้องส่งเสริม</p>
<p><u>ตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่</u></p> <p>1. นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>2. ส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้พัฒนาในประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น</p>	

ตาราง 40 (ต่อ)

ตัวชี้วัด (นำเสนอตามลำดับ PNI)	แนวทาง
3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา	<p>อย่างน้อย 1 ประเด็น และรวบรวมจัดทำรายงานส่ง คณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้า ทุกภาคเรียน</p> <p>4. (D) ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการพัฒนา ตามประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริม และจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเสนอต่อคณะกรรมการ และเผยแพร่ผลการ พัฒนาคุณภาพทางเว็บไซต์และบอร์ดประชาสัมพันธ์</p> <p>5. (C) คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการพัฒนา คุณภาพอย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกคน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงหรือส่งเสริม ให้ดีขึ้นต่อไป</p> <p>6. (A) สรุปและสะท้อนผลการปฏิบัติด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูลทั้งหมด โดยละเอียด และสะท้อนผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องต่อไป</p>

2.4 แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง ดังนี้

2.4.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.4.1.1 ตัวชี้วัด

- 1) สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 2) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของ องค์กร
- 3) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด
- 4) ทุกคนในองค์กรมีความรู้และเข้าใจสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน การศึกษา

2.4.1.2 แนวทาง

1) (P) วางแผนจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรม ดำเนินการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำกำหนดการจัดทำ มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา

2) (D) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้าย ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานและศึกษา/สร้างตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3) (D) มอบหมายทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดที่ได้เพิ่มเติมสมบูรณ์แล้ว เพื่อทำการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละตัวชี้วัด

4) (C) ประชุมตรวจสอบมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่แต่ละฝ่ายกำหนด เพื่อปรับปรุงเป็นมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา

5) (A) จัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ทำการประกาศใช้และนำสู่การจัดทำแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

2.4.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.4.2.1 ตัวชี้วัด

- 1) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเสนอแผนและกระบวนการจัดทำแผน
- 2) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 3) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา
- 4) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 5) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
- 6) วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์และเป้าหมายงานด้านต่างๆ เกิดจากการร่วมคิด ร่วมพิจารณาและลงมติเห็นชอบจากทุกคนในองค์กร
- 7) สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

2.4.2.2 แนวทาง

- 1) (P) นำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษามาเป็นหลักในการวางแผนจัดทำแผน 2 ฉบับ คือ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 2) (P) พิจารณาระยะการดำเนินงานของแผนทั้ง 2 ฉบับ ในวงรอบ 1 ปีการศึกษา เพื่อกำหนดช่วงเวลาสำหรับจัดทำแผนทั้ง 2 ฉบับที่สอดคล้องกับช่วงเวลา/ระยะเวลาการดำเนินงาน
- 3) (D) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา
- 4) (D) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยแบ่งฝ่ายงานและกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายดำเนินงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป

ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

5) (D) มอบหมายให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) จัดทำแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติการประจำปีตามมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแต่ละฝ่าย

6) (D) รวบรวมแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติจากแต่ละฝ่าย และมอบหมายให้คณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล (ตามคำสั่งแต่งตั้ง) ทำการวิเคราะห์แผนที่ได้จากแต่ละฝ่าย และรวบรวม จัดทำเป็นแผนของสถานศึกษา (ฉบับร่าง)

7) (C) จัดส่งแผนฉบับร่างให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ตรวจสอบ โดยส่งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนให้สมบูรณ์ และนัดหมายการประชุมเพื่อพิจารณาและลงมติเห็นชอบแผนทั้ง 2 (ผ่านความเห็นชอบตามมติของทุกคนในองค์กร)

8) (C) นำเสนอแผนที่ผ่านความเห็นชอบแล้วแก่คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณา ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบต่อไป

9) (A) จัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และประกาศใช้ในสถานศึกษา อย่างทั่วถึง และติดตามตรวจสอบ และสะท้อนผลจากการใช้แผน เพื่อนำสู่การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.4.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.4.3.1 ตัวชี้วัด

1) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการนำระบบบริหารและสารสนเทศไปใช้ ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา

2) ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการจัดโครงสร้างองค์กร และการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ

3) ระบบบริหารและสารสนเทศผ่านการตรวจสอบ พิจารณา และลงมติเห็นชอบให้ใช้ในองค์กร จากทุกคนในองค์กร

2.4.3.2 แนวทาง

1) (P) ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ

2) (P) คณะทำงานวางแผนการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยพิจารณาร่วมกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3) (D) สร้างหรือพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน และรองรับการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ซึ่งระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ และจัดทำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ

4) (C) นำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ จัดส่งให้ทุกๆ ฝ่าย และทุกๆ กลุ่มสาระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ และเพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้ทำความเข้าใจและตรวจสอบระบบไปพร้อมกัน

5) (A) จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ร่าง เอกสารระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อนำสู่การปรับปรุงระบบ ให้สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการนำใช้งานต่อไป

2.4.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.4.4.1 ตัวชี้วัด

1) ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในแผนและปฏิทิน

2.4.4.2 แนวทาง

1) (P) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และบันทึกกิจกรรมตามแผน 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ลงในปฏิทินการปฏิบัติงาน ระบุวิธีการตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

2) (P) แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน กำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนและปฏิทิน

3) (D) ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

4) (C) ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทิน การปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และบันทึกผล

5) (A) พิจารณาผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อยแต่ละงานย่อย และหลังจากปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อยทั้งหมด และบันทึกผลการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค เพื่อสะท้อนผลนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.4.5 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.4.5.1 ตัวชี้วัด

1) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

2) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

3) สถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

4) มีกระบวนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ

1 ครั้ง

2.4.5.2 แนวทาง

1) (P) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดช่วงเวลา การติดตามตรวจสอบคุณภาพอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและ มอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม

2) (D) สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ อย่างครบถ้วน ตามจำนวนมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สำหรับแต่ละงาน

3) (D) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามแผน โดย คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย และบันทึกผลโดยละเอียด

4) (C) ตรวจสอบผลที่ได้บันทึก สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ หลังจากสิ้นสุดการตรวจสอบ

5) (A) ประชุมสรุปและสะท้อนผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ในประเด็น ของผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรส่งเสริม หรือแก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงาน ผลการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสม่ำเสมอทุกภาคเรียน

2.4.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.4.6.1 ตัวชี้วัด

1) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

2) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายใน และอาจเชิญ คณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในตามความเหมาะสม

2.4.6.2 แนวทาง

1) (P) จัดทำแผนการประเมินคุณภาพภายในกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่ง และมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกคนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม

2) (P) จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพ ภายใน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

3) (D) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโดยทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความ ร่วมมือ ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจเชิญคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมตามความเหมาะสม และบันทึกผลการประเมินโดยละเอียด

4) (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน เพิ่มเติม รายละเอียดให้ครบถ้วนสมบูรณ์และสรุปข้อมูลเพื่อเตรียมประชุมสรุปผลและเตรียมข้อมูลสำหรับ จัดทำรายงานต่อไป

5) (A) ประชุมสรุปการประเมินคุณภาพภายในและสะท้อนผลการประเมิน และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น ประจำทุกปีการศึกษา

2.4.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

2.4.7.1 ตัวชี้วัด

- 1) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการสรุปและจัดทำรายงานประจำปีและ/หรือรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด
- 2) ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดทำรายงานประจำปี และการนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ
- 3) มีการเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4.7.2 แนวทาง

- 1) (P) จัดทำแผนการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในประจำปีของสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม
- 2) (P) จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา
- 3) (D) ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้ทำการประเมินและรวบรวมไว้มาวิเคราะห์และตรวจสอบกับการปฏิบัติในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องที่สุดเพื่อจัดทำรายงาน
- 4) (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ และถูกต้อง
- 5) (A) ประชุมสรุปผลการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้าย และสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อไป

2.4.8 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4.8.1 ตัวชี้วัด

- 1) นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 2) ส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้พัฒนาในประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น
- 3) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2.4.8.2 แนวทาง

- 1) (P) ทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบหลังจากจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพ
- 2) (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผล

การประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นและรวบรวมจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน

3) (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกคนควรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง อย่างน้อย 1 ประเด็น และประเด็นที่ต้องส่งเสริม อย่างน้อย 1 ประเด็น และรวบรวมจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน

4) (D) ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการพัฒนาตามประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริม และจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเสนอต่อคณะกรรมการ และเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพทางเว็บไซต์และบอร์ดประชาสัมพันธ์

5) (C) คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงหรือส่งเสริมให้ดีขึ้นต่อไป

6) (A) สรุปและสะท้อนผลการปฏิบัติด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูลทั้งหมดโดยละเอียด และสะท้อนผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ได้ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผล

การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 4 ตัวชี้วัด
 - 1.1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7 ตัวชี้วัด
 - 1.1.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 3 ตัวชี้วัด
 - 1.1.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2 ตัวชี้วัด
 - 1.1.5 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 4 ตัวชี้วัด
 - 1.1.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2 ตัวชี้วัด
 - 1.1.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา 3 ตัวชี้วัด

1.1.8 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3 ตัวชี้วัด

1.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีสภาพปัจจุบันของการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1-3 ได้ดังนี้ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.61$) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.59$) และการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($PNI_{(modified)}=0.49$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.1 ตัวชี้วัด

2.1.1.1 สถานศึกษาประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2.1.1.2 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ

ขององค์กร

2.1.1.3 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด

2.1.1.4 ทุกคนในองค์กรมีความรู้และเข้าใจสาระสำคัญที่กำหนดใน

มาตรฐานการศึกษา

2.1.2 แนวทาง

2.1.2.1 (P) วางแผนจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมดำเนินการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำกำหนดการจัดทำ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.2.2 (D) ศึกษามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานและศึกษา/สร้างตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.1.2.3 (D) มอบหมายทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดที่ได้เพิ่มเติมสมบูรณ์แล้ว เพื่อทำการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละตัวชี้วัด

2.1.2.4 (C) ประชุมตรวจสอบมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายที่แต่ละฝ่ายกำหนด เพื่อปรับปรุงเป็นมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา

2.1.2.5 (A) จัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ทำการประกาศใช้และนำสู่การจัดทำแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ
ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.1 ตัวชี้วัด

2.2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเสนอแผนและกระบวนการจัดทำแผน
2.2.1.2 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และความ
รับผิดชอบ
2.2.1.3 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรม
โครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา
2.2.1.4 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาเห็นชอบ
แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา
2.2.1.5 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
2.2.1.6 วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์และเป้าหมายงานด้านต่างๆ
เกิดจากการร่วมคิด ร่วมพิจารณาและลงมติเห็นชอบจากทุกคนในองค์กร
2.2.1.7 สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคน
อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2.2 แนวทาง

2.2.2.1 (P) นำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษามาเป็น
หลักในการวางแผนจัดทำแผน 2 ฉบับ คือ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.2.2.2 (P) พิจารณาระยะการดำเนินงานของแผนทั้ง 2 ฉบับ ในวงรอบ 1
ปีการศึกษา เพื่อกำหนดช่วงเวลาสำหรับจัดทำแผนทั้ง 2 ฉบับที่สอดคล้องกับช่วงเวลา/ระยะเวลา
การดำเนินงาน

2.2.2.3 (D) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของ
สถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา

2.2.2.4 (D) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ 1) แผนพัฒนามาตรฐาน
การศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปี
ของสถานศึกษา โดยแบ่งฝ่ายงานและกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายดำเนินงาน
ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

2.2.2.5 (D) มอบหมายให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหาร
งบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) จัดทำแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา
และแผนการปฏิบัติการประจำปีตามมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแต่ละฝ่าย

2.2.2.6 (D) รวบรวมแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษา และแผนการปฏิบัติ
จากแต่ละฝ่าย และมอบหมายให้คณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล (ตามคำสั่งแต่งตั้ง)
ทำการวิเคราะห์แผนที่ได้จากแต่ละฝ่าย และรวบรวม จัดทำเป็นแผนของสถานศึกษา (ฉบับร่าง)

2.2.2.7 (C) จัดส่งแผนฉบับร่างให้ทุกฝ่าย (ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่าย
บริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป) ตรวจสอบ โดยส่งให้ทุกคนมี

ส่วนร่วมในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนให้สมบูรณ์ และนัดหมายการประชุมเพื่อพิจารณาและลงมติเห็นชอบแผนทั้ง 2 (ผ่านความเห็นชอบตามมติของทุกคนในองค์กร)

2.2.2.8 (C) นำเสนอแผนที่ผ่านความเห็นชอบแล้วแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณา ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบต่อไป

2.2.2.9 (A) จัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และประกาศใช้ในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และติดตามตรวจสอบ และสะท้อนผลจากการใช้แผน เพื่อนำสู่การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.3.1 ตัวชี้วัด

2.3.1.1 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการนำระบบบริหารและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา

2.3.1.2 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการจัดโครงสร้างองค์กร และการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ

2.3.1.3 ระบบบริหารและสารสนเทศผ่านการตรวจสอบ พิจารณา และลงมติเห็นชอบให้ใช้ในองค์กร จากทุกคนในองค์กร

2.3.2 แนวทาง

2.3.2.1 (P) ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ

2.3.2.2 (P) คณะทำงานวางแผนการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยพิจารณาร่วมกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.3.2.3 (D) สร้างหรือพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน และรองรับการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ซึ่งระบบประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ และจัดทำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ

2.3.2.4 (C) นำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ จัดส่งให้ทุกๆ ฝ่ายและทุกๆ กลุ่มสาระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหารและสารสนเทศ และเพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้ทำความเข้าใจและตรวจสอบระบบไปพร้อมกัน

2.3.2.5 (A) จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ร่าง เอกสารระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อนำสู่การปรับปรุงระบบ ให้สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการนำใช้งานต่อไป

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.4.1 ตัวชี้วัด

2.4.1.1 ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2.4.1.2 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในแผนและปฏิทิน

2.4.2 แนวทาง

2.4.2.1 (P) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และบันทึกกิจกรรมตามแผน 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ลงในปฏิทินการปฏิบัติงาน ระบุวิธีการตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

2.4.2.2 (P) แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน กำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนและปฏิทิน

2.4.2.3 (D) ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงาน ตามที่ได้กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2.4.2.4 (C) ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทิน การปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และบันทึกผล

2.4.2.5 (A) พิจารณาผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อย แต่ละงานย่อย และหลังจากปฏิบัติงานสำเร็จเรียบร้อยทั้งหมด และบันทึกผลการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค เพื่อสะท้อนผลนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.5 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.5.1 ตัวชี้วัด

2.5.1.1 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

2.5.1.2 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

2.5.1.3 สถานศึกษามีการรายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

2.5.1.4 มีกระบวนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง

2.5.2 แนวทาง

2.5.2.1 (P) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนด ช่วงเวลาการติดตามตรวจสอบคุณภาพอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่ง และมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม

2.5.2.2 (D) สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ อย่าง ครบถ้วนตามจำนวนมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สำหรับแต่ละงาน

2.5.2.3 (D) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามแผน โดย คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย และบันทึกผลโดยละเอียด

2.5.2.4 (C) ตรวจสอบผลที่ได้บันทึก สรุปผลการติดตามตรวจสอบ
คุณภาพ หลังจากสิ้นสุดการตรวจสอบ

2.5.2.5 (A) ประชุมสรุปและสะท้อนผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ใน
ประเด็นของผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรส่งเสริม หรือแก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงาน
ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสม่ำเสมอทุกภาคเรียน

2.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.6.1 ตัวชี้วัด

2.6.1.1 ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ
สถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

2.6.1.2 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายใน และ
อาจเชิญคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในตามความเหมาะสม

2.6.2 แนวทาง

2.6.2.1 (P) จัดทำแผนการประเมินคุณภาพภายในกำหนดผู้รับผิดชอบ
จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกคนมี
ส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม

2.6.2.2 (P) จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประเมิน
คุณภาพภายใน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

2.6.2.3 (D) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโดยทุกคนมีส่วนร่วมและ
ให้ความร่วมมือ ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจเชิญคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมตามความ
เหมาะสม และบันทึกผลการประเมินโดยละเอียด

2.6.2.4 (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน
เพิ่มเติมรายละเอียดให้ครบถ้วนสมบูรณ์และสรุปข้อมูลเพื่อเตรียมประชุมสรุปผลและเตรียมข้อมูล
สำหรับจัดทำรายงานต่อไป

2.6.2.5 (A) ประชุมสรุปการประเมินคุณภาพภายในและสะท้อนผลการ
ประเมิน และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา

2.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

2.7.1 ตัวชี้วัด

2.7.1.1 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการสรุปและจัดทำรายงานประจำปี
และ/หรือรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

2.7.1.2 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดทำ
รายงานประจำปี และการนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

2.7.1.3 มีการเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.7.2 แนวทาง

2.7.2.1 (P) จัดทำแผนการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ประจำปีของสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม

2.7.2.2 (P) จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดทำ รายงานการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา

2.7.2.3 (D) ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของ สถานศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้ทำการประเมินและรวบรวมไว้มาวิเคราะห์และตรวจสอบกับการปฏิบัติ ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องที่สุดเพื่อจัดทำรายงาน

2.7.2.4 (C) ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงรายงานการ ประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ และถูกต้อง

2.7.2.5 (A) ประชุมสรุปผลการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้าย และสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุง การจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อไป

2.8 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.8.1 ตัวชี้วัด

2.8.1.1 นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาพัฒนาการบริหารจัดการ สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.8.1.2 ส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้พัฒนาในประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้อง ส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น

2.8.1.3 เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2.8.2 แนวทาง

2.8.2.1 (P) ทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดย กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบหลังจากจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อทำหน้าที่ติดตามและ ตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพ

2.8.2.2 (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผล การประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องด้านคุณภาพผู้เรียน ด้าน กระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นและรวบรวมจัดทำรายงาน ส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน

2.8.2.3 (D) มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผล การประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ของตนเอง เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกคนควรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง อย่างน้อย 1 ประเด็น และประเด็นที่ต้องส่งเสริม อย่างน้อย 1 ประเด็น และรวบรวมจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน

2.8.2.4 (D) ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการพัฒนาตามประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริม และจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเสนอต่อคณะกรรมการ และเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพทางเว็บไซต์และบอร์ดประชาสัมพันธ์

2.8.2.5 (C) คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงหรือส่งเสริมให้ดีขึ้นต่อไป

2.8.2.6 (A) สรุปและสะท้อนผลการปฏิบัติด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูลทั้งหมดโดยละเอียด และสะท้อนผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

ผลการประเมิน แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีสภาพปัจจุบันของการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาในปัจจุบัน ต้องการได้รับการพัฒนาดังจะเห็นได้จากระดับของสภาพที่พึงประสงค์ที่มีสูงกว่าระดับสภาพปัจจุบัน ซึ่งบ่งบอกว่ามีความต้องการได้รับการพัฒนาด้านการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ กานต์สินี วาดวงศ์ (2560: 160-162) ซึ่งได้พัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการศึกษาด้านสภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายใน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า แนวทางประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ สถานศึกษามีการวางแผนจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมดำเนินการ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำกำหนดการจัดทำ

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ศึกษามาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและศึกษา/สร้าง ตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มอบหมายทุกฝ่ายศึกษามาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดที่ได้เพิ่มเติมสมบูรณ์แล้วทำการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละตัวชี้วัด ประชุมตรวจสอบ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย และจัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของ สถานศึกษา ประกาศใช้ และนำสู่การจัดทำแผนต่อไป โดยแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอนี้ สถานศึกษาควร ได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้แก่ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมอย่าง ทัวถึง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นวลฉวี ทานุกรม (2558: 110-111) การดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านการกำหนด มาตรฐานการศึกษาควรกำหนดบทบาทหน้าที่แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมการประกัน คุณภาพในสถานศึกษาให้ชัดเจน

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 9 แนวทาง โดยแนวทางสามารถ สรุป ได้ดังนี้ สถานศึกษานำมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของสถานศึกษามาเป็นหลักในการวางแผน จัดทำแผน 2 ฉบับ คือ 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา พิจารณาระยะเวลาในการ ดำเนินงานของแผนทั้ง 2 ฉบับในวงรอบ 1 ปี จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน มอบหมายหน้าที่ให้ทุกฝ่ายจัดทำแผนทั้ง 2 ฉบับ แล้วรวบรวมเพื่อจัดทำเป็นแผนของสถานศึกษา ซึ่งผ่านการตรวจสอบ การนำเสนอคณะกรรมการพิจารณา แล้วจึงจัดทำเป็นแผนฉบับสมบูรณ์ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ รัตนา ชื่อสัตย์ (2559: 103-108) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ควรมีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ออกคำสั่งแต่งตั้งบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา และโครงการหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาควร สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

2.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบ คณะทำงานวางแผนการพัฒนากระบบบริหารและ สารสนเทศ สร้างหรือพัฒนาแผนให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผน และรองรับการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย จัดทำ ร่าง เอกสารคู่มือระบบบริหาร และสารสนเทศ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยทุกฝ่ายในสถานศึกษา จัดประชุมรับฟัง ข้อเสนอแนะและปรับปรุงระบบให้สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา ชื่อสัตย์ (2559: 103-108) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ ควรจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ควรมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบให้ชัดเจนและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบันสะดวกต่อการเข้าถึงและให้บริการ เป็นต้น

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน และบันทึกกิจกรรมตามแผน 1) แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) แผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ลงในปฏิทินการปฏิบัติงาน ระบุวิธีการตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน กำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผน และปฏิทินการปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้ ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และบันทึกผลพิจารณาผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานสำเร็จ เรียบร้อย บันทึกผลการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค เพื่อสะท้อนผลนำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.5 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดช่วงเวลาการติดตามตรวจสอบคุณภาพอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง กำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ อย่างครบถ้วนตามจำนวนมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สำหรับแต่ละงาน ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ตรวจสอบผลที่ได้บันทึก ประชุมสรุปและสะท้อนผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ในประเด็นของผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรส่งเสริม หรือแก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสม่ำเสมอทุกภาคเรียน

2.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ จัดทำแผนการประเมินคุณภาพภายในกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำคำสั่งและมอบหมายหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพภายใน ดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน โดยทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจเชิญคณะกรรมการประเมินมีส่วนร่วมตามความเหมาะสม และบันทึกผลการประเมินโดยละเอียด ทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน ประชุมสรุปการประเมินคุณภาพภายในและสะท้อนผลการประเมิน และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ นวลฉวี ทานุกรม (2558: 110-111) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัย ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในของ

สถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำแบบทดสอบออกประเมินนักเรียนทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง

2.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด 5 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ จัดทำแผนการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในประจำปีของสถานศึกษา จัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดทำรายงาน การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกฝ่ายช่วยกันตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง ประชุมสรุปผลการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้าย และสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อไป

2.8 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด 6 แนวทาง โดยแนวทางสามารถสรุปได้ดังนี้ ทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบหลังจากจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสายลักษณะอักษร เพื่อทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการพัฒนาคุณภาพ มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายใน และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการและด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุง และประเด็นที่ต้องส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกคนควรมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงอย่างน้อย 1 ประเด็น และประเด็นที่ต้องส่งเสริม อย่างน้อย 1 ประเด็น และรวบรวมจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าทุกภาคเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการพัฒนาตนเอง คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงหรือส่งเสริมให้ดีขึ้นต่อไป สรุปและสะท้อนผลการปฏิบัติด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผลการประเมินแนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

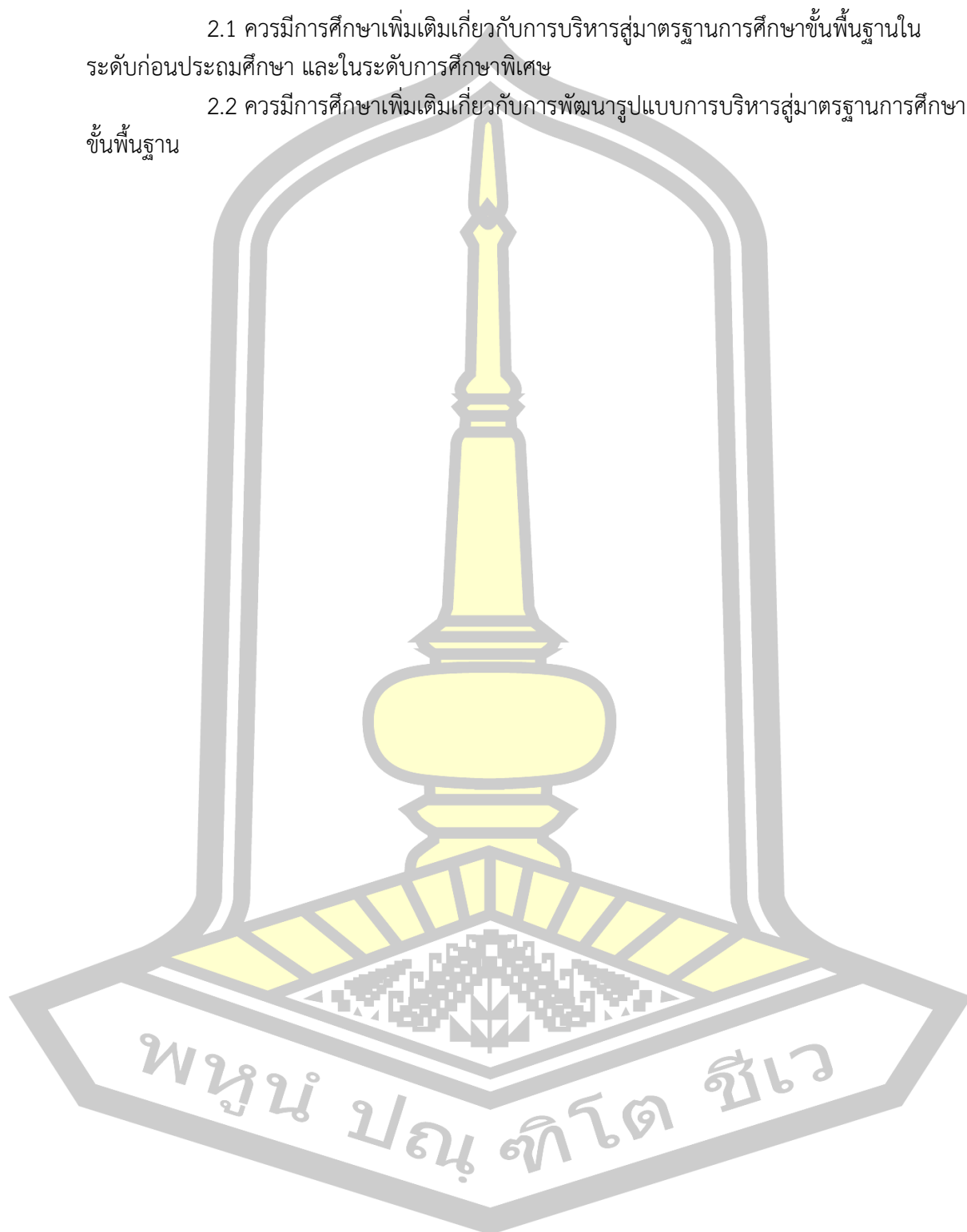
ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษา
 - 1.2 การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการวิจัยนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งการนำผลการวิจัยไปใช้สามารถประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่จะนำไปใช้ อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับก่อนประถมศึกษา และในระดับการศึกษาพิเศษ

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง. (2561). กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. *ราชกิจจานุเบกษา*, 135(11), 3-5.
- กรมวิชาการ. (2540). *แนวทางการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : แนวทางการศึกษาและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดและแก้ไขการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. *ราชกิจจานุเบกษา*, 127(97).
- กานต์สินี วาดวงศ์. (2560). *การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติ เพ็ญ. (2549). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก. (2546). *การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทรงคนะบุคลากรโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม จังหวัดนนทบุรี*. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร.
- จรรยา จับบัง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- จามจรี จำเมือง. (2548). *รูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

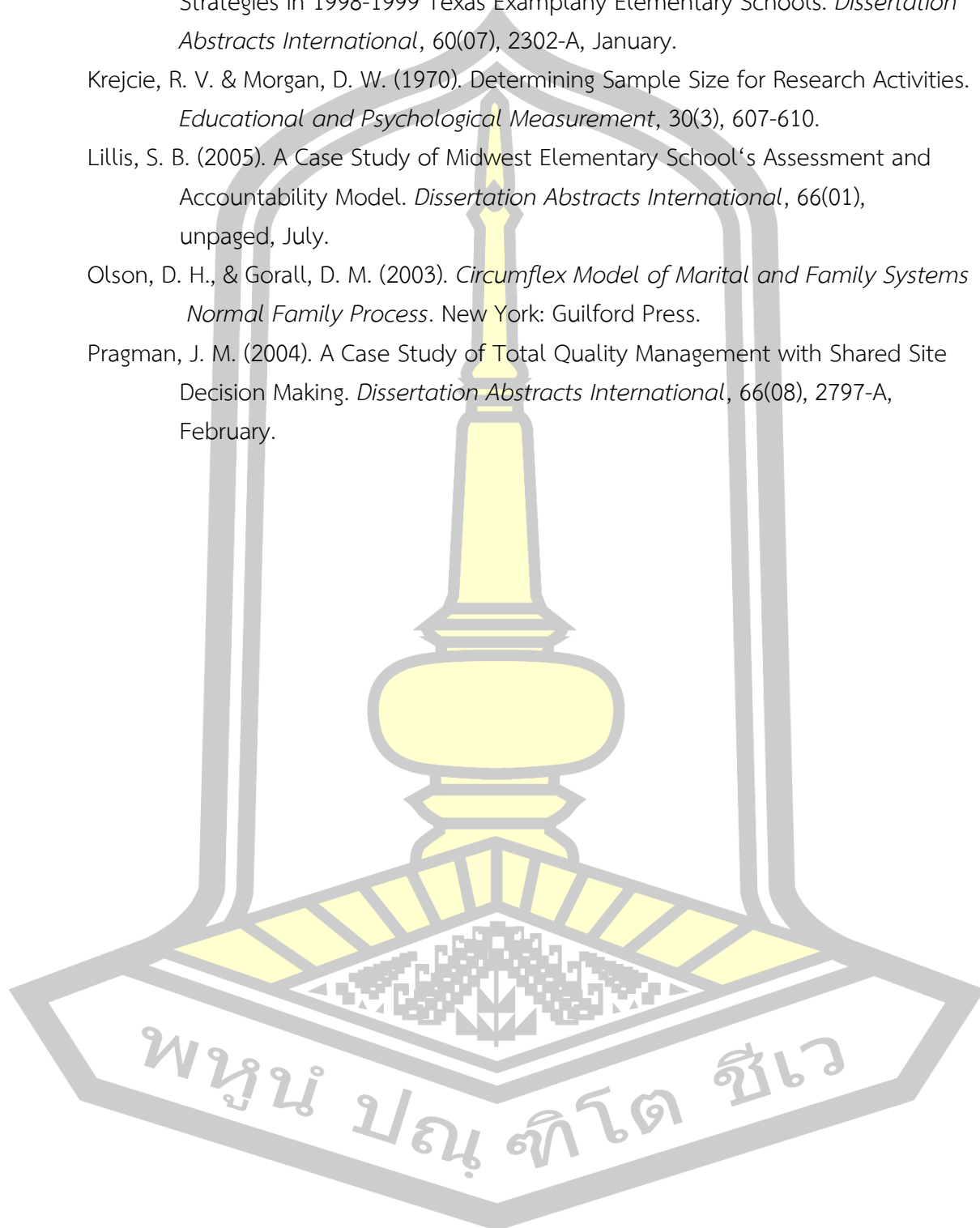
- จรัส นองมาก. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีสุข*. นครปฐม: พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2544). *ทฤษฎีการบริหาร*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นแอนด์พับลิชซิง.
- ดวงใจ กฤดากร. (2545). *การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาหลังการได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). *การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). *นวัตกรรมการศึกษาชุดแบบฝึกหัด-แบบฝึกเสริมทักษะ*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ถวิล มาตรเยี่ยม. (2544). *การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: เสมารธรรม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธวัชชัย เปรมปรีดี. (2543). *16 M M16 ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหาร*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล. (2551). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นณริฎ พิศลยบุตร. (2559). *ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย : ข้อสรุปจากผลการ สอบปีซ่า (PISA). สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2563. จาก https://www.pier.or.th/?post_type=abridged&p=2647*.
- นวลฉวี ทานุกรม. (2558). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุริยวิทยาสาน.
- ปรีทรศน์ พันธุ์บรรยงก์. (2545). *TQM ภาคปฏิบัติ : เทคนิคการแก้ปัญหาแบบ “สยามา”*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ปิติชัย ต้นปิติ. (2547). *การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

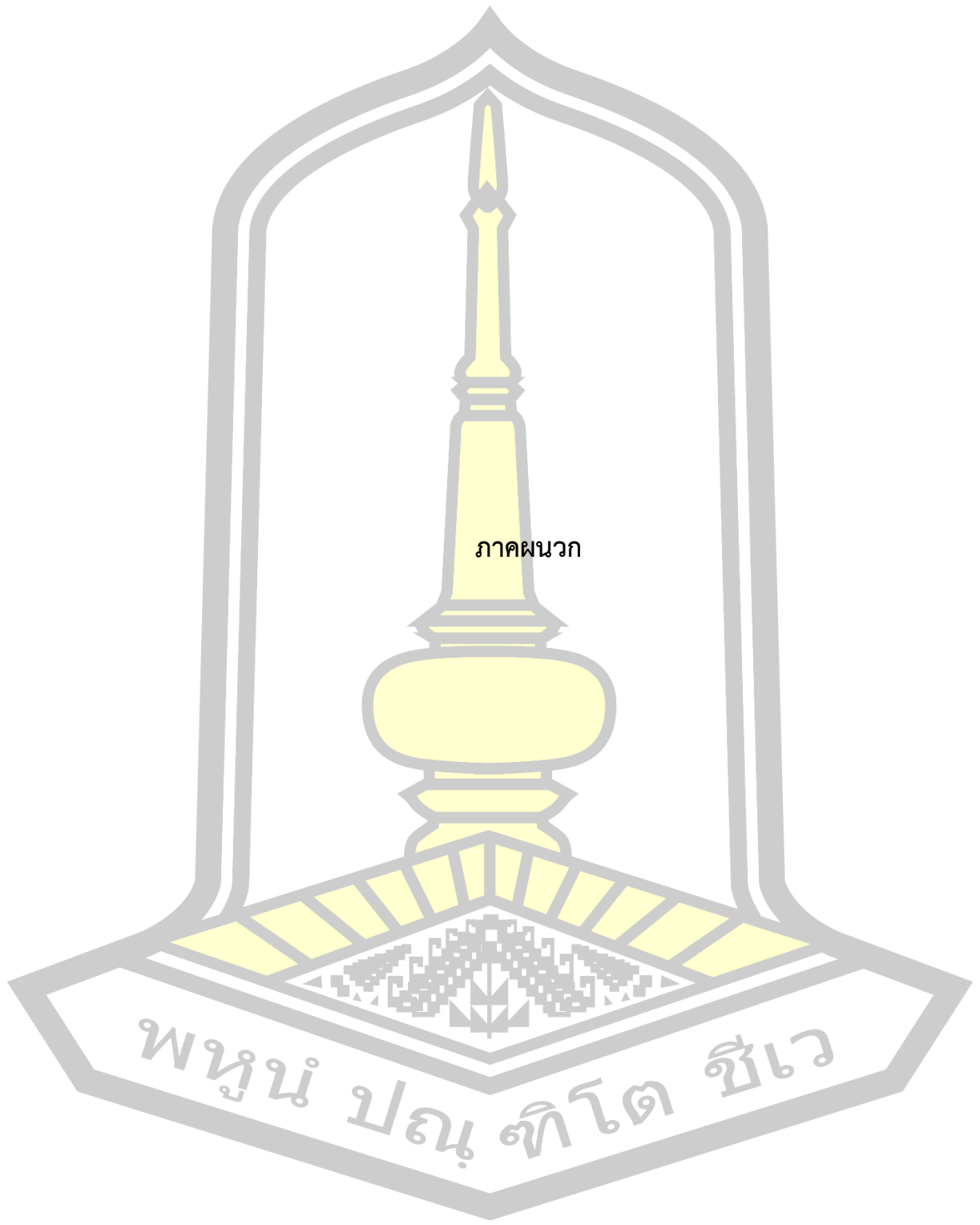
- พรหมเมศร์ คำผาบ. (2550). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. 116(74), 1-23.
- เพ็ญพักตร์ อุทิศ. (2547). *แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FCG)*. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *รายงานประจำปี 2559 มหาวิทยาลัยมหิดล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9-12*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว. (2542). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2551). *ปรัชญาวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มติชน.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). *การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2545). *การจัดการคุณภาพ : จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลัดดา ผลวัฒน์. (2547). *การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). *การบริหารการศึกษาหลักทฤษฎีหน้าที่ประเด็นและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). *การวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). *ผลการประเมิน PISA 2018 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- สมคิด บางโม. (2544). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. นนทบุรี: จตุพรตีไซน์.

- สมชาย เทพแสง. (2548). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย วงศ์เกษม. (2547). สารการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมถวิล ศรีจันทร์โรจน์. (2552). สถิติประยุกต์สำหรับกรวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2546). การจัดการสารสนเทศ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมยศ นาวิการ. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2552). การศึกษาเกี่ยวกับขวัญกำลังใจของครูอาจารย์ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การออกแบบการประเมินผลภายใน. กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ประจำปีของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา : ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทาง การศึกษา.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการ ทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุรัตน์ ศรีตาเดช. (2549). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษาดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *การประเมินอภิมาน : วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้ศึกษา*. กรุงเทพฯ:
ศูนย์เครือข่าย สมศ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์ พิษสิงห์. (2553). *การพัฒนากระบวนการที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- อัญชลี ธรรมะวิสิฏ์. (2552). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน
2552. จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision..>
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*.
กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.
- Deming, E. W. (1986). *Out of the Crisis*. Cambridge, MA : Massachusetts Institute of
Technology, Centre for advanced study.
- Grumdahl, G. R. (2010). "How Schools Can Effectively Plan to Meet the Goal of
Improving Student Learning. *Dissertation Abstracts International*,
71(03), unpagged, September.
- Gulick, L. & Urwick, L. (1937). *Paper on the Science of Administration*. Clifton:
Augustus M. Kelley.
- Hernandez, J. R. (2002). Total Quality Management in Education : The Application
of TQM in a Texas School District. *Dissertation Abstracts International*,
62(11), 3639-A, May.
- Hewitt Edmoud, M. (2009). TQM Principles and the Customer's Expectations in the
Classroom. *Dissertation Abstracts International*, 47(06), unpagged, December.
- Hitoshi, K. (1996). *TQM Promotion Guide Book*. Tokyo: Japanese Standards
Association.

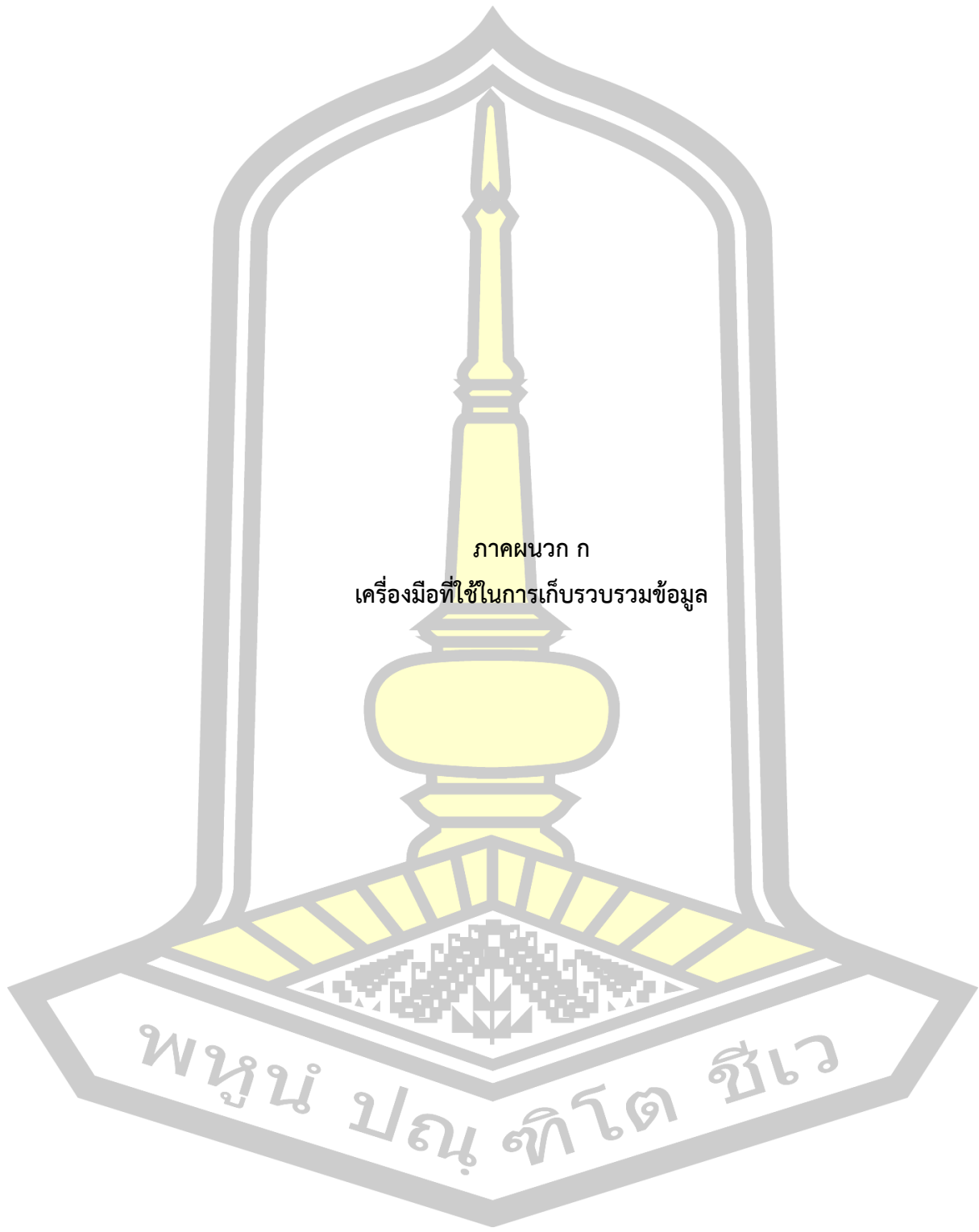
- Kirk, M. R. (2002). Identifegies in Baldrige-based School Quality Improvement Strategies in 1998-1999 Texas Examplany Elementary Schools. *Dissertation Abstracts International*, 60(07), 2302-A, January.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lillis, S. B. (2005). A Case Study of Midwest Elementary School's Assessment and Accountability Model. *Dissertation Abstracts International*, 66(01), unpagued, July.
- Olson, D. H., & Gorall, D. M. (2003). *Circumflex Model of Marital and Family Systems Normal Family Process*. New York: Guilford Press.
- Pragman, J. M. (2004). A Case Study of Total Quality Management with Shared Site Decision Making. *Dissertation Abstracts International*, 66(08), 2797-A, February.

ภาคผนวก

พหุบัณฑิตยาลัย

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้
 - ข้อมูลทั่วไป
 - สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ข้อเสนอแนะ
- กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ผลการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด โดยผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวรัชก เสงี่ยมบุญ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศูนย์จังหวัดอุดรธานี

พหุ ประถมศึกษา

การบริหารสู่มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับความคิดเห็น									
	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. ดำเนินการประเมินคุณภาพ ภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาโดยใช้วิธีการและ เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม										
7. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา										
1. สรุปลงและจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงาน ต้นสังกัดกำหนด										
2. นำเสนอรายงานต่อ คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ										
3. เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง										
8. ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง										
1. ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกัน คุณภาพการศึกษาที่มุ่ง										
2. นำผลการประเมินคุณภาพ ภายในพัฒนา การบริหารอย่างต่อเนื่อง										
3. เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

สำหรับการสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบเกี่ยวกับการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สถานศึกษา.....

สังกัด.....

ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ นางสาวรัชชก เสี่ยงบุญ วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่สัมภาษณ์

1. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างไร

2. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไร

3. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อย่างไร

4. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไร

5. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อย่างไร

6. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไร

7. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างไร

8. ท่านมีวิธีในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา อย่างไร

พูน บณฺฑิต ชีเว

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสู่มาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง 1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการบริหารสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. โปรดพิจารณาแนวทางแต่ละข้อ แล้วประเมินผลด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้
โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

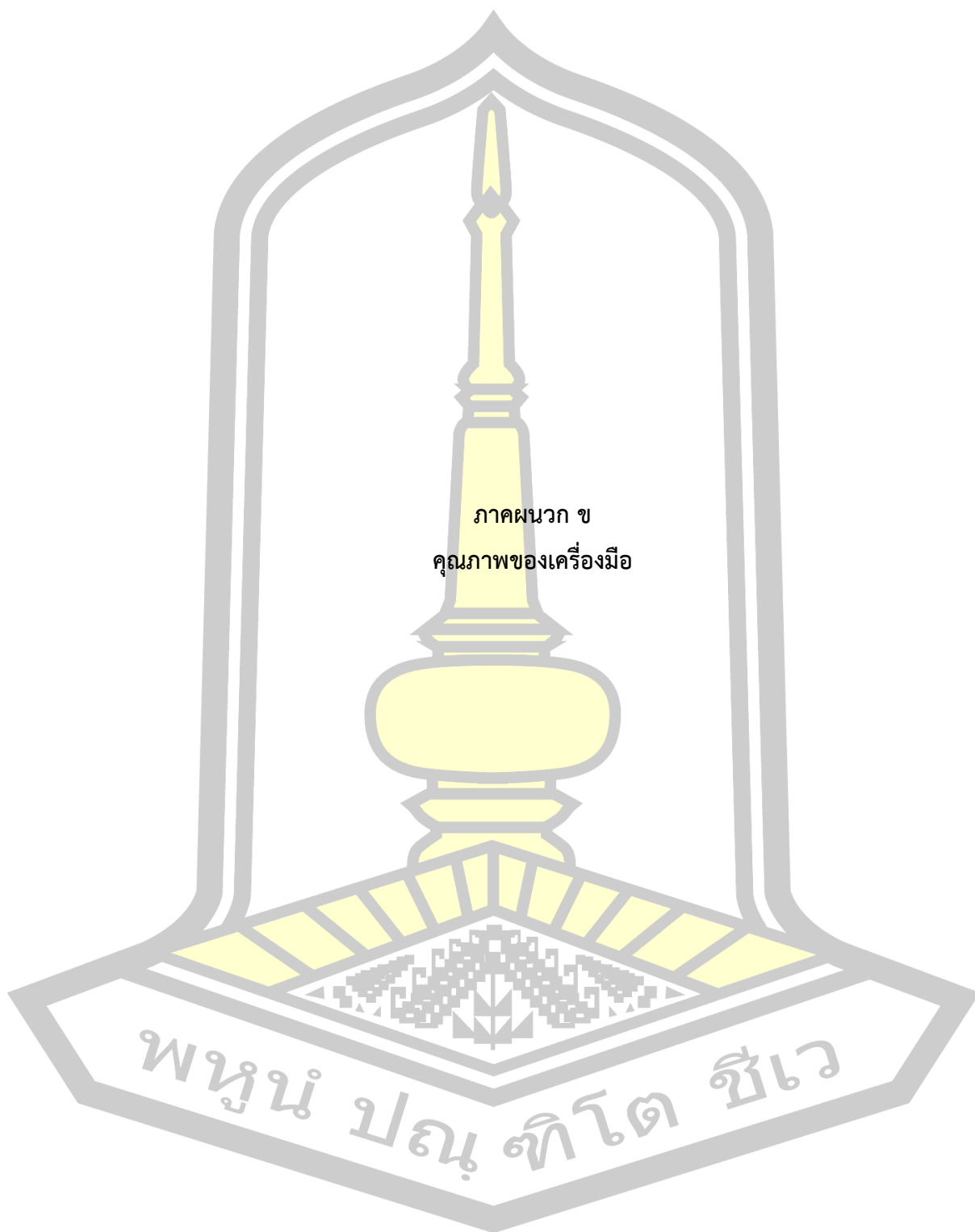
ระดับ 5 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด
ระดับ 4 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้มาก
ระดับ 3 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้อverage
ระดับ 2 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้น้อย
ระดับ 1 คะแนน	แนวทางมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมิน

นางสาวรัชชก เสี่ยงบุญ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศูนย์จังหวัดอุดรธานี

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือ

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 41 ค่า IOC ค่า อำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	
	(IOC)	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	0.60	.745	.514
2	0.80	.727	.485
3	1.00	.727	.485
4	0.80	.727	.485
5	1.00	.864	.522
6	0.80	.766	.319
7	1.00	.692	.223
8	0.80	.745	.373
9	1.00	.766	.264
10	1.00	.350	.230
11	0.80	.350	.230
12	1.00	.451	.372
13	0.80	.594	.511
14	1.00	.568	.511
15	1.00	.378	.354
16	0.80	.697	.652
17	1.00	.722	.642
18	0.60	.873	.665
19	1.00	.827	.489
20	1.00	.816	.669
21	1.00	.884	.702
22	1.00	.789	.669
23	1.00	.730	.594
24	0.80	.855	.686
25	1.00	.769	.368
26	1.00	.771	.482
27	1.00	.336	.378
28	0.80	.544	.374

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .925
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ .890

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวรัชก เสียงบุญ
วันเกิด	วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 53/7 หมู่ที่ 4 ซอยบ้านโนนบก ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนกู่แก้ววิทยา ตำบลบ้านจืด อำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41130
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีราชินูทิศ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีราชินูทิศ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2557 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2564 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรน ทัต ชีเว